Dayanışma

EYLÜL 1985 SAYI: 38 2,-DM

Türkiye'de işkence

- Türkiye'de işkence yaygın ve sistematiktir.
- Ülkede siyasi nedenlerle gözaltına alınan herkes işkenceden geçirilme tehlikesiyle yüzyüzedir.

Uluslararası Af Örgütü'nün Türkiye üzerine raporundan yorumsuz alıntıları 2. sayfamızda bulacaksınız.

AYDINLAR DİLEKÇESİ DAVASINDA GENCAY GÜRSOY:

«Evren'le aynı çağı paylaşmaktan üzüntü duyuyorum»

- K. Evren'in idam mahkumu gençler için "onları asmayıp da ömür boyu besleyelim mi?" sözlerine değinen G. Gürsoy, "bu sözlerle değil aynı coğrafyayı, aynı çağı bile paylaşmaktan derin üzüntü duyuyorum" dedi.

(YAZISI 3. SAYFADA)

Faşizm kalıcı olamaz, olmayacaktır

- Beş yılda Türkiye halklarının çektiği ıstırabın maddi ve manevi bilançosu çok ağır olmuştur. Yoksullaşma oranı yüzde 50'den aşağı hesaplanmıyor. Sol Birlik'in bildirisi bu vahşi sömürü ve zulüm iktidarından kurtuluşun yolunu gösteriyor.
- Beş yıldır süren yoksullaştırma politikalarının bir boyutu 24 Ocak kararları ve İMF'ci sömürü ekonomisi, bir diğer boyutu da bu sömürüye karşı tepkileri bastıracak faşist siyasal iktidarın varolmasıdır.

(YAZISI 3. SAYFADA)

Kıbrıs: ABD'nin yeni üs hedefi

- 6. Filo'nun ihtiyaçları için Ksero (Gemikonağı) ve Girne'de iki deniz üssünün yapımı tamamlandı.
- ABD yönetimi Türk ordusunun tümünün Kıbrıs'tan çekilmesi konusunda istekli ve arzulu değildir.
- Türk hükümeti, ABD'den Türk Kara Kuvvetleri'ni özel nötron başlıklı yeni bir top mermisi ile donatmasını istedi. Böylece Türkiye, nötron silahını topraklarına yerleştiren ilk ülke olma "şerefine" erişmiş olacak!

(YAZISI 3. SAYFADA)

"Güney Afrika'da bugün yükselen ses: "Mandela serbest bırakılmalıdır!"

Güney Afrika'daki ırkçı rejimin sonu yaklaşıyor

- Güney Afrika'daki ırkçı beyaz azınlık yönetimine karşı sürdürülen mücadele, Pretoria'daki Botha hükümetinin "olağanüstü hal" ilan etmesiyle yeni boyutlar kazandı.
- Güney Afrika Komünist Partisi ile çok sıkı ilişkiler içinde olan Afrika Ulusal Kongresi "Güney Afrika'yı yönetilemez hale getirelim" çağrısı yaptı.

(KONUYLA İLGİLİ YAZI VE YORUMU 4. SAYFAMIZDA BULACAKSINIZ)

Dayanışma

Bir Kaç Adım Daha

12 Eylül'den beş yıl sonra, hiç değilse şu birbirine bağlı gerçekler bütün veçheleriyle kavranmış olmalıdır:

- Faşizm iktidardan kendiliğinden çekip gitmeyecek, yerini demokrasiye terketmeyecek.
- Hiçbir sınıf, zümre, siyasi grup veya parti, tek başına ve ötekilerden, bilhassa da kitlelerden izole olmuş bir mücadele ile faşizmi deviremeyecek.
- İşçi sınıfının ve diğer emekçi sınıf ve katmanların aktif mücadelesi olmaksızın demokrasinin kazanılabileceğini ummak hayaldir.
- Herkesin faşizme karşı tek başına yürüttüğü mücadele küçümsenemez, saygıya değer bir çabadır, tek bir kişinin anti-faşist eylemi bile kutlanacak kıymettedir. Ancak, bütün bunlardan eş zamanlı ve ortak hedefler için bir mücadele yaratılabildiği zaman sonuç alınacaktır vb...

Acaba anlaşılması elzem bütün bu gerekler bakımından 12 Eylül'den beş yıl sonra durum umut verici bir gelişme içinde midir? Yoksa demokrasi açısından herşey yerinde saymakta veya kötüye mi gitmektedir?

"Elbette iyiye gidiyor"; "toplumları geriye götürmek mümkün müdür?", "tarihin tekerine çomak sokulabilir mi?" gibi, tek başına lafazanlık bile olmayan bu sözlerle durumu kavramak mümkün değildir. Somutta ne oluyor ve olabilir, buna bakmak gerekir. İyi ise iyi, kötü ise kötü...

Ayrı ayrı çok şey biraraya getirildiğinde, 12 Eylül'den 5 yıl sonra, faşizmden biran önce kurtulma çabalarının giderek göze batar ölçüde artmakta olduğu görülecektir. Bunu görmek için nereden başlamalı?

6 Kasım'dan bakılabilir. İlk seçim, seçim denemeyecek seçimdi bu, fakat, kitleler ki, en basit bir oy pusulasıyla devreye girmişlerdi, faşizmin hesaplarından birini bozdular. MDP'yi sildiler ve Cunta'nın yedek lastiği ANAP'ı seçtiler. Sağlıklı bir tutum muydu? Değil ama sağlıklılık işaretini de içinde taşıyordu.

25 Mart mahalli seçimlerinde, aynı halk kitleleri, aynı pasif konumlarıyla, Cunta'ya bir kere daha dediler ki: "siyasi insiyatifimiz genişledikçe senin dediğin olmayacak!" Cunta partileri MDP ve HP'yi tasfiye ederek bunu kanıtladılar.

Kitlelerin hoşnutsuzluğu siyasi süreçlerde giderek daha yoğun ve somut sonuçlarla yansımaya başladı. SODEP siyasi muhalefet gereklerine daha çok inanmaya başlarken, DYP, Cunta'nın kendi üstüne kurduğu hesapları da bozarak, en azından ANAP hükümetine karşı politikasıyla bugünkü rejimin tepesindekilerden "özerk" bir yola girdi. HP içindeki sosyal demokrat bir kesim ve Cunta'ya bağlı olmayan bazı unsurlar, birleşerek Calp'ı devirdiler. HP böylece cuntacılardan bağımsızlaşıp sosyal demokratların toparlanma hareketinin yanına geçti.

Siyasi arenada gelişmelerin, 12 Eylül faşist cuntasının öngörüp planladığı biçimde gelişmemesi, hatta rejimin siyasi yasaklarının ve tabularının giderek delinmesi (HP-SODEP Birleşme Süreci, Demirel'in eleştirileri ve uzun konvoylarla Ankara'ya girip çıkması, Ecevit'in parti kurma çalışmalarını açıktan yürütmesi, siyasi af tartış-

(Devamı 11. sayfada)

Türkiye'de katiller serbest bırakılıyor

- Türkiye'de faşist yönetim bir yandan "Af" yasası hazırlıkları içindeyken, Pişmanlık Yasası'nı yürürlüğe sokmuş, pek çok kişinin öldürülmesinden sanık Şemsi Özkan ve arkadaşlarını salıvermiş, dahası TV'den "devletçe bağışlanmış olmanın" huzurunu anlattırmıştır.

(YAZISI 3. SAYFADA)

Hüseyin Erk'i kaybettik

Mücadele arkadaşımız Hüseyin Erk'i kaybettik. Hüseyin Erk yakınlarını ziyaret etmek için gittiği Türkiye'de İzmit civarında 4 Ağustos 1985 günü bir trafik kazası geçirdi. Eşi Sakine Erk'i kazada kaybeden arkadaşımız kaldırıldığı İstanbul Alman Hastanesi'nde, daha ilk müdahele safhasındayken ve tedavisine henüz başlanmışken polis tarafından gözaltına alınıp mah-

(Devamı 11. sayfada)

Arkadaşımız Hüseyin Erk ailesi ile...

Şili'de demokrasi mücadelesi kendine yeni imkanlar yaratarak sürüyor

Artık Şili'de ortamı belirleyen Pinochet'in değil, halkın gücüdür.

Şili'de faşist-gizli polis örgütü Carabineros'un üç komünist sendikacıyı öldürmesinin demokratik güçlerce deşifre edilmesinden sonra anti-faşist mücadele yeni bir ivme kazandı. Binlerce cinayet işlemiş olan bu polis örgütünün açığa çıkmış şeflerini değiştirip örgütü yeniden "reorganizasyonna" tabi tutan diktatör Pinochet, bir yandan da "muhalefete karşı tedbirleri sıkılaştıracağı" tehdidini savurma ihtiyacını duyuyor.

Ama artık Şili'de ortamı belirleyen diktatör Pinochet'in değil, halkın gücüdür. Pinochet ilk günkü kandökücülüğünden hiçbir şey yitirmiş değildir. Elinden bu kadarı, "vur-kaç" suikastlerle yılgınlık yaratıp kitle hareketlerini geriletmeyi ummak gelmektedir. Sıkıyönetim, siyasi cinayetler, geniş tutuklamalar Pinochet'ye değil, demokratik muhalefet hareketine yaramakta, onu hızlandırmaktadır.

Öldürülen üç sendikacı komünistin cenazesi ve sonraki günler kitle hareketleri sürekli

(Devamı 11. sayfada)

Gorbaçov'un yeni barışçı girişimi

Sovyetler nükleer denemeleri tek taraflı durdurdu

Gorbaçov ülkesinin "askeri üstünlük sağlama arzusunda" olmadığını bir kere daha yineliyerek nükleer silahlara sahip ülkelerin atom denemelerini durdurmaları çağrısında bulundu.

(YAZISI 7. SAYFADA)

Uluslararası Af Örgütü'nün raporundan yorumsuz alıntılar

Türkiye'de İşkence

"..... Uluslararası Af Örgütü'ne Türkiye'den ulaşan ayrıntılı haberler çoğunlukla siyasi mahpuslar hakkındadır, fakat Örgüt'e zaman zaman adi suç sanıklarının da itirafa zorlanmak için işkence edildikleri haberi gelmektedir. Uzun yıllar boyunca edindiğimiz bilgiden Türkiye'de polis karakollarında sanıklara işkence yapmanın sıradan, rutin bir uygulama olduğu anlaşılıyor.

Çoğu hallerde işkencenin karakollarda polis tarafından uygulandığı bildirilmektedir; fakat Af Örgütü'ne hapishaneler ve silahlı kuvvetler yönetimindeki diğer kurumlarda, bu arada özellikle Diyarbakır ve Erzurum, Ankara yakınında Mamak ve İstanbul'da Metris askeri hapishanelerinde insanların işkenceye uğradıklarını ayrıntılarıyla ileri süren iddialar ulaşmıştır. Malatya "E Tipi" sivil hapishanesinde de siyasi mahpusların sürekli işkence edildiklerini haber alıyoruz. Malatya hapishanesi son yıllarda özel olarak siyasi mahpuslar ve silah kaçakçıları için kurulan hapishanelerden biridir. Ayrıca İzmir'de Buca hapishanesinden de aynı mealde haberler gelmektedir.

Hapishanelerdeki işkencenin başlıca amacının disiplin sağlamak olduğu anlaşılıyor. 7 Kasım 1980'de gözaltına alınan İlhan Erdost'un hapishanede ölmesi olayından sonra Mamak Askeri Hapishanesi kumandanı Albay Raci Tetik Ankara sıkıyönetim savcısına verdiği ifadede şöyle diyordu:

"İlk işlemler tamamlandıktan sonra yaşlılar, kadınlar, sakat ve hastalar ve çocuklar hariç olmak üzere bütün mahpusların belden aşağı kaba etlerine ve avuçlarına jopla bir kaç kere vurulmasını, kendilerine bir daha hapse düşmemelerinin ihtar edilmesini emretmiştim. Emrimi inkar edecek değilim. Amacım disiplini sağlamaktır."

Polis karakollarındaki işkencenin esas amacının bilgi edinmek ve sanıkları itirafa zorlamak olduğu görülüyor. Gerek askeri hapishanelerde, gerekse karakollarda mahpusların sürekli tehdit altında tutularak horlandıkları, bu kitapta yeralan ayrıntılı işkence iddialarından açıkça ortaya çıkmaktadır.

Ençok başvurulan işkence yöntemleri elektrik şoku, falaka, sigarayla yakma, ellerinden ya da ayaklarından bağlayıp uzun süre tavanda asma, yumruk ya da tekme atma, jopla, sopa ya da demir çubukla cinsiyet organları dahil vücudun her yerine vurularak dayaktan geçirmedir.

Kimi mahpusların hapishaneye aktarıldıktan birkaç yıl sonra dahi yeniden sorguya alınarak işkenceden geçirildikleri de Af Örgütünce bilinmektedir...

TÜRKİYE'DE İŞKENCE YAYGIN VE SİSTEMATİKTİR. SİYASİ NEDENLERLE GÖZALTINA ALINAN HERKES İŞKENCEYİ GÖZE ALMAK ZORUNDADIR

Sevgi KILIÇ, öğretmen. Ocak 1984'de Ankara'da tutuklanarak Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Daha sonra kocasına yazdığı bir mektuptan:

"Uzun zaman sana tutuklanmam ve uğradığım işkenceler hakkında birşey yazamadım. Poliste çok başıma vurdular. O yüzden daha hâlâ baş ağrısı çekiyorum. Sana yazamamamın bir nedeni bu... Önce dövüp hakaretler ederek Özgürlük Yolu'nu sordular. TKSP kurucularının bir listesini gösterdiler. Ali Kılıç adı vardı orada. Sen olmadığını söyledim. İnanmadılar. Bu defa, "Devletimizin, milletimizin düşmanı bu pis Kürdü nerede tanıdın? Neden bula bula bir Kürtle evlendin? Neden? Şehrimizde Türk delikanlılar yok muydu?" gibi sorular sormaya başladılar. Ben sustum. Bunun üzerine elektrik verdiler. Son derece korkunç, inanılmaz, ıstıraplı birşey. Bir yandan voltajı arttırıyorlar, bir yandan da sol eğilimli öğretmenlerin adlarını soruyorlardı... Korkunç günler geçirdim.... rüyalarım hep kabusla dolu... İşkence altındayken ben, 'Kocamı seviyorum', dedikçe onlar daha çok işkence ediyorlardı. Ama ben yine de seviyorum seni."

Sevgi Kılıç çocuklarıyla birlikte.

İŞKENCENİN ÇOĞUNLUKLA POLİSTE UYGULANDIĞI BİLDİRİLİYOR. AMAÇ: BİLGİ VERMEYE VE İKRARA ZORLAMAK

17 Mayıs 1985'te Vedat ALADOĞAN Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün 6. katından düşüp öldü. Polis, sanığın suç işlediği yere götürülürken ellerinden kaçıp kendini pencereden dışarı attığını söylüyor. Kendisi de aynı yerde işkenceden geçen, adı bizde saklı bir başka siyasinin anlattıklarından:

"Satılmış adında birini pencereden attılar. Gözlerimiz sımsıkı bağlıydı, kendisini göremedik ama, bağırdıklarını işittik: 'Beni pencereden atıyorlar, herkese de işkence ediyorlar!' diyordu. Az sonra beni de 6. kattaki aynı pencerenin önüne çıkardılar, gözlerimdeki bağı çözdüler. Aşağı bakınca Satılmış'ı yerde gördüm. Konuşmazsam bana da aynısını yapacaklarını söylediler."

"Askeri darbeden üç-dört ay sonra Diyarbakır Bağlar Askeri Hapishanesi'nde işkence sürekli ve sistematik bir hale geldi. Komandolar mahpusları havalandırmaya çıkarıyor, orda saatlerce dizleri üstünde çömelik tutarak askeri marşlar söylemeye zorluyorlardı. Sonra jopla, sopayla, demir çubukla uzun süre dayaktan geçiriyorlardı. Mahpusların birçoğu bu 'havalandırma' dan koğuşa baygın taşınıyordu. İçlerinden biri tamamen aklını kaçırdı, ama doktora götürüleceği yerde sürekli işkence edildi." (DHKD'li Yavuz BUDAK'ın anlattıklarından.)

TUTUKLU VE MAHPUSLARA KARAKOLLARDA VE HAPİSHANELERDE GÖZDAĞI, HORLAMA

"Adana yolu üzerindeki İskenderun hapishanesine götürüldük. Orada bizi bir odaya soktular. İçerde elleri sopalı

Poliste hergün görülen manzaralardan.

15 asker vardı. Avuçlarımızı, bileklerimizi mosmor olup kanayıncaya kadar dövdüler. Bizi yüzükoyun yere yatmaya zorladılar, ellerindeki joplarla başımıza, vücudumuza rastgele vurdular. Başka mahpuslar işitip ürksünler diye bize çığlık atmamızı emrettiler... Her gün işkence vardı. Bir gün geçmiyordu ki işkence görenlerin haykırışlarını işitmeyelim." (Eylül 1982'de Almanya'dan askerliğini yapmak üzere memleketine gittiğinde tutuklanıp, işkence gören ve 29 Mart 1983'de delil yetersizliğinden beraat eden Şehabettin BUZ'un anlattılarından.)

"Beni ikinci işkence odasına soktular. Soyup zorla yere yatırdılar. Dilimden, kulak memelerimden, el ve ayak parmaklarımdan elektrik vermeye başladılar. Sonra elektriği makadıma ve erkeklik organıma bağladılar. On beş volttan başlayıp altmış volta kadar çıkarttıklarını kendi ağızlarından işittim. Ağzımdan ve burnumdan kan boşandı." (Mart 1982'de tutuklanan Ankaralı bir işçinin anlattıklarından. 36 gün Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde tutuluyor. Bu süre içinde 13 gün sürekli işkence gördükten sonra 20 Nisan 1982'de Mamak Askeri Hapishanesi'ne aktarıyorlar. 13 gün sonra da delil yetersizliğinden serbest bırakıyorlar. Şimdi sol kolu, gördüğü işkenceler sonucu, bileğinden kırık ve sağ kolundan 5 santim daha kısa. Bacaklarında hâlâ ağrılar, sızılar var.)

"Beni bir başka odaya soktular. Orda bir demir kreşten kasap çengelleri sarkıyordu. Çırıl çıplak soyup çengellerden birine bileklerimden astılar. Dört gün dört gece orda asılı kaldım. Yiyecek içecek birşey vermediler, helaya da göndermediler. Bana kendi idrar ve dışkımı zorla içirip yedirmekle tehdit ettiler. Yumrukla ve ucu küt araçlarla dövüyorlardı. Bir yandan hakaretler yağdırırken, bir yandan da yumurtalıklarımı ve erkeklik organımı sıkıp çekiştiriyorlardı." (Şehabettin BUZ'un anlattıklarından)

İŞKENCE YÖNTEMLERİ...

"Nişanlımın işkence edilişini bana zorla seyrettirdiler. Bileklerinden tavana asılıydı. Acıdan kıvranıyordu. Gözleri bağlanmıştı. Pantolonunun düğmeleri çözüktü. Erkeklik

Şendil Çolakoğlu

organına daha önce elektrik vermişlerdi." (Ankara Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube Değerlendirme ve Araştırma Labaratuarında —DAL— işkence gören Nursal YILMAZ'ın anlattıklarından.)

"İnsan onurunu kırıcı, akla hayale gelmedik hakaretlerle dolu sonu gelmez saatler polis arabasına sokuşturulduğum anda tepemde patlayan yumruklar ve tekmelerle başladı. Gözlerim bağlıydı. Yanımdaki polis başımı kendi bacaklarının arasına iterek sırtıma vurmaya başladı. 'İşte şimdi bir çeşit güzellik enstitüsüne gidiyoruz seninle', diyordu. 'Oraya böyle girer, başka biçimde çıkarsın'" (17 Ekim 1981'den itibaren 23 gün DAL'da tutulup işkenceden geçtikten sonra Mamak Cezaevi'ne aktarılan ve orada Kasım 1982'de tahliye olan Meyrem Şendil ÇOLAKOĞLU'nun anlattıklarından.)

"... Bundan sonraki işkence seansının başında işkencecilerden biri yüksek ve kaba bir sesle, 'Benim Adım Yüzbaşı Gestapo'dur,' dedi. 'Siz hiç Gestapo adını işittiniz mi? Yakında hepiniz öleceksiniz!' Sonra kalın bir sopayla hepimizi dövmeye başladı. Daha sonra yanındakiler hortumla üzerimize soğuk su sıktılar... (Uzun süre devam eden başka işkence seanslarından sonra) gözlerimi açtığımda bir hücrenin beton zemininde yatıyordum. Bütün vücudum şişmiş, odun gibi kas katı kesilmişti. Sonunda hücreye terfi ettirildiğimi anladım... Hücrede başkaları da vardı. Bize 24 saatte bir kere çeyrek somun ekmek, iki üç tane zeytin ve bazen elli gram helva veriyor, karşılığında 100 lira alıyorlardı. Hergün hapishaneye işkenceye getirilenlerin sayısı artıyordu. Hergün benim olduğum hücreye iki üç kişi daha getiriliyordu. Orada çok fazla kalmadım. Son gün hücremde yedi kişiydik.... Arada bir gözlerimizi bağlayıp içeriğini hiç bilmediğimiz birtakım belgeleri imzalattırıyorlardı... Diyarbakır Askeri Hapishanesi'nde jopla dövülmek bir lükstür. Orada daha çok kazma, kürek sapı, odun ya da demir zincir kullanırlar. (Yargılanması sırasında tahliye edilen, adı saklı bir sanığın anlattıklarından).

İki çocuklu bir anne anlatıyor. Kocasını 12 Eylül 1980 günü askerler evinden alıp götürüyorlar. 18 gün sonra ilk defa hastanede görebildiği kocası, Haziran 1981'de ölüyor.

"... 'Kocamı nereye, niçin götürüyorsunuz?' diye sordum. 'Git sıkıyönetimde öğren,' dediler. Sıkıyönetime gittiğim zaman orada görevli yüzbaşı bana bütün TÖB-DER yöneticilerini tutuklama emri aldıklarını bildirdi... Kocamı ancak 18 gün sonra hastanede görebildim. Tanınmaz haldeydi. Kum torbalarıyla dövülmüş, elektrik verilmişti. 18 gün aralıksız, gece gündüz işkence edilmişti. Suçu, yerel

(Devamı 11. sayfada)

BAKIŞ

E.Mahmut Soner

Sünger Çekilmeyecek

DAYANIŞMA'nın bu sayısında Uluslararası Af Örgütünün "Türkiye'de İşkence" üzerine özel raporundan yorumsuz alıntılar yer alıyor. Bu alıntılardan da açıkça görülüyor ki, ve bütün dünya biliyor ki bugün Türkiye'de "işkence yaygın ve sistematiktir." Yani, düpedüz, bir devlet politikasıdır. Ve K.Evren'den, Özal'dan başlayarak en alt kademede işkenceyi fiilen uygulayan sadist subay ya da polis memuruna kadar hepsi bu politikanın aktif unsurları ve sorumlulularıdır.

Kendine Türkiye Büyük Millet Meclisi diyen kurum da, sorunun üzerinde doğru dürüst yürümeyip tek tük üyesi eliyle göstermelik çıkışlarla yetindiği için sorumlulukta doğrudan pay sahibidir. Aynısı —en demokrat, ilericisi dahil— basın için de geçerlidir. O da böylesine vahim bir suç konusunda sansüre boyun eğmekte, kendi kendini gönüllü sansür etmekte, haberciliği sıkıyönetim bildirileri ve sair resmi açıklamaları yayınlamakla bir tutmaktadır. Zülfü yare dokunan gerçekleri sonunadek deşmekten, asıl suçluları göstermekten, işkence olgusunun vahametiyle mütenasip bir tepkiyi dile getirmekten yan çizmektedir.

Bunlar yapılmadan basında oldukça sık, adeta trafik vak'ası kabilinden, "işkence iddiaları" sözünün edilmesi de, üstelik, işkencecilerin işine geliyor. Onların terörü, korkuyu, kendi "dokunulmaz"lıklarını, kimseye hesap verme durumunda kalmadan bildiklerini okuyabildiklerini diledikleri gibi yapıp topluma dayatma, işkenceyi sıradanlaştırma gayretlerine yardımcı oluyor.

Halk düşmanları, faşistler bildiklerini okurken onların doğrudan sözcüleriyle Mümtaz Soysal gibi akıl hocaları işkencenin sözde üzerine gidildiğini, işkencecilerin "cezalandırıldığı"nı dillerine dolayarak Türkiye ve dünya kamuoyu önünde işkence olgusunu örtbas etmekte direniyorlar. Oysa rejimin kendi resmi açıklamalarına göre dahi meselâ 1984 yılı Temmuz ayı sonuna kadar 897 işkence iddiası ileri sürülmüşken bunların tam 584'ü soruşturmaya hiç gerek görülmeden hasır altı edilmiştir. 218 işkence suçlusu "beraat" etmiştir. Sadece 102 kişi suçlu görülüp çeşitli cezalara çarptırılmıştır. O cezaların da ne olduğu, o tarihte, yani darbeden neredeyse tam dört yıl sonra, sadece 9 suçlunun tutuklu olmasından bellidir!

Faşistlerin yönetime el koymasından bu yana yüzlerce insan işkence altında can verdi, ömür boyu sakat kaldı, akli ve ruhi dengesini yitirdi, her bakımdan yaralandı, berelendi. Buna rağmen Af Örgütü'nün raporunda yazılanlardan da anlaşıldığı gibi, bu denli yaygın, sürekli ve acımasız işkence olgusu, aslında, rejimin işkenceden umduğunu bulamadığının ispatıdır. Faşistler, halk düşmanları ve onların iktidarı kendine sözde milletin vekili diyenlerin, basında hergün kamuoyu sözcülüğüne sıvananların lâfta "aydın sorumluluğu" taşıyanların, vb. gözünü korkutuyor ama, faşizmin işkencehanelerine düşenlerin ya da her an düşme tehlikesi altında faşizmle boğuşanların büyük çoğunluğunu yıldıramıyor, yollarından döndürmüyor. Onlar ki işkence altında sonuna kadar yiğitçe dayanıp can verenlerdir, onca işkenceye uğrayacak kadar insan takatinin sınırını nefislerinde yaşayanlardır, rejimin sözde mahkemelerinde —yeniden işkence görmeyi de göze alarak— işkencecilerin suçlarını yüzlerine çarpanlardır, başlarına geleceği bile bile yollarından dönmeyenlerdir... onlar Türkiye halklarının insan hakları ve onuru davasının öncü kahramanları arasında tarihte şimdiden yerlerini aldılar.

İşkencecilere gelince en baştaki sorumlululardan en alttaki hastalıklı aletlerine kadar, suçlarının vahametinden korksunlar! Kendilerini bekleyen akibetten onları sürdürdükleri işkence de kurtaramayacak. Ve bir daha kimseye onların suçları üzerinden sünger çekme suçu işletilmeyecek!

l'HUMANİTE'den alınmıştır.

ÇIKARILAN PİŞMANLIK YASASI İLE

Türkiye'de katiller serbest bırakılıyor

● Demokrasi güçlerinin gündeminde ve hedefleri arasında bulunan af ile, rejimin gündeme getirdiği "af" arasında, biçim, kapsam ve amaç bakımından derin bir fark bulunmaktadır. Demokrasi güçlerinin af talebi, faşist rejimin mahkumiyetini içerir ve anti-faşist siyasi mücadelenin bir ögesidir.

Pişman Şemsi Özkan.

İnsanoğlunun belki 5 bin yılda oluşan bir hukuk anlayışı, bu anlayışın demokrasiyle ulaşılmış modern bir aşaması var. Bu modern hukuk anlayışına "aykırılık", en kabasından haksızlık ve adaletsizlik herşeye damgasını vuracak kadar yaygınlaşmışsa, böylesi durumlarda af konusu ister istemez toplumun gündemine girmektedir. Türkiye'de de af bu kapsamda gündemdedir.

Hukuki veya politik manada "af", haksızlık ve adaletsizlik kaynağı rejimin devrilmesiyle gerçekleşir. Böyle bir "af", rejim devrilmeden gündeme girmez. Devrilen rejimin enkazını temizlerken, toplumda yarattığı manevi hasarın giderilmesi siyasi tutuklulara özgürlük yoluyla sağlanır.

Ama çoğu zaman, haksızlık kaynağı gayrimeşru rejim, bir dizi yasalar ve anayasalar çıkarıp kendine hukuki bir zemin arasa bile, toplumsal adalet ve modern hukuk anlayışı bakımından kendini bir yere oturtamaz, kamu vicdanından uzak düştüğünü hisseder. Bu kendi garabetini örtbas edebilmek için "af" konusunu kendi elleriyle gündeme getirir. Bugün Türkiye'de rejimin yaptığı gibi.

Ama burada sorun çatallaşır, büsbütün açmaza girer. Çünkü kalıbına uydurulması gereken, "suçlunun" suçsuzları affetmesidir. Modern hukuk anlayışı bakımından bu, rejimin kendisinden daha büyük bir garabet olur.

Bir başka zorluk da şuradadır; gayrimeşru rejim, yerini gaspettiği siyasal rejimi suçlayarak doğmuştur. Hukuki ve politik anlamda kendini inkar etmeden eski rejimi aklayamaz, eski rejimi suçlamaksızın kendisini ak ve haklı göstermenin yolunu bulamaz.

Tek çaresi kalır; bir "uzlaşma" yolu bulmak. Affı buna göre düşünür ve düzenler. Zorunlu olarak, kendi devamının gereği olarak siyasi kapsamdan yoksun bir "af" yaratır. Işte bu, hem kendisi, hem de sözünü ettiğimiz hukuk anlayışı açısından en büyük "gaf" olur.

Söylediklerimizin en somut ve canlı örneği, faşist rejimin Türkiye'de bu konudaki attığı adımlardır. Biri Pişmanlık Yasası, öbürü, hazırlanan Af Tasarısı.

Pişmanlık Yasası, kendi "suçluluklarını", dolayısıyla rejimin "suçsuzluğunu" siyasi sanıklara(!), bizzat onların kendilerine tescil ettirmek içindir. Onların kendi davalarına ve inançlarına karşı suça teşvik etmek içindir. Rejim, kendi haksızlığının açığa çıkmışlığı ölçüsünde bunu başaramamış, insanların kendi inançlarına saygı ve rejime düşmanlığı oranında bir dirençle karşılaşmıştır. Bu nedenle, bilinen bütün hukuk ölçülerini altüst ederek tam bir açmaza yuvarlanmış, katilleri serbest bırakmaya başlamıştır.

Serbest bırakmakla yetinmemiş, bütün toplumun duygularını ve insani değerlerini rencide ederek onları TV'ye çıkarmış, "devletçe bağışlanmış olmanın" onlarda yarattığı coşkuyu halka da anlatmalarını istemiştir. Güneş, temiz hava, çiçek ve çay gibi her mahkumun içindeki özgürlük özlemini harekete geçiren dekor içinde Şemsi Özkan'a "bakınız hayat anlatılamayacak kadar güzel, kendinizi satarak siz de geliniz" dedirtmiştir.

4 kişiyi öldürdüğünü itiraf etmiş, bu suçlarından ötürü yargılanıp idama mahkum olmuş Şemsi Özkan'ın affedilip serbest bırakılması, hem rejimin suç ve suçlu kavramını, hem de af konusuna, burada belirttiğimiz kapsamda yaklaştığını göstermesi bakımından ilginç bir örnektir.

Günümüzdeki "affın" mantığı ve amacı da budur. 12 Eylül darbesinin ve kurduğu siyasal rejimin "meşruluğunu" kanıtlamak için, katil sürülerini salıvermek, yine aynı "meşruiyetin" gereği siyasal mahkumları tutmak.

O halde, demokrasi güçlerinin gündeminde ve hedefleri arasında bulunan af ile, rejimin gündeme getirdiği "af" arasında, biçim, kapsam ve amaç bakımından derin bir fark bulunmaktadır. Demokrasi güçlerinin af talebi, faşist rejimin mahkumiyetini içerir, ve anti-faşist siyasi mücadelenin bir ögesidir. Böyle bir affı kim, ne zaman gerçekleştirir sorusu, cevabını mücadele süreci içinde bulur. Hep "Bastille Kalesinin" zaptı gibi olmaz, güç dengelerine bağlı olarak meselâ Arjantin'de olduğu gibi, hapislerde olanlarla, iktidarda olanların yer değiştirmeleri şeklinde de olabilir.

12 Eylül 5. yılında

Faşizm kalıcı olamaz, olmayacaktır

12 Eylül darbesi yapılalı 5 yıl oldu. Türkiye bugün, darbe öncesindeki ortamdan, 12 Eylül'ün yapıldığı şartlardan çork farklı koşullarda yaşayan bir ülke durumuna geldi. Bugünkü Türkiye, faşizmin 5 yıllık iktadarının aynasıdır.

Dehşete düşmeden bu aynaya bakmak mümkün değildir. Herkes bu zulüm ve ıstırap döneminden payını almıştır, yahut belki almayanlar da olmuştur. Ama, tek tek insanların kendi bakışları ile, yine bu tekil insanların çektiklerinin toplamı arasında ölçülemeyecek bir fark vardır. Bireyler direnmişler, ayakta durmuşlar, yıkılmamışlardır, bu böyle olabilir. Ama toplumun hasarı büyüktür.

Cunta kendi beş kişilik ekibinden ve uşak takımından gayri herkesi, "kötü gidişat" dediği 12 Eylül öncesinden sorumlu tutarak baskı ve yasaklama altına aldı. 200 bin kişiyi işkence-yargılama-hapis zincirinden geçirdi. 150 insanı yargılamadan, 50 insanı askeri mahkemelerde göstermelik yargılamadan geçirerek öldürdü. Onbinlerce kişi ve aile, yüzbinlerce masum insan onarılmaz yaralar aldı.

Ancak böyle bir iktidar 15-20 holdingin çıkarını koruyup halkı yoksullaştırabilir, kölece bir sömürü altında tutabilirdi. Nitekim öyle de oldu. Çalışarak yaşayan kim var, kim yok, bugün 1979 yılında yediğinin yarısını, giydiğinin yarısını yiyiyor, giyiyor. Bu sonuca Cunta, 24 Ocak kararlarını uygulayarak, 40 yıllık demokrasi deneyiminden çıkmış ne kadar gelenek varsa, hepsini yıkarak ulaştı. İlk gün 5 kişiydiler. Genişleyip bugünkü "devlet" oldular. Gelmelerini önleyemeyen halkımız şimdi gitmesini sağlamak için çalışıyor.

Çok yazılıp söylendi, daha da yazılıp söylenecek. İktidardan nasıl defedileceklerinin yolunu "SOL-BİRLİK" şöyle gösteriyor:

"Türk ve Kürt emekçileri,

Aydınlar, Gençler, Kadınlar, Demokrat ve Yurtsever insanlarımız!

Yurttaşlar,

Faşist rejimden demokrasi, barış ve ekmek umut etmemeliyiz. O kendiliğinden çekip gitmeyecek. Onu ancak mücadele ile yıkabiliriz.

Politik ve sendikal hakları geri kazanmak, zindanları boşaltmak, işkence ve idamlara son vermek, komando ve polis terörüne son vermek için; demokratik hak ve özgürlükleri elde etmek için; ekonomiyi İMF'nin ve öteki emperyalist kuruluşların güdümünden kurtarmak, halka dayatılan kemer sıkma politikasına, açlığa, işsizliğe son vermek için; vurgun, soygun, talan ve rüşvet çarkının önünü almak için; Kürt ulusu üzerindeki baskı ve zulme sonvermek için; bölgede ve dünyada barışçı bir dış politika izlemek için bu faşist rejimi devirmekten başka yol yoktur.

Yurttaşlar!

Türkiye ve Türkiye Kürdistanı SOL BİRLİĞİ halklarımıza çıkış yolunu gösteriyor, tüm anti-faşist güçlere sunduğu demokratik program üzerinde birleşelim. Ülkelerimizin üzerine çöken beş yıllık karanlığı dağıtmak, aydınlığa çıkmak için Kürt ulusu olsun Türk ulusu olsun, işçi, köylü, genç, kadın, aydın, yurtsever, barışsever tüm insanlar elele vermek zorundayız.

Güçlerimizi birleştirelim ve omuz omuza yürüyelim!

Yurttaşlar!

Faşist rejim çürüyor. Halkın birleşen gücü onun tüm zorbalık ve zulüm güçlerini dağıtacak, tarumar edecektir.

Kahrolsun Faşizm!

Evren-Özal Diktatörlüğüne Hayır, Demokratik bir Hükümet!

İşkence ve İdamlara Son, Zindanlar Boşalsın!"

AYDINLAR DİLEKÇESİ DAVASINDA GENCAY GÜRSOY:

«Evren'le aynı çağı paylaşmaktan üzüntü duyuyorum»

Savunmaları sürmekte olan "Aydınlar Dilekçesi" olarak bilinen davanın sanıklarından prof. Gencay Gürsoy davada "sanık olmaktan gurur duyduğunu" belirterek iddianameyi ciddiye almadığını söyledi. 23 Ağustos'daki duruşmasında Gencay Gürsoy savunmasını özetle şöyle sürdürdü: "Devlet başkanı Evren, çoğu Batılı ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de ölüm cezalarının kaldırılması ile ilgili istemlerin dile getirildiği sırada yaptığı bir konuşmada, dosyaları çeşitli aşamalarda bekleyen, ölüm cezası giymiş yüzlerce genci kasdederek, 'onları asmayıp da cezaevlerinde besleyelim mi?' dedi. Sahibi kim olursa olsun, bu sözlerle değil aynı coğrafyayı, aynı çağı paylaşmaktan çok derin üzüntü duyuyorum..."

Gencay Gürsoy savunmasının son bölümünde yargıçlara hitaben "görevlerinin gerçekten zor olduğunu, bu davada yargıç olmanın kolay olmadığını anladığını" söyleyerek şunları ekledi: "Sayın yargıcın, temel kişisel hak ve özgürlüklerime getirilen bu haksız sınırlamalara karşı, yasal yollardan hesap sorabilmesini sağlayacak ortama biran önce kavuşabilmek için bu dilekçeyi imzaladım." diyerek, o da Aziz Nesin gibi Kenan Evren'den ilerde dava açarak hesap soracağını açıklamış oldu.

Aynı gün savunmalarını yapan İlhan Tekeli, Mete Tunçay ve Doç.Dr.Nurkut İnan "Dilekçeyi" imzalamakla Türkiye hakkındaki tespit ve gözlemlerini duyurduklarını, bunun anayasal bir hakkı kullanmak kadar aydın olarak görevleri de olduğunu söylediler ve davanın politik nedenlerle açıldığını hatırlattılar.

Bilindiği gibi dava konusu "Dilekçeyi" 1258 aydın imzalamış, bunlardan Öztürk Serengil, Fikret Hakan gibi bir kaçı korkarak kendi imzalarını inkar etmişler yahut "anlamadan" imzaladıklarını söyleyerek pişmanlık belirtmişlerdir. İmza sahibi aydınlardan 56'sı hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığınca dava açılmış, bir yıldır sürmekte olan davanın savunma aşamasına girilmişti. Savunmalarını yapan aydınların davayı faşizme karşı demokratik ve insan haklarının savunulması mücadelesine dönüştürmeleri Türkiye'de ve dünya kamuoyunda ilgiyle izlenip desteklenmekte, savunmalardan çekinen faşist yönetim ise kimi savunmalara "yayın yasağı" koyarak söylenenleri kamuoyundan saklı tutmaya çalışmaktadır.

Sömürülen umutlar tükenince

Halkın umudu da sömürülür, umutsuzluğu da. Sömürülecek umut kalmayınca çaresizlik sömürülür. Yeterki meydan talana açık olsun, siyasi iktidar talancıya arka çıksın...

Tercüman Gazetesi'nin ve bir düzine holdingin sahibi, Türkiye'de siyasi gericiliğin ve halk düşmanlığının şampiyonlarından Kemal Ilıcak, Özal hükümeti döneminde iyi gitmeyen işlerini yoluna koymak ve biriken banka borçlarından kurtulmak için binbir dolap çeviriyor. Ne kadar kirli iş varsa o kadarına bulaşmış olan Ilıcak'ın çevirdiği dolaplar arasında DYP'ye genel başkan ve Özal'a alternatif aramaktan halkı açıkça dolandırmaya kadar varan sayısız tertip bulunmaktadır. Rejimin "sözü dinlenir", "itibarlı" ve gözde işadamlarından bu en gözdesinin son çevirdiği dolap daha baştan farkedildi. Farkedildi ama Ilıcak da bu arada 5-10 milyarı alıp götürdü.

Ilıcak, yüksek dolandırıcılık şahsiyeti deşifre olduğu için perde arkasında kalıp "itibarı henüz yeterince yıpranmamış" varsaydığı adamlarını öne sürdü. Bunlar arasında yolsuzluktan hüküm giymiş bir kooperatifçi de var. Vaktiyle yok pahasına kapattığı İstanbul'un mutena arazilerini şimdi bu adamlarına, tabii adamlarının rejim ve devlet katındaki "itibarına" pazarlatıyor.

Talanın "kitabına uydurulması" kaygusu da ortadan kalktı. Bir kooperatif "kuruldum" diyor, gazetelere yüz milyonluk ilan veriyor, "bir kuruş peşin ödeme yapmadan konut sahibi olacaksınız" diye açıklıyor. Halk "arsa parası" ödemek için gösterilen bankaların önünde kuyruğa giriyor, günde bir milyardan 5-10 günde 5-10 milyar toplanıyor...

Gerisi?.. Gerisi boş, yahut dopdolu. Arkasında Kemal Ilıcak var. Onun borçları ve arsaları var. Onun adamları var. Onun gazetesi var. Onun daha önce çevirdiği dolaplardan bazıları da bu işin arkasında. Örneğin aynı arsayı Kemal Ilıcak, İZOTAŞ diye bir şirket kurup pazarlamış(!) paralar toplayıp kullanmış, halk ne ev sahibi olmuş, ne de bir kanaat sahibi.

Neden bu toprakta bu kadar çok "kelli-felli" dolandırıcı türemektedir diye de sormak gerekir. Bunun bir boyutu, halkın yeterince bilinçli ve uyanık olmaması, bir başka boyutu ise içine sürüklendiği ortamda tam bir umutsuzluk ve çaresizlik durumunda bulunmasıdır. Ama bir diğer ve en önemli boyutu ise, faşist rejimin bu tür dolandırıcılık faaliyetlerine işlerlik kazandıran bir hukuki ve siyasi ortam yaratması, bunun kültürünü ve ahlâkını geliştirmesidir. Kemal Ilıcak aynı arsayı halka bir kaç defa "satabiliyorsa" bu hiç bir müeyyideye uğramadan tıkır tıkır işliyorsa ve Kemal Ilıcak "devlet sofrasının" itibarlılarındansa...

Bir Kemal Ilıcak olsa iyi, tanır ve tedbirini alırsın. Halit Narin böyle, Şarık Tara böyle, Kastelli böyle, Koçman böyle. Özal ve şürekası da tümden böyle, Şahinkaya da!

Kıbrıs: ABD'nin yeni üs hedefi

Kıbrıs Rum kesiminde yayınlanan Aporevmatini gazetesi 17 Temmuz 1985 tarihli nüshasında, Londra kaynaklı özel bir haberinde Kıbrıs'ın topraklarına Amerikan nötron silahlarının yerleştirileceği ilk Avrupa ülkesi olabileceğini, üstelik bunun Kıbrıs'ın yasal hükümetinin rızası alınmadan gerçekleşeceğini yazdı.

Gazete "güvenilir" olarak nitelendirdiği haber kaynağına dayanarak gelişmeyi şöyle özetliyor:

Türk hükümeti ABD'den, Türk Kara Kuvvetlerini "VV-82" (Special Neutron Model) başlıklı 155 mm'lik yeni bir top mermisi ile donatmasını istemiştir.

Savunma Bakanı Yavuztürk Kıbrıs'ta üslenmiş olan Türk silahlı kuvvetlerini de bu silahla donatacağını ABD Savunma Bakanı Weinberger'e bildirmiş ve onayını istemiştir.

ABD Savunma Bakanı, "Türk ordusunu bir bütün olarak düşündüklerini" ve "silahların modernleştirilmelerinin NATO ittifakının daha geniş alanda etkinliği sağlayacağını" Yavuztürk'ün onay isteğine yeşil ışık yakmıştır.

Bu duruma göre Türkiye nötron diye bilinen ve "insanları öldürüp, eşyalara dokunmayan" niteliğiyle hatırlanan bu silahı topraklarına yerleştiren ilk ülke olma "şerefine" ulaşmış olacaktır. Talebinin ABD tarafından kabul edilmesinde bu "şereflendirme" isteği rol oynamış olabilir.

Apoyevmatine gazetesine göre ABD-Türkiye savunma bakanlarının mutabık oldukları diğer noktalar şunlar:

. ABD yönetimi Türk ordusunun tümünün Kıbrıs'ta çekilmesi konusunda istekli ve arzulu değildir.

. ABD, Kıbrıs'taki Türk silahlı gücünü ittifak kuvvetlerinin doğal ve hayati önemi olan bir uzantısı saymaktadır.

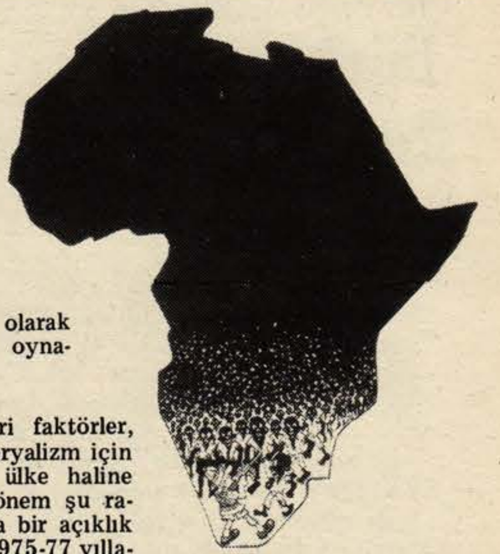
. Kıbrıs'taki Türk silahlı kuvvetlerini ABD yönetimi bölge ve NATO'ya ilişkin hesapları açısından daha geniş bir çerçevede ele alıp değerlendirmektedir.

ABD'nin, Denktaş'ın denetimindeki Kuzey Kıbrıs'ı kendi askeri ve casusluk amaçları için zaten kullanmakta olduğu, 6. Filonun ihtiyaçları için Ksero (Gemikonağı) ve Girne'de iki deniz üssünün yapımını tamamladığı, Girne-Karakum'da bir üçüncü deniz üssünün inşaasının sürdüğü, Lefkonuk (Geçitkale) havaalanının da Amerikan Çevik Kuvvetleri'nin kullanımı amacıyla inşa edilip hizmete sokulduğu bilinen iddialar arasındadır.

Nitekim 16 Temmuz 1985 tarihli Hürriyet gazetesine yazdığı bir haberde M.Ali Kışlalı, ABD'nin Kuzey Kıbrıs'ta Ortadoğu'ya dönük olarak kullanmak amacıyla oluşturduğu "Çevik Kuvvet"lerine üs bulma peşinde olduğunu, bunu Rumların da onaylayacağını düşünerek, Kıbrıs'ta çözümün buna göre şekillenmesine çalıştığını, K.Evren'e yolladığı bir mektupta Reagan'ın Türkiye'nin toprak talebi oranında kısıntı yapmasını istediğini yazarak "iddia"ları güçlendirdi.

Kıbrıs Türk topluluğunun başına Denktaş çorabı sadece Ankara'dan örülmüyor; anlaşılan ABD'ye Ada'nın kuzeyine üslenme imkanı sağlayacak Denktaşlı çözümlerin arkası Washington'a kadar uzanıyor.

Güney Afrika'daki ırkçı rejimin sonu yaklaşıyor

G.Afrika'da ırkçı beyaz azınlık yönetimine karşı sürdürülen mücadele, Pretoria'daki Botha hükümetinin ülkenin 36 bölgesinde 21 Temmuz günü olağanüstü hal ilan etmesiyle yeni boyutlar kazandı.

Olağanüstü hal ilanıyla birlikte, belirsiz bir süre için sınırsız yetkilerle donatılan polis ve ordu birlikleri, siyah Afrikalı işçilerin, öğrencilerin ve aydınların giriştiği protesto eylemlerine ateş açarak, anti-apartheid hareketin önde gelen liderlerine "faili meçhul" suikastler düzenleyerek, ya da siyah halkın zorla ikamet ettirildiği gettolara baskınlar düzenleyerek yüzlerce insanı katletti, binlercesini yaraladı.

Olağanüstü hal ilan edildiği 21 Temmuz cumartesi gecesi geniş bir tutuklama operasyonuna girişen "emniyet kuvvetleri", 1400'ün üzerinde rejim karşıtı rahip, işçi, öğrenci ve avukatı tutukladı; tutuklanan insanlar hakkında "olağanüstü hal yasasını" ihlal ettikleri gerekçesiyle on yıla varan hapis cezası istemiyle dava açıldı.

İki milyonun üzerinde Afrikalıyı temsil eden 700 örgütün çatısı altında birleştiği Birleşik Demokratik Cephe'nin (UDF) kurucularından Revend Allan Boesak'ın, "başka ölüler de beklenmelidir. Siyasi önderlerin katledilmeleri daha da sıklaşacaktır" şeklindeki sözleri, ırkçı yönetimin siyah halka karşı giriştiği jenosit hareketinin devam edeceğini gösteriyor.

GÜNEY AFRİKA'NIN SÖMÜRGELEŞTİRİLMESİ

Güney Afrika'nın Avrupalılar tarafından sömürgeleştirilmesi 17. yüzyılın ortalarına kadar uzanır. 1652 yılında Hollanda-Doğu Hindistan Kumpanyası adına Jan van Riebeeck'in Ümit Burnu'nda Hollandalı göçmenlerin (Boerler) ilk yerleşim bölgesi Kapstadt'ı kurmasıyla başlayan G.Afrika'nın sömürgeleştirilmesi, Boerlerin 1779 yılında Xhaso ve Sulu'yu da kendi egemenlikleri altına almasıyla daha da genişledi.

Afrikanın sömürgeleştirilmesi sadece Hollanda'yla sınırlı kalmadı. O sıralar tüm dünyada sömürge imparatorluğu kurmuş İngiltere de bu bölgeyi kendi egemenliği altına almak için kolları sıvamakta gecikmedi. İngiltere hükümeti bir yandan G.Afrika'da çeşitli cumhuriyetler kuran Boerlere (Hollandalı göçmenler) karşı ayaklanan yerli halkı kanla bastırmak amacıyla Boerlere yardım elini uzatırken, öte yandan 1867 yılında elmas ve 1884 yılında da altın yataklarının bulunduğu bu bölgeyi kendi egemenliği altına almak için yoğun çabalara girişti. İngiliz tekelci sermayesi ile Boerler arasındaki bu sömürge paylaşım kavgası, sonunda Lenin'in "ilk emperyalist paylaşım savaşı" diye nitelediği Boer Savaşı'na (1899-1902) kadar tırmandı.

Elmas ve altın yataklarının bulunmasıyla, hızlı bir kapitalistleşme sürecine giren Güney Afrika, giderek emperyalizmin hem global stratejisi açısından, hem de Afrika kıtasına yönelik hesapları bakımından oldukça önem kazandı. Ve tüm ırkçı yönetimlerin teker teker yıkıldığı günümüz dünyasında, Güney Afrika'daki beyaz azınlık yönetimi hâlâ ayakta durabiliyorsa, bunda başta ABD emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist güçlerin bu çağdışı rejime yaptığı sınırsız yardım sayesinde mümkün olmaktadır.

G.AFRİKA'NIN EMPERYALİZM İÇİN TAŞIDIĞI ÖNEM

Güney Afrika'nın emperyalizm için taşıdığı önem şöyle sıralanabilir:

1. GüneyAfrika'nın zengin hammadde yataklarına sahip olması: Maden yatakları bakımından G.Afrika dünyanın en zengin ülkeleri arasında yer almaktadır. Hatta G. Afrika'nın sahip olduğu maden yataklarından bazıları, dünya rezervlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. (Uranyum'un % 18'ini, Krom'un % 20'sini, fuorinin % 20'sini, titanın % 10'nunu). Öte yandan G.Afrika, tüm Afrika kıtasının sahip olduğu kömür rezervinin yüzde 80'ninden fazlasına sahiptir.

2. Güney Afrika'nın önemli jeolojik konumu: Bugün Batılı NATO devletleri ile petrol üreten Arap ülkeleri arasında yapılan modern tanker ulaşımı, büyük ölçüde Umut Burnu üzerinden gerçekleşmektedir. Örneğin, 70'li yılların sonunda Batı Avrupa ülkelerine yapılan ham petrol ihracatının yüzde 70'i ile ABD'ye yapılan yüzde 30'u, yine Batı Avrupa'nın stratejik hammadde taşımacılığının yüzde 70'i ve gıda maddeleri ihracatının yüzde 25'i Ümit Burnu üzerine yapılmıştır. G. Afrika'nın gerek bu jeolojik konumu, gerekse modern havaalanları ve limanlara, geniş ulaşım ağına sahip olmasından kaynaklanan önemli durumu, bu ülkeyi emperyalizm için Hindistan ve Atlas Okyanusunun güney ucunda deniz ve hava ulaşımı bakımından vazgeçilmez bir üs haline getirmiştir.

3. Güney Afrika'nın politik önemi: G.Afrika, Afrika kıtasındaki ulusal kurtuluş hareketine ve Angola, Mozambik gibi sosyalist gelişim doğrultusundaki ülkelere karşı mücadelede, emperyalist sömürgeciliğin son kalesi ve anti-komünizmin güçlü bir sığınak noktası olarak önemli bir rol oynamaktadır.

Bu ve benzeri faktörler, G.Afrika'yı emperyalizm için vazgeçilmez bir ülke haline getirmiştir. Bu önem şu rakamlarla daha da bir açıklık kazanmaktadır: 1975-77 yılları arısında uluslararası bankalar bu ülkeye çeşitli yollardan 9 milyardan fazla borç para vermişlerdir. Bu miktar aynı dönem içerisinde tüm diğer Afrika ülkelerine verilenden daha fazladır. Yine 1980 yılı sonunda G.Afrika'ya yapılan yabancı yatırımlar 27 milyar doları aşmakta ve bu ülkedeki tüm sermaye yatırımlarının üçte birinden fazlasını yabancı kaynaklar oluşturmaktadır.

GÜNEY AFRİKA'DAKİ MÜCADELENİN GEÇMİŞİ

Güney Afrika'daki işçi sınıfının başını çektiği anti-kapitalist ve anti-sömürgeci mücadele uzun bir geçmişe sahiptir. Siyah Afrikalı işçiler ilk grevlerini 1882 yılında Kimberley'deki elmas madenlerinde yaptılar. 1912 yılında Afrika Ulusal Kongresi (ANC) kuruldu. G.Afrika Komünist Partisi'nin 1921 yılında kurulmasıyla anti-apartheid hareket daha da güçlenerek, sınıfsal bazına oturdu.

ANC'nin lideri N. Mandela

20'li ve 30'lu yıllarda pasaport yasasına (G.Afrika'da siyah halkın özel pasaportları olmaksızın "beyaz şehirlere" girmeleri yasak), anti-demokratik uygulamalara ve politik hakların yokedilmesine karşı (G.Afrika'da nüfusun % 70'ini oluşturan siyah halkın seçme ve seçilme hakları yok) geniş çaplı bir grev hareketi başladı.

Malan liderliğindeki Ulusal Parti'nin 1948 yılında ikinci kez iktidara gelmesiyle uzun bir zamandan beri fiilen yürürlükte olan ırkçı uygulamalar, resmen yasallaştırıldı ve apartheid, resmi devlet doktrini ve politikası olarak ilan edildi. Güney Afrika Komünist Partisi 1950 yılında yasaklandı.

Afrikalı emekçilerin ırkçı yönetime karşı direnişleri giderek daha aktif biçimler aldı. 21.3.1960 tarihinde Sharpeville'de pasaport yasasına karşı büyük bir protesto gösterisi yapıldı. Polis ve ordu birlikleri kalabalığa ateş açarak, 50'nin üzerinde Afrikalının ölümüne neden oldu. Aynı yıl ANC kapatıldı ve Pondoland'daki bir ayaklanma bastırıldı.

Irkçı yönetimin Afrikalı emekçilerin tüm örgütlenmesini yasaklamasıyla, anti-sömürgeci hareket illegaliteye geçti. Nelson Mandela (ANC'nin 21 yıldan beri hapiste yatan ve tüm baskılara karşı yönetimle uzlaşmayan lideri) ve Walter Sisulu gibi önde gelen liderlerin yönetimde ANC'nin "Umkhonto we Sizwe" (Ulusun Mızrağı) adlı askeri kolu oluşturuldu. ANC, bu tarihten itibaren ırkçı yönetime karşı hem barışçı, hem de silahlı mücadele yürütmekte, ırkçı yönetimin mevcut politikalarına devam etmekte ısrar etmesi halinde silahlı mücadele ile yıkılacağını savunmaktadır.

1964 yılındaki bir duruşmada ANC lideri Nelson Mandela ve diğer ANC yöneticileri ömür boyu hapse mahkum edildiler.

17 Haziran 1976 tarihinde Soweto'da yüzbinlerce Afrikalı, ırkçı rejimi protesto etmek amacıyla ayaklandı. Bunu ülkenin başka şehirlerindeki protesto eylemleri ve grevleri izledi. Göstericilere ateş açan polis ve ordu birlikleri 600 kişiyi katletti. Soweto ayaklanması bastırılmasına rağmen, G.Afrika'daki siyah halkın mücadelesinde önemli bir dönüm noktası oldu.

G.Afrikalı emekçilerin sayısız kurbanlar vererek yürüttüğü yiğit mücadele, 20 Ağustos 1983'de iki milyon insanı temsil eden 700'e yakın örgütün "Birleşik Demokratik Cephe"yi (UDF) oluşturmasıyla yeni boyutlar kazandı. Nitekim Kasım 1984'de Transval eyaletindeki bir milyona yakın işçinin (bu eyaletteki işçilerin üçte ikisinden fazla) greve gitmesiyle, G.Afrika son on yılda tanık olmadığı çapta ve genişlikte bir genel grev hareketine sahne oldu. Devlete ait SASOL kimya tekeli greve giden 6000 işçiyi işten attı. Bundan bir ay sonra Demokratik Cephe'nin Genel Sekreteri Popo Molofe ırkçı yönetimin kolluk kuvvetleri tarafından tutuklandı.

Irkçı yönetimin ülkedeki Asyalı ve ve melez halka sözde seçme ve seçilme hakkı tanımasıyla giriştiği manevra, siyah halkın giderek daha da güçlenen mücadelesini engellemedi. Irkçı yönetim bunun üzerine 21 Temmuz 1985 tarihinde ülkenin 36 bölgesinde olağanüstü hal ilan etmek zorunda kaldı. Binlerce insan tutuklandı, yüzlerce insan katledildi. Ama G.Afrika Komünist Partisi'yle çok sıkı ilişkiler içinde olan Afrika Ulusal Kongresi ANC'nin yaptığı "G.Afrika'yı yönetilemez hale getirelim" çağrısı, giderek daha geniş halk kesimlerini kavramakta ve son çareyi terörü artırmakta bulan ırkçı yönetimin sonunu yaklaştırmaktadır. Irkçılığın G.Afrika'daki son kalesinin yıkılacağı ve siyah halkın sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesinin zaferle sonuçlanacağı günler uzak değildir.

G.Afrika Komünist Partisi mücadelede ön safta.

Irkçı rejimin terörizmi

Şu anda Güney Afrika Cumhuriyeti'nde en hayasız bir devlet terörü olanca şiddetiyle hüküm sürüyor. Irkçı rejimin temellerinin öteden beri terör üzerine kurulu olduğu, ülkenin tüm zenginliklerinin "sahibi" beyaz azınlğın ancak terörle, silah zoru ve baskıyla hükmünü sürdürebildiği de hergün daha bir açıklık kazınıyor. Geleceğini tehlikede gören sermayenin ve tüm imtiyaz sahiplerinin ırkçılığa nasıl dört elle sarıldıkları, hakimiyetlerini koruma uğruna vahşeti ne denli günlük, sıradan bir olay haline getirdikleri ayyuka çıktı. Hergün bütün dünya TV ekranlarında eli silahlı, sopalı, kamçılı polis ve askerin, gözyaşartıcı bomba ve her türlü vurucu silahla mücehhez bindirilmiş kıtaların silahsız yerli halka —en doğal insan hakları ve siyasi özgürlükleri için ayaklananlara-- saldırısını seyrediyor. 23 milyon yerli nüfus üzerinde 6 milyon beyazın sultasını sürdürme gayreti, geçen Temmuz ayı sonundan bu yana yine binden fazla insanın canına maloldu. Ölenler içinde polis ya da asker sayısı bir elin parmakları kadar bile değil. Buna rağmen ırkçı rejim bütün dünyanın gözünün içine baka baka, "terörizme ve şiddete taviz" verilmeyeceğini ilan edip duruyor. Ölenler "terörist", öldürenler değil!

Ağustosun son haftasında polis karaderili gettolarında okulları boykot eden sekiz-on yaşında yüzlerce çocuğu toparlayıp gözaltına aldıktan sonra yargıç önüne çıkardı. Bu duruşmalardan birinde, geçen yıl Nobel Barış Ödülü alan karaderili papaz Desmond Tutu'nun yetişkin oğlu da boykotu teşvikten yargılanırken hakimlere hakaret ettiği ileri sürülerek tutuklandı. "Suçu", sekiz yaşında bir çocuğun sanık diye mahkeme salonuna getirilmesine dayanamayıp tepki göstermesiydi.

28 Ağustos'ta Güney Afrika özgürlük savaşçılarının öncü örgütü ANC'nin yirmi yıldır hapiste tutuklu lideri Nelson Mandele'nin serbest bırakılması için düzenlenen büyük gösterinin daha ilk saatlerinde polis, konulan yasağı dinlemedikleri gerekçesiyle, tam 200 kişiyi tutukladı.

ANC (Afrika Ulusal Birlik Örgütü) 20 yıldır yasadışı. Fakat ANC militanları, yüzlerce taban örgütünden oluşan Birleşik Demokratik Cephe saflarında en önde faaliyet gösteriyor, savaşıyorlar. Şu anda ülkenin dört bir yanında rejimin hapishaneleri gerek çeşitli gösterilere katıldıkları için, gerekse olay çıkaracakları gerekçesiyle "tedbir" olarak tutuklanmış BDC önderleri ve üyeleriyle dolup taşıyor. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde polisin her hangi bir kimseyi hiç bir suç isnat etmeksizin süresiz gözaltında tutma yetkisi var.

Rejim, elindeki bu tür sınırsız yetkilerle bir yandan karaderili çoğunluk üzerinde terör estiriyor, bir yandan da dünya kamuoyunda yükselen eleştirileri "içişlerine müdahele" diye niteleyerek kaale almayacağını ilan ediyor. Emperyalist güçlerse, lafta yer yer bu tür eleştirilere katılmakla birlikte, fiiliyatta ırkçı rejimden vana tavır almaktan geri durmuyorlar. ABD ve İngiltere Temmuz'da BM Güvenlik Konseyi'nde G. Afrika Cumhuriyeti'ne zorunlu ekonomik müeyyide uygulanması kararı çıkmasını engellediler. İngiltere'nin Thatcher hükümeti, açık açık müeyyide uygulamayacağını, uygulanmasından da yana olmadığını söylüyor. Gerekçesi de şu: Ekonomik müeyyideler en çok yerli halka zarar verirmiş! Son günlerde yerinde yapılan bir kamuoyu araştırması ise yerli halkın % 70'den fazlasının müeyyidelerden yana olduğunu göstermiştir. ABD Temsilciler Meclisi ve Senatosunda G.Afrika Cumhuriyeti'ne ABD'nin müeyyide uygulaması yönünde eğilimleri de Reagan yönetimi veto tehdidi ile geriletmeye çalışıyor. Reagan'a göre ırkçı rejimin bir süredir sözde izlediği "reform" siyasetini desteklemek, rejimi zorda bırakmamak, apartheid (ırk ayrımı) uygulamalarının son bulmasını zamana bırakmak gerekir. Oysa Reagan'ın ardındaki macera düşkünü, ultra-sağcı, gerici çevreler pervasız çıkışlarıyla onun asıl düşüncesini açık ediyorlar: Güney Afrika ırkçı rejimini lafta bile olsa eleştirmek yanlıştır, ABD politikası için zararlıdır diyorlar, çünkü rejim "komünizme karşı savaşıyor!"

Irkçı rejime karşı ciddi ekonomik müeyyide uygulaması onu ciddi surette köşeye sıkıştırabilir. Ama emperyalistler müeyyide uygulanmasını istemiyorlar, çünkü G.Afrika Cumhuriyetiyle çok sıkı ve kârlı ekonomik, ticari ilişkilerinden vazgeçmek ve ülkenin geleceğine dair belirsizlikleri göze almak hiç de işlerine gelmiyor.

ANC'nin genel stratejisi, ırkçı rejimle emperyalizm arasındaki bu sıkı kan ve çıkar bağını da gözönüne alarak, her türlü mücadele biçiminin yanısıra silahlı mücadeleyi de kapsamakta. Mevcut koşullarda bunun haklılığı şundan da belli ki, Desmon Tutu gibi silahlı mücadeleyi hepten ve kesinlikle dışlayanlar bile kendi pasifist gayretlerinin rejim tarafından sürekli boşa çıkarıldığını sık sık dile getiriyorlar. Ve olaylar geliştikçe, silahlı mücadele yolunun haklılık gerekçesi olanca sadeliği ile giderek öne çıkıyor: Irkçı rejim elindeki silahlarla hergün adam öldürüyor!

Kohl yalan söylüyor

Hannover'den Erhard Hammer adlı bir profesör, Kohl'un baş destekçilerinden Springer'in "Welt" adlı günlük gazetesinde şöyle yazıyordu: "2.2 milyon kişi iş ve işçi bulma kurumlarına yardım almak için başvurmuş durumda. Bunların üçte birinden fazlası (başka bir hesaplaşmaya göre hatta yarıdan fazlası) sadece yardım almak istiyor, çalışmak değil."

"Welt" gazetesinde bu satırların çıktığı gün, Linburg'dan 50 yaşındaki işçi Wolfgang Schutzka ile 43 yaşındaki karısı Karin'in bir yıldan fazla işsiz kaldıkları ve tüm çabalarına rağmen iş bulamadıkları için intihar ettikleri haberi yer alıyordu gazetelerde. Wolfgang ve Karin, bir çıkış yolu bulamayarak intihar edenlerin sadece ikisiydi.

Öte yandan rakamlar da Kohl ve dostlarını yalanlıyor. Federal İş Kurumu'nun 1985 Haziran ayında yayınladığı istatistiklere göre işsiz olarak başvuran 2160443 kişiden 813948'i yani % 37.6'sı iş ve işçi bulma kurumlarından tek kuruş bile almamış. Yardım alanlardan 1346495'i yani % 46'sı ise işsizlik parasından oldukça az miktardaki işsizlik yardımı alıyor. İşsizlik yardımı olarak verilen miktar o kadar düşük ki, bu yardımı alanların büyük kısmı aynı zamanda sosyal yardıma da başvurmak zorunda kalıyorlar. Meselâ Dortmund gibi büyük şehirlerde işsizlik yardımı alan her 10 kişiden birisi, aynı zamanda sosyal yardım da almak zorunda kalıyor. İş ve İşçi Bulma Kurumuna müracaat etmemiş 1.5 milyon işsiz var.

Ama Kohl ve dostlarının ne bu rakamlara, ne de işsizliğin yol açtığı fakirlik, sıhhi ve psikolojik bozukluk gibi sonuçlara aldırmaya niyetleri yok. Onlar yeni vergi yasalarıyla zenginleri daha çok zengin etmenin, ya da sosyal haklardan yaptıkları kısıntıları silahlanma harcamalarına yatırmanın peşindeler.

Batı Berlin'de yaşayan Türk aileleri.

Helmstedt'de çocuk festivali düzenlendi

● Helmstedt'de Alman demokratik kuruluşlarıyla gerçekleştirilen ortak eylemler, işçilerimiz arasında güven duygularını geliştiriyor.

Temmuz ayı içinde Helmstedt SPD ilçe teşkilatının düzenlediği çocuklarla ilgili festivale Helmstetd İşçi Kültür Derneği davetli olarak katıldı.

SPD Helmstedt yöneticileri ve festivali düzenleyenler Türkiyelileri temsilen demokratik bir örgütün bu yıl düzenlenen etkinliklere katılmış olmasını ve bundan duydukları memnunluğu festival süresince sık sık yapılan anonslarla dile getirdiler. SPD Helmstedt örgütünün kadın kolları başkanı "Helmstedt'te düzenlenen çocuk festivaline Türkiyelilerin de yoğun olarak katılması sevindiricidir" diyerek yabancı düşmanlığına karşı ve diğer tüm ortak konularda Helmstedt İşçi Kültür Derneği ile dayanışma içinde olacaklarını belirtti.

Festival süresince, katılanlara Türkiye'deki gelişmeler hakkında bilgi veren Helmstedt İşçi Kültür Derneği yöneticeleri ayrıca Türk yemeklerini de tanıtan bir stand açtılar.

Helmsted Festivali'nde İşçi Kültür Derneği'nin standı.

İzincilerle sohbet

Dayanışma: Türkiye'de izin esnasında dikkatlerinizi neler çekti?

İşçi: Benim genel izlenimlerim oldu. Meselâ işçilerin durumu hiç iyi değil. Ortalama bir işçi aylığı 30 bin lira civarında. Bu para ile nasıl geçinilebiliyor ben de şaşırdım. Çünkü en kötü bir ev (gecekondu) kirası 10 bin liradan aşağı değil. Biraz daha iyi bir gecekondu kiralamak istersen kiralar 15 bin ile 20 bin liraya çıkıyor. Bir kilo etin fiyatı 1500 liraya, bir kat elbisenin en ucuzu 15 bin ila 20 bin lira arasında değişmekte. Ayrıca 45 bin liraya da elbise var. Yine bir bardak çay 40 lira idi. Insanlar nasıl geçiniyorlar diye varolan ilk şaşkınlık çalışanların arasına girince geçebiliyor. Çünkü ilişkide olduğum ailelerin hemen hepsinin yüzbinlerce borçları var ve bu borçlar her ay büyümektedir.

Ayrıca çöküntü noktasına varan yolsuzluklar, dolandırıcılık, hırsızlık, fuhuş, vb. bu dönemde pek çok insanın başvurduğu geçim yolları arasında.

Dayanışma: Gümrükteki uygulamalar nasıl? Rüşvet uygulaması devam ediyor mu?

İşçi: Gümrükte açıkça rüşvet vermek zorundasın. Şayet pasaportunun içinde para yoksa hemen isteniyor. Bu duruma karşı çıkmak mümkün değil. Böyle bir şey yapınca ya seni sudan bahanelerle gümrükte günlerce bekletiyorlar, ya da her hangi bir yalan uydurup başına iş açıyorlar.

Dayanışma: Polisin son dönemlerdeki tutumu nasıl?

İşçi: Polisler son derece kaba davranıyor. Bunu özellikle ben trafik alanında izledim. Ağızlarından sadece küfür işitiliyor. Meselâ her hangi bir caddede, park yasağı olmayan bir yerde duruyorsun, trafik polisi geliyor ve yanlış yerde park etmişsin diye para talep ediyor. Bu duruma itiraz edersen küfür ve dayak eşliğinde karakola götürüyorlar. Ayrıca şöyle bir olguya tanık oldum: Bir gün et almak için herkes gibi ben de kuyruğa girmiş sıramı bekliyordum. O arada bir polis geldi ve kuyruğun en önüne geçti. Kuyruktaki insanlardan bu davranışa herhangi bir itaraz gelmediği gibi polise korkuyla yer verdiklerini gördüm. Bu küçük olay dahi gösteriyor ki, Türkiye'de insanlar alabildiğince terörize edilmiş ve zulüm altında yaşamaktadırlar.

SÖYLEŞİ

Mustafa Bekir

Gençlerde İşsizlik

Toplum düzeni ne olursa olsun bir ülkeyi yönetenler "Geleceğimiz gençlerdedir" ilkesini benimsemişlerdir. Doğrudur. Bu ilke herşeyden önce diyalektiğin bir gereğidir. Bu yüzden gençlere ayrı bir önem verilir ve yönetici durumunda olanlar, egemen sınıf gençliği kazanmak için elinden geleni yapar. Gençlik nasıl kazanılır?

Gençlik genellikle iki bölüme ayrılır: Okuyan gençlik, çalışan gençlik. Bence bu ayrım tam sağlıklı bir ayrım değil. Okuyan, yani öğrenci gençlik de günün birinde öğrenimini bitirecek, edindiği bilgiler doğrultusunda iş arayacaktır. Türkiye'de kullanılan hem de uzun süre kullanılan öğrenci gençlik — işçi gençlik ikilemesi yukarıda belirttiğim gibi öğrenci gencin de bir gün iş arayacağını gözardı etmiştir. Kimya fakültesini kazanmakla sorunların çözülmeyeceğini o genç fakültesini bitirip iş hayatına atılmak istediği an görmüş, çarşıda "C vitaminli limonlar bunlar" diye bağırarak limon satmıştır.

F.Almanya'da 18 ile 27 yaşları arasında bulunanlar hukuken "genç" sayılırlar. Toplumun kimi alanlarında gençlik yaşı üst tarafa doğru büyüyebilir. Örneğin parti üyeleri 35 yaşına kadar o partinin gençlik kolunu oluştururlar. Gençliği bence biyolojik yaşına göre tanımlamalı önce, okuyor mu çalışıyor mu diye değil. Genç, okumuşsa uzman işçi, okumamışsa yardımcı işçi olacaktır; ama her iki durumda da kendisine bir işyeri isteyecektir. İşte, bütün gençliğine bir işyeri verebilen toplum düzeni, kendi gençliğini ancak o zaman kazanabilir. Yoksa o gençlik ne Freizeitheimlarla ne de robot dansı, diskoteklerle oyalanabilir. Oyalansa, uyutulsa bile belli bir süre için. Şimdi Almanya düzeyinde sayısal verilere bir göz atalım:

1982 yılında gençlerde işsizlik oranı % 8.7 iken 1983'te % 12.5'e ve 1984'te daha yukarıya çıkıyor. 1985 yılında yaşı 25'in altında olan 500 bin gençten 300 bini iş arayacak diye tahmin ediliyor. 1985 Temmuz sonu itibariyle çalışma dairelerinde 208500 genç iş arıyor diye kayıtlıymış. Bu sayının da 130865'i genç kızlardan oluşuyor. 1990 yılına kadar olan beş yıllık dönemde ise 5 milyon genç işsizden ve bunlara sunulan 2.5 milyon işyerinden söz ediliyor. Yani 2.5 milyon genç avare avare dolaşacak, kendilerine birer bireysel teselli arayacak...

DGB Merkez Yönetim Kurulu üyesi bayan Ilse Brusis'in de belirttiği gibi bu işsiz gençlerin hepsi öğrenimsiz, eğitimsiz değil. İşlerinde yüksek kaliteli uzman kişiler de var. Yani şimdi Türkiye'deki kimya fakültesi mezunu işsiz gençlerimizle Almanya'daki matematik fakültesi mezunu işsiz Alman genci arasında bir bağ kurulmuş oluyor.

Her insanın bir sürü gereksinmeleri vardır. İnsan kendini bu gereksinmelerini karşılayabildiği ölçüde mutlu hisseder. İnsanın gereksinmelerinin giderebilmesi —çoğu maddiyata dayandığından— bir işyeri olup olmamasına, çalıştığı bir işi varsa o işini yitirip yitirmemesine bağlıdır çoğukez. Durum böyle olunca gençlerle yetişkinler arasında da bir bağ kurulmuş oluyor. Öyle ya her ikisi de —cinsiyetine bakılmaksızın— önce insandır. Yetişkinlerle gençler arasındaki tek fark gençlerin "delikanlı" olmasında yatar.

Avrupa Atletizm Kupası ve Doğu-Batı çekişmesi

Avrupa Atletizm Kupası'nın 10'uncusu 17-18 Ağustos 1985 tarihinde, Moskova'da Lenin Stadyumu'nda yapıldı. İki gün süren yarışmaları her gün yaklaşık 50'şer bin kişi izledi. Yarışmalar çekişmeli ve sıcak havaya rağmen elde edilen dereceler bakımından bir hayli hareketli geçti.

Avrupa Atletizm Kupası yarışmalarının ilki 1965 yılında Stuttgart şehrinde düzenlendi. O tarihten bu yana her iki yılda bir yapılıyor.(*) Hem erkekler hem de kadınlar arası yarışmaların yeraldığı karşılaşmalarda, ülkeler yarışmalara sadece birer atletle katılıyorlar. Önceleri atletizm pistinde 6 kulvar bulunduğu için yarışmalar 6 ülke arasında yapılıyordu. Sonra kulvar sayısı 8'e çıkınca, takım sayısı da 8'e yükseldi.(**)

Şimdiye değin düzenlenen 9 şampiyonada, erkeklerde de kadınlarda da kupaların gediklisi sadece iki ülke: Sovyetler Birliği ve Demokratik Alman Cumhuriyeti. Özellikle bu ikincisi 1970 yılında yapılan 3. Avrupa Kupası'ndan bu yana, kupa üzerinde tam bir monopol durumunda. İlk iki yarışmaların kupalarını, hem erkeklerde, hem kadınlarda SSCB kazanmış. Ondan sonra başlayan ve Moskova'da son bulan DAC hegemonyasını, SSCB sadece bir kere, 1973'de erkeklerde delebilmiş ve DAC'yi ikinci sıraya itmiş. Bunun dışında SSCB erkeklerde de, kadınlarda da ikinci sıranın gediklisi. 1977'de F.Almanya'nın da arkasına, 3. sıraya düşmesi hariç.

Yarışmalarda, her atlet için, elde ettiği sıraya göre ülkesine puan veriliyor. 1. gelen için 8 puan, 2. için 7 puan... ve sonuncu için 1 puan. Sonuçta puanlar toplanıyor ve ençok puan elde eden ülke kupayı alıyor. Puan sıralamasına göre ülkeler diğer dereceleri paylaşıyorlar. Moskova'da yapılan 10. Avrupa Atletizm Kupası'nın puan sıralamaları şöyle:

Erkekler.		Kadınlar.	
1. Sovyetler Birliği (SSCB)	125 puan	1. SSCB	118 puan
2. Dem. Alman Cum. (DAC)	113 puan	2. DAC	111 puan
3. Federal Almanya (FAC)	91 puan	3. İNG	67 puan
4. İngiltere (İNG)	89 puan	4. BUL	65 puan
5. Polonya (POL)	85 puan	5. ÇEK	62 puan
6. Çekoslavakya (ÇEK)	79 puan	6. POL	60 puan
7. İtalya (İTA)	71 puan	7. FAC	57 puan
8. Fransa (FRA)	67 puan	8. İTA	35 puan

Yıllardan beri ilk defa Sovyetler Birliği, hem de iki cinste birden Avrupa Kupasını kazandı ve Demokratik Almanya'yı ikinci sıraya itti. Ancak DAC ikinci sıraya düşmesine rağmen her iki cinste de kendisinden sonra gelenlere azımsanmayacak fark yapmış durumda: Erkeklerde 22 puan, kadınlarda 44 puan. Erkeklerde sonuncu gelen Fransa ile kadınların sonuncusu İtalya bir dahaki kupa yarışmalarında bir alttaki B gruplarında yer alacaklar. Buna mukabil bu yılki B kupasında erkeklerin birincisi İspanya ile kadınların birincisi Fransa gelecek yarışmaların A kupasına "terfi" ettiler.

Usuldendir, Batı'nın spor basını böylesi önemli karşılaşmalardan sonra "Batı-Doğu" kıyaslaması yapar. "Batı"dan kasıt kapitalist düzenli ülkelerdir, "Doğu"dan kasıt ise sosyalist ülkeler. Birinciler Avrupa'nın batısında, ikinciler de doğusunda yer aldıkları için olsa gerek.

Bu tür bir karşılaştırmayı bu yarışmalarda bizim de yaptığımızda ortaya çıkan sonuç şöyle: Erkeklerde "Batı": 318 puan; "Doğu" 402 puan; kadınlarda, "Batı": 159 puan, "Doğu": 416 puan; Toplamda "Batı": 477 puan, "Doğu": 818 puan. Görüleceği gibi gerek erkeklerde, gerekse kadınlarda, gerekse her ikisinin toplamında "Doğu", "Batı"yı fena halde bastırıyor. Toplamda puanların oranı neredeyse yarı yarıya!

Moskova'daki yarışmalarda gülleyi 22.05 m.'ye atarak dünya rekoruna 17 cm. yaklaşan Sovyet atleti Smirnov.

Ülkelerin başarı seviyelerini daha iyi değerlendirebilmek için başvurduğumuz yollardan birisi de, madalya kürsüsüne çıkma durumunun, yani ilk üçe girenlerin incelenmesi. Aşağıdaki tablo madalya kazanan atletlere göre ülkelerin durumlarını gösteriyor.

Erkeklerde yapılan 20 yarışmada Sovyet atletleri tam 14 madalya çıkarmışlar. Madalya almayan Sovyet sporcusunun sayısı 6. Benzer şekilde Demokratik Alman atletlerinin de yarısından fazlası madalya kazanmış. Erkeklerde dağıtılan toplam 60 madalyanın 37'si "Doğu"ya gitmiş, "Batı"ya sadece 23'ü kalmış. Üstelik bunun yarısından fazlası —12 adedi— bronz!

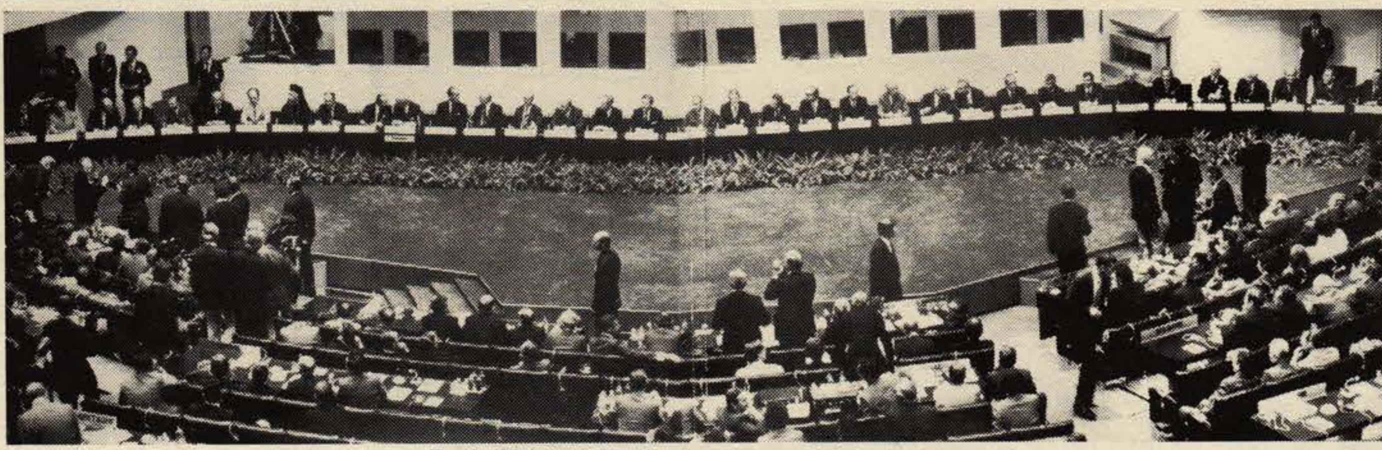
Kadınlar arası yarışmalarda durum daha da ilginç. Yapılan 16 yarışmanın 16'sında da madalya almayan ne Sovyet atleti var ne de DAC atleti! Üstelik Sovyet sporcuları bronza bile pek rağbet etmemişler, 16 yarışmacının (bayrak yarışındakileri de 1 kabul ediyoruz) 15'i altın ve gümüş için çekişmişler. Kadınlar için dağıtılan 48 madalyanın 43'ünü "Doğu"nun bayanları toplamış. "Batı"lı bayanlara kala kala, sadece 1 altın olmak üzere (onu da kazanan

(Devamı 11. sayfada)

	ERKEKLER				KADINLAR				TOPLAM			
	A	G	B	T	A	G	B	T	A	G	B	T
SSCB	6	6	2	14	7	8	1	16	13	14	3	30
DAC	3	6	3	12	5	5	6	16	8	11	9	28
İNG	3	—	4	7	1	2	1	4	4	2	5	11
ÇEK	2	3	1	6	1	1	2	4	3	4	3	10
FAC	3	1	3	7	—	—	1	1	3	1	4	8
POL	1	2	2	5	—	—	3	3	1	2	5	8
İTA	2	1	3	6	—	—	—	—	2	1	3	6
BUL	—	—	—	—	2	—	2	4	2	—	2	4
FRA	—	1	2	3	—	—	—	—	—	1	2	3
Sosyalist Ülkeler	12	17	8	37	15	14	14	43	27	31	22	80
Kapitalist Ülkeler	8	3	12	23	1	2	2	5	9	5	14	28

(*) 1967-1973 döneminde ara üç yıla çıkarılmıştı. Sonra yine 2 yıla düşürüldü.

(**) Aslında Avrupa Atletizm Kupası yarışmaları Kıta'da yeralan tüm ülkeleri kapsıyor. Statüye göre 3 kategori yarışma var. En üstte yer alan A kategorisinde —ki bizim burada sözünü ettiğimiz bu gruptur— en güçlü takımlar yer alıyorlar. A kategorisinin altında B kategorisi takımlar yeralıyorlar ve bunların arasında yapılan yarışmaya "Avrupa Atletizm B Kupası" adı veriliyor. Daha altta C kategorisi bulunuyor. Takım çokluğu nedeniyle C-1 ve C-2 adı altında bu grup ikiye ayrılıyor ve her grup için ayrı yarışma düzenleniyor. Hatırlanacaktır, 10-11 Ağustos 1985 günleri Viyana'da yapılan C-1 Kupasında Türkiye, Kıbrıs'ın da arkasında sonuncu olunca gazeteler haberi "Türkiye Atletizm Takımı Küme Düştü" diye vermişlerdi. Oysa bu haber doğru değildi. Çünkü C kategorisi altında başka kategori bulunmadığından Türkiye'nin küme düşmesi filan imkansızdır. Bu örnekten de anlaşılabileceği gibi alt gruplarda yeralanların şampiyonları, bir dahaki Avrupa Kupası yarışmalarında, aynı yarışmalarda üst gruplarda sonuncu olanlarla yer değiştirmektedirler.

Tarihi Helsinki Konferansından toplu bir görünüm.

Helsinki Sonuç Belgesi'nden sonra

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının Sonuç Belgesi, 10 yıl önce 1 Ağustos 1975 günü Helsinki'de, ABD ve Kanada ile 33 Avrupa devletinin başkanı veya başbakanları tarafından imzalanmıştı. Yıllarca süren görüşmeler ardından, birçok devletlerarası sorunun başarıyla çözümlenmesini sağlayan ve barış içinde yanyana varolmanın ilkelerini belgeleştiren bu konferansın etkileri, 1970'li yılların yumuşama sürecine katkıda bulunmuştu. Uluslararası ilişkilerin iyileştirilmesi ve konferansa katılan devletler arasında politik, ekonomik ve bilimsel-teknik alanlarda karşılıklı yarara dayalı ilişkileri geliştirmede önemli yararlar sağlamıştı.

Ama ne yazık ki bu belgenin imzalanmasıyla pekişen politik yumuşama, askeri yumuşama ile bütünleştirilemememiş ve genel olarak uluslararası ilişkilerde bozulmaya doğru bir gidiş gözlemlenmiştir. Avrupa kıtası bu süreç sonunda, cepheleşme ve gerginlik merkezi haline gelmiştir. Helsinki Sonuç Belgesine ters düşen hertürlü eylem, ona imza koyan Batılı ülkeler tarafından günümüze kadar sürdürülmüştür. Örneğin 19 Eylül 1974 günü yapılan Hazırlık Komitesi oturumunda da belirtildiği gibi, Kıbrıs sorununa ilişkin olarak uluslararası hukukun temel ilkeleri dikkate alınmamış ve Belge'nin imzalanması ardından bu durum düzeltilmemiştir.

Daha 1975 yılında, Sonuç Belgesi'nin mürekkebi kurumadan, Washington'un yeni yönetimi, "Autumn Forge" adı altında, NATO ülkelerinin sosyalist ülkeler sınırında 200 ile 300 bin askerin katıldığı, dünya askeri tarihinin en büyük savaş tatbikatını gerçekleştirdi. O zamandan beri her yıl, Kuzey Kutbundan Boğazlara kadar Batı Avrupa'da bu askeri saldırı provaları tekrarlanagelmektedir.

Daha 1978 yılında NATO, yine Washington'un baskısı ile 1990'lı yıllara kadar uzanan ve 80 milyar doları aşan, uzun vadeli silahlanma programını kabul etti. Üye ülkelerin askeri harcamalarını her yıl yüzde 3 oranında artırmaları zorunluluğu getirildi.

1979'da SSCB'nin yaptığı öneriler dikkate alınmadan ve bazı NATO ülkelerinin karşı olmasına rağmen, Batı Avrupa'ya 572 tane yeni Amerikan ilk darbe füzesinin yerleştirilmesi işlemine başlandı.

1980'de ABD, Sovyetler Birliği'ne karşı ekonomik kısıtlamalar getirdi. 59 Nolu Başkanlık Emri'nin imzalanmasıyla ABD Nükleer Stratejisi, ilk ve öldürücü darbeyi vurmaya yöneldi.

1981'de Washington, 10 yıl içinde stratejik saldırı silahlarında üstünlük elde etmeye yönelik programı kabul etti.

1982'de yine Washington, SSCB'ye karşı uyguladığı ekonomik kısıtlamaları arttırdı ve Polonya'ya karşı da boykot eylemlerine başvurdu. Aynı zamanda NATO'lu müttefiklerinin buna uyarak doğal gaz-boru ticaretinden vazgeçmelerini istedi.

ABD basını, Pentagon'un SSCB'ye karşı "sınırlı", "uzun süren", "kazanılabilir" bir nükleer savaşa hazırlandığı ortaya çıktı.

1983'de Başkan Reagan, Amerikan basını tarafından "Yıldız Savaşları" olarak nitelendirilen uzayın askerileştirilmesi programını onayladı.

1984'de Batı Avrupa'ya Amerikan ilk darbe füzelerinin yerleştirilmesine devam edildi. Pentagon "Yıldız Savaşları"nın ilk silahını denedi.

Bu cepheleşme eğilimi ile sosyalist ülkelere, barışa ve ilerlemeye karşı açılan Haçlı Seferi, değişik toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde birlikte varolma ilkesine ters düşmektedir.

1945'den beridir tarih göstermiştir ki, ABD'nin askeri üstünlük elde etmeye yönelik bütün çabaları boşa çıkmıştır. Askeri denge daha yüksek düzeylere erişmiş, ama daha çok silahla, daha az güvenlik sağlanır olmuştur. Nükleer çağda güvenlik, birbirine karşı değil, ancak birbiriyle anlaşarak güvence altına alınabilir. Doğu ve Batı arasında yaşamsal öneme sahip olan Güvenlik ve İşbirliği, ancak güven oluşturan önlemlerin alındığı ve bunlara saygı gösterildiği bir ortamda gerçekleştirilebilir.

İçişlerine karışma kavramına somut bir yaklaşım

Uluslararası geçerliliğe sahip hukuk kurallarından, "ülkelerin iç işlerine karışmama" ilkesi günümüzde en sık tartışma konusu olan sorunlardandır. Birleşmiş Milletler'in kuruluş bildirgesinde (2. madde) yer alan bu ilke ve büyük Helsinki Konferansı kararlarının hemen tamamında bir "eğilim" ve bir maddesinde de "İştirakçi devletler, ilişkiler ne olursa olsun milliyetçi duygulardan kaynaklanan her türlü içişlerine müdaheleden kaçınırlar" somutluğunda yer almıştır. Kavram uluslararası ilişkilerde o kadar "benimsenmiştir" ki, hatta içişlerine müdahele imkanları yaratan ve adil olmayan ülkeler arası pekçok ikili anlaşma dahi bu ilkeyi lafzen de olsa kaydetmek ihtiyacını duymuştur. Denebilir ki, bir devletin başka bir devletin içişlerine karışması "kesin olarak yasaklanmıştır".

"İçişlerine karışmama", bir hukuksal kaide olarak genel kabul görmüş olsa bile soyut olarak bir hüküm ifade etmemektedir. Kavram ancak somut içeriği ve bağlantıları ile ele alındığında birşeyler ifade etmektedir. "İçişlerine karışmama" ilkesinin üzerine oturacağı somut temel, bütün devletlerin eşit egemenlik haklarına sahip bulundukların, toprak bütünlüklerinin, sınırlarının dokunulmazlığının, karşılıklı zor kullanılmamasının da aynı zamanda kabul edilmesi olabilir. Bu temel kriterlere uyulmadığı durum, içişlerine karışmama ilkesinin ihlal edildiği durumlardır.

Kavramı daha da açmak gerektiği kesindir. Günümüzde çok karmaşık görünümler sunan uluslararası ilişkilerde bu ilkenin (içişlerine karışmama) yerini saptamak bakımından, birden fazla kategoriler kullanmak zorunluluğu doğmuştur. ABD'nin Nikaragua'nın yahut Lübnan'ın veya benzeri bir içişlerine karışma eyleminin niteliği ile Viyetnam halkının Fransız ve ABD işgaline karşı mücadelelesine veya Namibia'da SVAPO'nun ırkçı G.Afrika yönetimine karşı mücadelesine sosyalist ülkelerin sağladığı destek "tek bir norm" uygulanarak veya iç işlerine karışmama ilkesinin somut analizi denenmeksizin yorumlanamaz. Böylesi yaklaşım, salt politik tutarlılık için değil, hatta bunun için hiç değil, hukuksal ve adil olmak bakımından da yanlış olur.

Sürekli tartışma konusu olan da "içişlerine karışmama" ilkesinin kendisi değil, bunun her somut politik durumda uygulanmasıdır. Ve uluslararası hukuk normlarının bütün ilkeleri soyut değerlendirmek planında anlaşmazlık konusu olmazken, somut uygulama alanında anlaşmazlıkların nedeni olabilmektedirler.

Kabul edilmesi gereken ilk şey, uluslararası hukukun, içişlerine karışmama ilkesini koymakla, önlenemez evrensel karaktere sahip sınıf mücadelesi gerçeğini ortadan kaldırmış olmadığıdır. Mücadele bu soruna da yansır. Emperyalizm içişlerine karışır, müdahelede bulunur, egemenlik haklarını ihlal eder ve saldırı eylemlerini uluslararası hukuk kurallarına uydurmaya çalışır. Buna mukabil, anti-emperyalist kurtuluş savaşlarını destekleyen sosyalist sistem politikalarını bu hukuka ters düşmekle suçlar.

Bu nedenle içişlerine karışmak veya karışmamak sorunu, soyut bir hukuk ilkesi olarak değil, her somut pratik durum için ayrı ayrı olarak ve o ülkedeki sınıf mücadelesinin niteliğine bağlayarak kavramak gerekir. Ancak bu, içişlerine karışmama ilkesinin izafi bir şeymiş gibi görme hakkını vermez. Burada ölçüt, eylemin içişlerine karışma olup olmadığını, emperyalist ülkelerin ve tekelci sermayenin farklı, işçi ve emekçi sınıf hareketinin ve ulusal kurtuluş güçlerinin farklı açılardan bakıyor olmalarıdır. Örnek olarak şunu göstermek yeterlidir sanırız: Hitler faşizmi faşist askeri örgütleri İspanya'ya göndererek faşist Franko darbesini desteklerken, İngiltere ve Fransız hükümetleri "içişlerine karışmama" adına olaya seyirci kalarak darbeye karşı mücadele edenlerin yenilgilerinde pay sahibi olmuşlardır. Halbuki bütün dünyanın ilerici ve demokrat ve barışçı güçleri açısından "içişlerine karışma" kriteri, yardımcı olsalardı İngiltere ve Fransa'nın tutumu değil, Hitler'in eylemi olacaktı.

"İçişlerine karışmama" ilkesini kağıt üzerinde kılan emperyalizmin varlığıdır. Bu duruma uluslararası soyut bildirgelerle son verilemeyeceği, Helsinki Konferansı ve bu konferans sonrası 10 yıldaki ABD'nin sayısız müdahele eylemi yan yana konduğunda daha iyi ve bundan dolayı da anti-emperyalist mücadelelerle sosyalist sistemin dayanışmasının "içişlerine karışma" olmadığı daha iyi anlaşılabilir.

Savunma bütçesi mi, saldırı bütçesi mi?

ABD'nin "savunma bütçesi" ABD Kongresi tarafından onaylandı: 300.000.000.000 dolar! Ya da yazıyla ifade edersek, 300 milyar dolar. Türk parası cinsinden tam 165 trilyon TL.!

Bu para ne demeye gelir?

● Türkiye'nin geçen yılki gayri safimilli hasılası'(GSMH) nın tam 10 misli.

● Dünyanın en kalabalık ülkesi, milyarın üstünde insanı barındıran Çin'in GSMH'nin 1,5 misli.

● Tüm Afrika kıtasında bir yılda yaratılan değerlerin yaklaşık 4 katı!

Bu bütçe üstelik en geliştirilmiş kimyasal silahların büyük ölçekte imalatını da içeriyor. Hem de kimyasal silahların yapımını ve kullanımını yasaklayan 1925 Cenevre Anlaşması'nın altına imza atanlardan birisi ABD olduğu halde!

Bir de adını "savunma bütçesi" koyuyorlar. Kimi savunmak için? diye sorulsa cevap hazır: ABD halkını savunmak için.

O ABD halkı ki, 40 milyon insan açlık sınırının altında yaşıyor. Ve bu "savunma" bütçesinden kişi başına düşen miktar yaklaşık 1500 dolar! Yani 18 bin DM, yani 3.5 milyon TL.

ABD yönetimi gerçekten kendi halkını savunmak isteseydi, önce onları açlık sınırının üstüne çıkarmayı düşünürdü.

Silah tröstlerinin doymak bilmez açgözlülüklerinin pahasını hem ABD halkı ödüyor, hem de astronomik "SALDIRI" bütçelerinin muhatabı dünya halkları!

«Potsdam Kompleksi» ve unutulmamış gerçekler

40 yıl önceki Potsdam Konferansı kararlarının (17 Temmuz-2 Ağustos 1945) önemi bugün de sürüyor. Bu önem, II. Dünya Savaşı'nı izleyen döneme ilişkin temel kararların burada alınmış, emperyalist ülkelerin entrika ve anti-sovyet planlarının burada bozulmuş olmasından, nisbi barış ortamını dahi hazmedemeyen ve savaşı sosyalizme karşı sürdürme hesabı içinde olan ABD ve İngiltere'nin burada yenilgiye uğratılmasından, Avrupa'da sınırsız bir egemenlik kurmak gayreti içinde olan emperyalizme bu konferansta boyun eğdirilmiş olmasından kaynaklanıyor.

Potsdam'da emperyalistlerin, Stalingrad savaşından sonraki hesapları bozuldu. Emperyalistlerin savaş sonrasına ilişkin stratejik hedefleri, Almanya'yı da içine alan geniş bir Batı ittifakı ile, savaşı sosyalizme karşı sürdürmekti. Stalingrad savaşı Hitler faşizminin Sovyetler Birliği'nce ezilip yokedileceğini göstermişti. Bu, sosyalizmin gücünün ve itibarının yükselmesi, Avrupa'nın faşizmden kurtulup demokratik gelişim yoluna girmesi demekti. Truman ve Churchil için bu önlenmesi gereken ilk büyük felaketti.

Bu plan 1943'ten buyana işliyordu. İstanbul'da Alman elçisine, "Almanya'nın politik, endüstriyel ve tarımsal alanda Avrupa kıtasına hükmetmesinin" müttefiklerce kabul edileceği bildirilmişti. (5 Ekim 1943) Alman Dışişleri Bakanı Von Ribbentrop'la Madrid ve Stockholm'de görüşen İngiliz-Amerikan heyetleri planlarına yol aradılar. ABD stratejik hizmetler müdürü William Donovan Alman ordusu subaylarıyla, Truman'ın özel temsilcisi olarak Allan Dulles SS yöneticileriyle Kuzey İtalya'da gizlice ve Vatikan aracılığıyla bir dizi görüşmelerde bulundular. Emperyalistler, Tahran'da, Kahire'de, Yalta'da ve Potsdam'da Sovyetler'le "Anti-Hitler Koalisyonun" ortakları olarak görüşüp karar alırlarken, bütün bu süreç boyunca Sovyetler Birliği'ni dışlayan çözüm yollarının peşinde koştular. Onlar için SSCB, 1917 yılından bu yana "Avrupalı değildi" ve Avrupa'nın geleceği üzerinde söz sahibi olmamalıydı.

İngiltere ve ABD Potsdam'da görüşme masasına, sanki hiçbir şey olmamış, sanki 50 milyon insan ölmemiş, yönetimler değişmemiş, bunca devrim gerçekleşmemiş ve herşey aynı kalacakmışcasına savaş öncesi Avrupasının siyasi coğrafyasıyla oturdular. Onlara göre statüko aynen korunmalı ve bütün Avrupa'nın sivilizasyonu ve Hitlerizmden arındırılması İngiltere ve Amerika'ya bırakılmalıydı. Bir daha canlanması istenmiyorsa, Almanya'nın İngiliz ve Amerikan ordularınca kontrolüne razı olunmalı, hatta Almanya bölünmeli, bu ülke militarizminin endüstriyel kökeni "Ruhr-Rhein" bölgesi Almanya'dan tamamen koparılarak ABD'ye verilmeliydi. Potsdam toplanırken emperyalistler bir yandan bu planlarına hayat alanı bulmaya çalışıyor, bir yandan da bütün güçleriyle ve bütün Avrupa'yı saran geniş bir anti-komünist ve anti-sovyetik kampanyayı başlatıyordu. Onlara göre faşist elebaşılarının insanlığa verdikleri bunca kayıp ve zarar da yanlarına kâr kalmalıydı. Avrupa'nın geleceğini ekonomik bakımdan sahiplenmek ise, o sıra Truman'ın başlıca ilgilendiği konuydu.

Postdam Konferansında liderler birarada.

Bu hesabın Potsdam'dan geçmesi birkaç bakımdan olanaksızdı. Birincisi, o sıra daha Japon militarizmi kesin yenilgiye uğratılmamıştı ve bu ABD'nin tek başına gücünü aşıyordu, Sovyetler Birliği'nin askeri gücünün üstünlüğüne mutlak ihtiyaç vardı. İkincisi, Sovyetler Birliği'nin ve sosyalizmin gücü ve dünya üzerindeki saygınlığı hayal edilemeyecek kadar artmıştı, bütün sorunlar bu "yeni" duruma "göre" çözümlenebilirdi. Üçüncüsü, savaş öncesi Avrupasını siyasi bakımdan bir kere daha kurmanın maddi koşulları yoktu. Çünkü bir dizi Avrupa ülkesinde Halk Demokratik Devrimleri zafere ulaşmış, iktidarların sınıfsal yapısı değişmişti, hatta bu emperyalistlerin üstünde fırtına kopardıkları Polonya'da da böyle olmuştu. Herşey yeni baştan ve bu kez sosyalist sistemin güvencesi altında ve kalıcı olarak belirlenecekti.

Potsdam Konferansı'nda Almanya'nın bölünmesi planı Amerika'dan geldi. Demokratik, barışçı ve militarizmden arınmış bir Almanya ABD'nin nüfuz alanı dışında bir Almanya demekti. Potsdam'da Sovyetler Birliği'nin kararlı tutumu, İngiltere tarafından da desteklenen ABD'nin azami programına geçit vermedi. Konferans her ne kadar Almanya'nın bölünmesini önleyemediyse de, Batılıların denetimine verdiği F.Almanya'nın militarizmden arındırılmasını, Nazi devlet mekanizmasının dağıtılıp ülkenin demokratikleştirilmesini, savaş endüstrisinin yokedilmesini ve Almanya'nın silahsızlandırılmasını kararlaştırdı. Konferansta emperyalistlerin Polonya üzerindeki hesapları da bozuldu ve bu ülkede Halk Demokrasisinin kuruluşu güvenceye alındı. Potsdam'ın kararlarından biri de savaş suçlularının yargılanacağı bir uluslararası mahkemenin kurulmasıydı.

Kararların alınmasında olduğu gibi, uygulanmasında da ABD ve İngiltere'nin engelleyici girişimleri eksik olmadı. Nazizmden arındırılmış F.Almanya, bu ülkeyi işgal altında bulunduran ABD ve İngiltere'nin yardım ve yönlendirmeleriyle, Konferanstan birkaç yıl sonra, Konferans sonuçlarını sabote eder bir yöne sokuldu. F.Almanya'da militarizm yeniden canlandırıldı ve bu süreç soğuk savaşın gelişmesini kolaylaştırdı.

Batılılar Potsdam Kararlarına uymama eğilimini fırsat düştükçe açığa vurmaktan çekinmediler. Sürekli bir "Potsdam Kompleksi" içinde bulundular. Onlara göre Konferans Sovyetler Birliği'nin dayatmasıyla bu kararları almıştı. Peki, Potsdam'ın alternatifi ne olabilirdi? Savaşın bitmemesi, gerginliğin devamı. Emperyalizm Potsdam'ın alternatifini "soğuk savaş" olarak ortaya koydu.

1 Eylül, Dünya Barış Günü

Gorbaçov'un yeni barışçı girişimi

Sovyetler nükleer denemeleri tek taraflı durdurdu

Hiroşima'ya atom bombasının atılışının –ki bu atom bombasının insanlar üzerinde ilk defa kullanılmasıdır– 40. yıldönümü olan 6 Ağustos 1985 günü Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK Genel Sekreteri M.Gorbaçov ülkesinin "askeri üstünlük sağlama arzusunda" olmadığını bir kere daha yineleyerek nükleer silahlara sahip ülkelerin atom denemelerini durdurmalarını öngören bir moratoryum çağrısında bulundu. "Neue Zeit" Dergisi'nin Ağustos 1985 tarihli sayısından çevirdiğimiz moratoryum çağrısı aynen şöyledir:

Mihail Gorboçov

"Sürekli nükleer silahlanma yarışı tüm dünyada silahsızlanmanın geleceği için son derece büyük tehlikeleri içeriyor. Yeryüzünde gerginliği artırıyor ve yükselen savaş tehlikesine götürüyor. Büyük maddi ve manevi kaynakları yaratıcı amaçlardan yoksun bırakıyor.

Sovyetler Birliği atom çağının başladığından beri nükleer silahlanmanın durdurulması, askeri rekabetin dizginlenmesi ve ülkeler arısında güvenlikli ve barışçı bir çalışma ortamının oluşturulması için enerjik ve kararlı bir mücadele sürdürüyor. SSCB'nin BM çerçevesindeki, silahların ikili ve çok yönlü olarak sınırlandırılması ve silahlanmanın yavaşlatılması yönünde ağırlığını ve etkisini koyması da buna dahil edilmelidir. Sovyetler Birliği askeri üstünlük sağlamak arzusunda değildir, askeri güçlerin eşit ağırlıkta ve mümkün olduğu kadar asgari düzeyde tutulmasından yanadır.

Bütün atom denemelerinin durdurulması bizim inancımıza göre stratejik istikrarın ve dünya barışının sağlanmasında önemli bir rol oynayabilirdi. Çünkü, böylesi denemeler kitle imha silahlarının yeni ve daha tehlikeli tip ve çeşitlerinin sınandığı ve mükemmelleştirildiği sır değildir.

Atom denemelerinin tamamen yasaklanması konusunda uluslararası bir anlaşmanın yapılması için uygun şartları oluşturmak bakımından SSCB, atom silahı bulunduran ülkelere, ortaklaşa tespit edilecek bir tarihte tüm nükleer denemeler için bir moratoryum uygulamayı teklif etti. Ne yazık ki bu önemli adımı gerçekleştirmek bugüne kadar mümkün olmadı.

Tehlikeli nükleer silahlanma yarışının durdurulması özlemiyle ve örnek teşkil etmesi amacıyla Sovyetler Birliği bu yılın 6 Ağustosundan itibaren tüm nükleer denemeleri tek taraflı olarak dondurmayı kararlaştırdı. Biz ABD yönetiminden Hiroşima trajedisinin yıldönümünde, tüm dünyada aynı günden başlamak üzere nükleer denemelere son vermesini istiyoruz. Eğer ABD kendi hesabına nükleer denemelerden vazgeçerse bu yürürlülükte kalacaktır."

Bu son derece açık, yapılması gerekeni yalın, anlaşılır bir teklif haline getiren, somut adım atmayı önermekle kalmayıp kendisi tek yanlı olarak bu adımı atmakla gerçekten örnek ve esasen bütün insanlığın yakından bildiği barışçı tutumunu ortaya koyan Sovyetler Birliği'nin moratoryum çağrısına ABD başkanı Reagan verdiği cevapla, kelimenin tam anlamıyla "ışığa yaklaşmış yarasa" misali yançiziverdi! SSCB'nin çağrıyla yetinmeyip somut bir adım attığını dahi "unutup" (denemeleri bizzat durdurduğunu görmezlikten gelip) "bu bir propagandadır" gibisinden olumsuz yanıt verdi ve ABD'nin testlere devam etmesi gerektiğini, çünkü nükleer programı tamamlamak zorunda olduğunu söyledi. Üstüne üstlük Sovyetler Birliği'nin yoğun bir dizi nükleer patlamayı gerçekleştirecek programını zaten tamamlamış olduğunu ve rahatça moratoryum ilan ettiğini iddia etti. Oysa Gorbaçov TASS Ajansıyla yaptığı röportajda moratoryum ilan etmek üzere programlarını bitmeden yarıdan kestiklerini söylemişti.

Reagan, atom denemelerinin durdurulmasını teklif eden SSCB moratoryum çağrısına, hemen on gün sonra bir yeraltı nükleer denemesi yaparak cevap verdi. Bu ne anlama gelir?

Bu düpedüz savaştan yana olmak, savaş tahrikçiliğinde kararlı bulunduğunu göstermektir. Insanlığın bu konudaki bilinen özlemi apaçık ortadayken, Reagan yönetiminin insanlığa düşman yüzünü göstermektedir.

Dünya Barış Günü ve Sovyet askerlerinin insancıllığı

1 Eylül'ün Birleşmiş Milletler Örgütünce Dünya Barış Günü ilan edilişinden bu yana, dünyanın dört bir yanındaki barışsever insanlar her 1 Eylül'de savaşa ve silahlanmaya karşı sokaklara dökülürler, mitingler, konferanslar, barış ve silahsızlanma üzerine seminerler yaparlar.

1 Eylül 1939'da Hitler'in istilacı ordularının Polonya'ya girmesiyle İkinci Dünya Savaşı başladı. Bu altı yıl sürecek, fakat insanlığın hiçbir zaman unutamayacağı savaşta milyonlarca insan öldü, milyonlarcası da sakat kaldı. Ve ilk defa insanlığın üzerinde ABD tarafından atom bombası denendi. O gün atılan atom bombasının etkileri ise hâlâ daha şimdi doğan çocuklar üzerinde bile etkilerini göstermektedir.

Kuşkusuz bu savaşta en büyük acıyı ve sıkıntıyı çeken halklar arasında Sovyet halkı başta gelmektedir. Dile kolay, 20 milyon insanını kaybetti bu savaşta. Sivil yerleşim bölgelerinin yüzde yetmişi yağmalandı, yıkıldı. Sanayi bölgelerinin büyük bir bölümü tahrip edildi. Köy köy, kasaba kasaba, Hitler orduları girdikleri her yerde çocuk, kadın, ihtiyar demeden öldürdü. Nazi istilacı orduları her girdikleri yerde gösterdikleri barbarlığı burada, Sovyetler Birliği topraklarında daha vahşicesini gösterdiler.

Dünya Barış Günü vesilesiyle gazetemizin bu sayfasında, Nazi istilacılarını kendi anavatanlarından ve komşu ülke topraklarından sürüp atan, aynı zamanda Avrupa'da pekçok halkı Nazi boyunduruğundan kurtarmış ve özgürlüklerine kavuşturmuş Sovyet askerlerinden birinin, özgürleştirme savaşına bizzat katılan yazar Ivan Paderin'in bu savaştakı anılarının bir bölümünü sunuyoruz. Ivan Paderin bu savaşta, dövüşen Sovyet askerlerinin insancıllıklarını ve kahramanlıklarını dile getiriyor.

Sovyet Askerinin Hümanizmi

Ivan Paderin

Temmuz 1944. Şafak söküyordu. Sabahın sessizliği Katyuşaların Salvo atışlarıyla yırtıldı. Bu atışlar, Sovyetler Birliği'nin Polonya ile sınırı olan Batı Bug'ı ele geçirme sinyalleriydi. Kumanda: "Sıçrama tahtasının zabtı için ileri!" Ve bütün alay, kimimiz yaya, kimimiz sallar üzerinde nehri geçmeye başladık.

Nazi istilacılarını kendi ülkelerinden ve komşu ülkelerin topraklarından sürüp atan Sovyet askerine bu gücü kim vermişti? Gözünü kırpmadan kendini ateşe atan, özgürlük uğruna hayatını hiçe sayan bu gücü... Özgürleştirme savaşı yeni büyük fedakarlıkları gerektiriyordu... Naziler'e Polonya'da en ufak bir tutunma umudu bırakmamak için yorgunluktan bitip düşene dek düşmanı sürekli sıkıştırmak, soluk aldırmamak gerekiyordu.

Siyasi komiserler ve komutanlar askerlere ve personele devamlı telkinlerde bulunuyorlar, Polonya'da özgürleştirdikleri köy ve kasaba sakinlerine çok anlayışlı ve düşünceli davranmak ve onların yerleşik düzenlerine aykırı hareket etmemek için çok hassas olmak gerektiğini vurguluyorlardı. Ayrıca, Alman savaş esirlerine karşı nasıl davranılacağı konusunda da dikkatler çekiliyordu:

"Biz düşmanı kör bir zulümle yenmiyoruz, biz düşmanı savaş yeteneklerimizle yeniyoruz." deniyordu.

"CEHENNEMDEN UZAKTA..."

Bug'u geçtikten sonra askerlerimiz yakaladıkları 100'ün üzerinde faşist askeri savaş esirlerinin toplanma merkezine getirdiler. Onlara alayın mutfağından yemek verdiler ve tütünlerini onlarla paylaştılar. Fakat bazen savaş esirleri için konan kurallara göre davranmak askerlerimize çok zor geliyordu. Bir gün keşif alayından bir grup gittikleri köyden elleri boş döndüler. Getirmekle yükümlü oldukları düşman esirlerini getirmediler. Görevlerini neden yapmadıkları sorulduğu zaman cevapları: "Alayı bu cehennemden uzaklaştırın. (Aksi takdirde hiç kimse tek bir savaş esirini savaş bitene dek sağ getirmeyecek...)

Bu cehennem Lublin'in dışında bulunan Maidanek idi. Büyük bir talim sahasının çevresi üç sıra dikenli tellerle çevrilmişti ve makinalı tüfekli gözetleme kuleleri bulunuyordu. Binlerce erkek, kadın ve çocuk bu ölüm kampında imha edilmişti. Hergün binlerce insan evlerinden koparılmış buraya sürülmüş ve hiçbiri bir daha geri dönmemişti. Burası sanki dipsiz bir bataklıktı. İnsanları hiçbir iz bırakmamacasına yutmuş, yok etmişti. Pencereleri camsız barakaların arasında beton yollar uzanıyordu. Bazı binaların çatısında bacalar bulunuyordu. Bunların bodrumunda fırınlar vardı, hem de ne çok! Depolarda paketlenmiş yığın yığın kadın saçları... Ve az ötede üç tane çocuk barakası. Buralara tıkılmış çocukların yaşlarını tahmin etmek çok güçtü. Hepsi şuursuz yatıyor, ama hâlâ soluk alabiliyordu. Fakat hiçbiri konuşamıyordu. Bunlar açlığın sessiz kurbanlarıydı. İçerisi, karanlık, rutubetli ve pis kokuluydu.

"Çocukları dışarıya, açık havaya taşıyorduk" dedi keşif ekibinin komutanı. "Ben iki çocuğu taşıdım. Dışarda üniforma ceketimin grileştiğini fark ettim. Askerlerden biri hemen bir fırça kaparak ceketimi süpürmeye başladı. Toz değildi bunlar, askerim bitleri süpürüyordu üzerimden, rezil Naziler! Kim bilir belki de sağlıklı insanlar üzerinde yapacakları deneylerde kullanmak için çocukların vücutlarında besliyorlardı bu haşereleri, iblis Naziler..."

Yüreğimizde müthiş bir öfke kabardı. Bilhassa, yakınları, sevdikleri Nazi kasaplarının elinde can vermiş olanların yüreğinden. Bu acı içinde yüzlerce asker vardı alayımızda. Bir Nazi esirini canlı olarak getirmenin onlar için dayanılmaz birşey olduğunu anlamak zor değildi. Tümen komutanım derhal en yerinde kararı verdi: "Burada 5 dakikadan fazla kalınmasını yasaklıyorum... Subaylar taburlarınızı derhal Lublin'e yönlendirin.

YUKHİM REMENYUK ÖFKESİNİ YENMEYİ BİLDİ...

Lublin'e yaklaştığımız zaman, bir demir yolu kavşağında tanklarımız, bir düşman tanksavar bataryasını tahrip etti. Hayatta kalan Nazi askerleri ve komutanları ellerini havaya kaldırarak teslim oldular. İşte bu olaydan az sonra makinalı tüfekçilerimizin başı çavuş Yuklim Remenyuk sahneye çıktı. Tankçılar düşman subayını alay karargahına götürmesi için ona teslim etti.

Nazi subayı Remenyuk'un önünde süngüsü düşük yürüyordu. Arkasındaki çavuşun neden nefesinin kesildiğini ve ensesinin dibinde neden ateş gibi soluduğunu anlıyamıyordu. Onları dışardan görenler Remenyuk'un hasta ya da çok yorgun olduğunu sanırlardı.

Aslında kendisiyle mücadele ediyordu. İçinden yükselen tepkiyi bastırmak, kendisine verilen görevi yerine getirmek için. Düşman askerini sağ salim alaya götürmesi gerekiyordu. Bu, Yukhim için olağanüstü zor bir işti. Parmağı makinalı tüfeğin tetiğinde yürüyordu...

Stalingrad savunması sırasında Yukhim, arkadaşlarına defalarca şöyle demişti: "Burada işimizi bitirdikten sonra Batı Cephesi'ne ilerleyeceğiz. Ukrayna'ya. Orada, Barvenkova yakınlarında benim köyüm Vishnevaya Dolina bulunur. Karım Yarinka, kızım Oksana, yaşlı babam ve anam orada yaşarlar. Köyümüzde hayat pek güzeldir... Arı kovanları, meyve bahçeleri ve uçsuz bucaksız kırlar."

Nitekim Eylül 1943'de alayımız Borvenkova yakınlarına geldi. Köyün içine fırtına gibi dalanların arasındaydı Yukhim. Telaşla evine koştu. Evin yerinde bir enkaz yığını ile karşılaştı. Meyva bahçesi tamamen yanmış, tek bir yaşlı elma ağacı kalmıştı geriye. Naziler yaşlı babasını ağaca asmışlar, anasını vurmuşlardı oracıkta. Bir komşusundan öğrendiğimize göre karısı ve kızı ise Batı'ya sürülmüştü.

O günden sonra arkadaşları Yukhim'in yüzünde gülümseme görmediler. Kendisine Kızıl Yıldız Nişanı ve Kahramanlık Madalyası takıldığı zaman bile yüzünde tebessüm belirmedi. Kendisini yüreğinin derinine gömdü Yukhim. Ve şimdi bir Nazi subayının arkasında, onun ensesine bakarak yürüyor, ona muhafızlık ediyordu.. Bu eşlik etmemiş olsa bile, bunun gibi başka bir Nazi subayı köyünü yakma ve babasını asma emrini vermişti ve belki de anasını kendi tabancasıyla vurmuştu... Yukhim'in boğazı kavruluyor, kulaklarına kan hücum ediyordu. Alay karargahı iki yüz adım ötedeydi. Tam o sırada alayın Komsomol yetkilisi Ladyzhenko ona yetişti ve yanında yürümeye başladı.

"Çok iyi Yukhim, çok iyi başardın, dayandın. Senin gibileri, her zaman, öfkesini dizginlemeyi bilmeli..."

Esir karargaha getirildi ve sorgudan geçirildi:

"Karın ve kızına gelince" dedi alay komutanı, "yaşıyorlar. Onları seninle birlikte arayacağız ve gerekirse yürüyeceğiz Berlin'e kadar."

Yukhim'in karısının ve kızının Maidanek ölüm kampında öldüklerini o zaman bilmiyorlardı.

ENTERNASYONALİST GÖREV

24 Temmuz akşam üstü Moskova, Lublin'i özgürlüğe kavuşturan taburları selamladı. Bizim 79. muhafız tümeni "Lublin Tümeni" olarak adlandırıldı o gün. Aynı günün akşamı onbinlerce insan Lublin'in yollarını doldurup taşırdılar, Polonya topraklarını faşist boyunduruktan kurtaran Sovyet askerlerini coşkuyla selamladılar.

Lublin civarını düşmandan tamamen temizledikten sonra alayımız yumuşak tepeleri aşarak Kuzey Batı'ya, Vistula'ya doğru yöneldi. Orada epey karmaşık görevle karşılaştı alayımız. Vistula'yı geçmek, çıkarmayı alabildiğince ileriye doğru genişletmek. Komutan bu görevi Polonya'yı sıçrama tahtası yaparak Alman sınırına doğru ilerlemeye dönüştürmeyi planladı.

Sovyet görevlileri büyük fedakarlık, cesaret ve metanet gösterdiler. Enternasyonalist görevlerine sadık kaldılar ve Nazi istilacılarını Polonya topraklarından sürüp atmak için hayatlarını ortaya koydular. Binlerce, onbinlerce insan bu çok güç operasyonu canla başla gerçekleştirmeye çalıştı.

Düşmanın savunmasında gedik açıldı. Piyade, tank ve topçu birliklerinden oluşan askeri kuvvet Vistula boyunca yayılmış Nazi birliklerini ezerek Polonya yolları ve tarlalarından Batı Cephesini zorladılar. Savaşın hiçbir devresinde silah arkadaşlarımı böylesine şevkli ve özgürleştirme görevini yerine getirmekten böylesine gururlu görmemiştim.

Birliklerimiz çok kısa bir sürede Batı Polonya'daki köyleri ve şehirleri düşmandan temizledi. Heryerde Polonyalılar bizi coşkuyla karşıladılar ve özellikle gençler bizimle dövüşmeğe hazır olduklarını bildirdiler.

1945 Ocağının sonlarında Alman hududunu hiç duraksamadan geçtik.

NAZİLERİN İNİNDE...

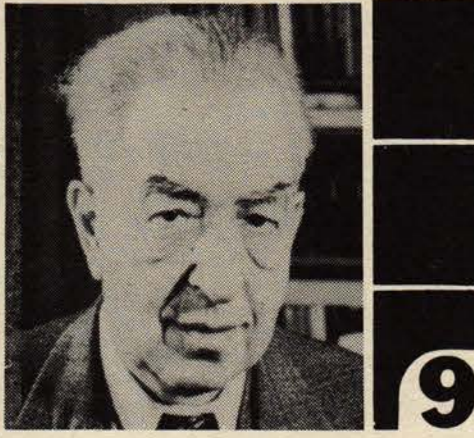
Ve işte Almanya'daydık. İkinci Dünya Savaşı'nın o cehennemi alevinin fışkırdığı ve tüm dünyaya yayıldığı ülkede. Ülkemizin topraklarına dolan Nazi saldırganlarının memleketinde. Bütün olanlar nasıl unutulabilir? Yüreklerinden taşan öfke nasıl yatıştırılabilir? İntikam düşüncesi kafalardan nasıl sökülüp atılabilir? Anılar nasıl inkar edilebilir ve duygulara nasıl söz geçirilebilir? Tabiatın kendi kuralları vardır. Ama Sovyet askerleri misyonlarının özgürleştirme olduğunun bilincindeydiler.

Ordumuzun Miedzyrzecz'e tahkim bölgesine doğru bir siperden öbürüne ilerlemeye başladığı zaman iki askerimiz arasında geçen konuşmayı hatırladım. 3. Reich ordusu askerleri Polonya topraklarından püskürtüldükten sonra dehşetli morali bozulmuş, çözülmüş, şaşkınlık içinde tek başlarına ya da küçük gruplar halinde tarlaların içinde sağa sola gidiyorlardı. Arkamdan yürüyen iki makinalı tüfekçimizin arasında geçen konuşmaya kulak misafiri oldum.

(Devamı 11. sayfada)

Torunumun Çocuğuna Mektuplar

9

yedinci soru

«Stalin Zamanı» na rağmen Sovyetler Birliği halklarından nasıl böyle hayranlıkla bahsedebiliyorsun?

J. Kuczynski

Haklısın, öyle yapıyorum. Eski çağlardaki Yunanlılardan bu yana hiçbir halk, Sovyetler Birliği halkları topluluğu kadar insanlığın ilerlemesi için böylesine muhteşem işler başarmamıştır kanısındayım.

Alman-Sovyet Dostluk Derneği'miz 30 Haziran 1977'de 30. kuruluş yıldönümünü kutladığında, Akademi'deki örgütümüz kutlama konuşmasını yapmak için beni davet etmişti. Bu konuşmada konuyla ilgili söyleyeceklerimin hepsini söyledim, onun için konuşma metnini sana aynen aktarmak istiyorum; beni ancak o zaman anlayacaksın.

" 'Anti-Dühring'in eski önsözünde, Engels, antik çağın Yunan halklarından evrensel yeteneği ve faaliyetiyle kendine insanlığın gelişim tarihinde başka hiçbir halkın hak iddia edemeyeceği bir yer açan 'şu küçük halk' diye bahseder.

Adı geçen küçük halkın insanlığın evrensel yeteneği ve faaliyetine getirdiği emsalsiz katkının üzerinden ikibinbeşyüz yıl geçti ve Engels'e ikibinbeşyüz kere ikibinbeşyüz yıl sonra da hak verilecek.

Fakat, bugünden yapmamız gerektiği gibi, ileride, uzak geçmişteki küçük Yunan halkının yanısıra, çok daha başka nedenlerle aynı ölçüde emsalsiz bir olgudan daha sözetmek gerekecektir: Sovyetler Birliği halkları topluluğu.

O halklar topluluğu ki, 60 yıl önce, o zamanlar birbirleriyle gevşek bağları bulunan birimlerin kümelenmesi görünümündeyken – bazıları uzun sömürgeleştirmenin sonuçlarından kurtulma aşamasında, bazıları okuma yazmadan yoksun (hatta bazıları kendi dillerinde bir alfabeden de yoksundu), her bakımdan ekonomik ve teknik olarak geri durumdayken — Bolşeviklerin yönetiminde, tarihin en büyük devrimcisi Lenin'in yönetiminde, ilerlemenin başına geçip, insanlığın öncüsü olmuştur.

4 yıllık savaşı, 3 yıl süren emperyalist güçlerin müdahalesi ve iç savaş izledi. Müdahalecilerin başında Amerikan emperyalizmi bulunuyordu. 20 Ağustos 1918'de Lenin Amerikan işçilerine yazdığı mektupta, Amerikan halkının Rus Sosyalist Cumhuriyeti'ne karşı 'kiralık cellat' rolü oynadığından bahsediyordu. Aynı rolü Alman, İngiliz, Fransız, Japon halkları ve hatta ihanet içindeki sosyal demokrat yöneticilerin iğvasına kapılmış işçilerin büyük çoğunluğu da oynadılar. Buna rağmen emperyalist ülkelerde de Marksizm'in bereketli toprakları üzerinde Bolşevik ilerleme ve düşüncenin küçük tohumları uç verdi; küçük komünist partiler ortaya çıktı, tüm dünyadan Sovyetler Birliği'ne sempati ve yardım aktı. Fakat gösterilen sempati, saldırganların süngülerini etkilemedi ve bağış yapanların çoğunlukla hayati ihtiyaçlarından fedakârlık ederek oluşturdukları yardımlar, Sovyet halklarının yoksulluk ve sıkıntı denizinde birer küçük damla olmaktan öteye gidemediler. İç savaşta, Çarlık generalleri ve politikacılarının yönetimindeki karşı-devrimcilerse, gerçi Batı'nın tekelci milyonerleri tarafından aşağılanıyorlardı ama, onlardan büyük ölçüde silâh ve yiyecek yardımı da alıyorlardı.

O zamanki durum böylesine serinkanlı ve acımasız değerlendirilmeli ki, kişinin içi ısınsın ve beyin canlı ve gerçekçi bir şekilde Sovyetler Birliği halkları topluluğunun o zamanlar insanlığa yaptığı hizmeti kavrayabilsin. Sovyetler Birliği halkları, savaşta perişan olmuş, iç savaş ve müdahale sırasında daha da yıkılmış bir ekonomiyle ve ülkenin büyük bir kısmı iç ve dış düşmanların işgali altındayken, pratikte hiçbir maddi yardım görmeksizin mücadele ettiler. O sıralarda Rusya'nın dışındaki devrimci hareketler önce Avusturya-Macaristan ve Almanya'da olmak üzere yenilgi üzerine yenilgi alıyorlardı.

Ekim 1917'den 1921'e kadar geçen yıllarda gerçeklik işte böylesine korkunçtu; Sovyetler Birliği halkları topluluğunun o yıllardaki başarıları da aynı ölçüde eşsiz ve muazzamdı. Tıpkı 2500 yıl öncesinin Yunanlılarında olduğu gibi bir daha asla tekrarlanmayan ve tekrarlanmayacak olan bir başarı; tekrarlanamaz, çünkü tarihin ispatladığı gibi, diğer ülkelerin her yeni ilerlemesi Sovyet halklarının sürekli maddi ve manevi güçlü desteğini almaktadır. Geleceğe doğru yürüyüşlerinde halklar hiçbir zaman Sovyet halklarının sosyalizmin zaferi için kahramanca devrimci mücadele yürüttüğü dönemdeki kadar sırf kendi imkânlarıyla yetinmek zorunda kalmayacaktır. Yunan efsanelerindeki Atlas'ın dünyayı omuzlarında taşıması gibi, aynı şekilde Rusya halkları Sovyet topluluğu da o yıllarda düşmanlarla dolu bir dünyada, ilerlemenin sadece kahraman topluluklarca taşınabilecek yükünü taşıdı.

Ve bizim derneğimiz bu halklarla dostluğu, Alman Demokratik Cumhuriyeti halkının, bundan 60 yıl önce bize kendi sosyalist topluluğumuzun yolunu açan Sovyetler Birliği halklarıyla dostluğunu amaçlıyor.

Müdahaleleri ve iç savaşı 1932 yılında Japonya'nın Çin'e saldırısı ve Mançurya'ya girmesi, 1933'de Almanya'da faşizmin zaferi ile daha da tehlikeli bir hal alan sürekli savaş tehdidi altında 20 yıllık barışçı inşa dönemi izledi. Fakat Sovyetler Birliği emekçileri sosyalist bir toplumun inşasında yorulmadan çalıştılar.

Her şeye rağmen bu inşa ne kadar tek yönlüydü, o zamanki koşullar altında ne kadar da tek yönlü olmak zorundaydı!

Ekonomi ancak yiyecek maddeleri biraz olsun yetecek, giyecekler yırtıksız ve yamasız, tıka basa dolu evler yeniden sıcak olacak kadar iyileşmişti ki, ekonomik ve sosyal politikanın birliği tamamen kopmak zorunda kaldı, çünkü tüketim maddeleri sanayii, ağır sanayi ve savunmayı çok geriden izlemek zorundaydı. Çünkü Sovyetler Birliği tek başınaydı ve emperyalist ülkelerdeki hainler hâlâ işçi sınıfının çoğunluğunu peşlerinden sürüklüyorlardı.

Şimdiye kadar, iç savaşı ve emperyalist müdahalecilere karşı savaşı zaferle sona erdiren Sovyetler Birliği halklarının kahraman birliğinden söz ettim.

Aynı şekilde, 'tek yönlü' bir sosyalist ekonominin inşası da bundan daha az kahramanca değildi. Beslenmeleri, giyimleri ve evleri perişan haldeki emekçi yöneticiler, sürekli tehdit eden düşmana karşı bir kale, çocukları ve torunları için de daha iyi bir yaşamın temeli olan güçlü bir ekonomik dev yarattılar.

30'lu yılların sonlarında ve 1940'da biraz nefes alındı. Ağır sanayiin inşası büyük ölçüde gerçekleşmişti, tüketim malları sanayiine daha fazla önem verilebilirdi. Sovyetler Birliği'nin dünya sanayii üretimindeki payı % 10 kadardı. 20 yıllık ağır çalışma meyvalarını vermişti. Fakat düşmanlarla dolu dünyada hâlâ yalnızdı. Buna rağmen Sovyet ülkesi hariç olmak üzere tüm dünyayı saran korkunç 1929/1933 ekonomik krizi, Sovyet sisteminin istikrarlı yapısı konusunda birçok işçinin gözünü açtı. Gerçi Almanya'daki işçi sınıfı faşist diktatörlüğün kurulmasıyla ağır bir yenilgi almıştı, ama Fransa ve Çin'de komünist partiler oldukça güçlenmişlerdi.

Sovyetler Birliği 1939'da 2. Dünya Savaşı başladıktan sonra, 1941 yılındaki faşistlerin saldırısına kadar savaşın dışında kalabildi. Savaş deneyimli, iyi teçhiz edilmiş ve 2 yıldan beri zafer kazanmaya alışmış ordular ülkeye girdiler, Sovyetler Birliği ordularını ağır yenilgilere uğrattılar, geniş alanları soyup, soğana çevirdiler, sanayii ve tarımın önemli bir kısmını tahrip ettiler.

Sovyetler Birliği halkları gene yalnızdı. Gerçi Almanya dışındaki diğer emperyalist ülke emekçilerinin sempatileri onların tarafındaydı, ama Alman faşizmi gibi bir düşmana karşı savaşta sempati silah değildi. Dönüm noktasına ancak kahramanca çabalardan sonra ulaşıldı, faşistler yenilgiye uğratıldı ve sonunda Alman ordularının beli kırılınca Amerikan ve İngiliz birlikleri savaşa katıldılar.

Marksist tarihçiler tarafından yazılan 2. Dünya Savaşı tarihlerinin hemen hepsinde, Sovyetler Birliği'nin faşist Almanyaya karşı kazandığı zaferin toplumsal yasalara uygun olduğunu okuyoruz. Eğer ilerleme gelişim yasalarına uygun biçimde düz bir çizgi halinde seyretseydi ne kadar basit, ne kadar ucuz olurdu! Fakat Marksizm'in klasikleri bize durumun hiç de böyle olmadığını öğretiyorlar.

Zaferin herhangi bir yasallığına inanan birisi, onu elde etmek için muharebe ve savaşlarda çarpışmaz. Yerçekimi kanununun geçerliliği konusunda hiçkimse iyimser değildir. Ama zafere iyimserce inanmak ve davanın haklı olduğunu bilerek, bu sağlam inançla sarsılmaz bir şekilde mücadele etmek zorunludur. Ne herhangi bir rahatlatıcı kanunu, ne de bu nedenle zaferin kazanılacağını bilmemiz değil, aksine ülkelerini ve sosyalizmin yüce davasını savunmaya çok sağlam istekleri, kahramanca çabaları ve zaferi kendi güçleriyle kazanacaklarına olan sağlam inançları, Sovyetler Birliği halklarını sonunda zafere götürmüştür.

Topraklarımızdaki tüm faşist kuruluşların ortadan kaldırılmasından, Sovyet halklarının zaferinden iki yıl sonra ülkemizde Sovyetler Birliği Kültürünü İnceleme Derneği'ni kurduk. Sovyetler Birliği halkları ve halkımız arasında dostluk anlaşılacağı gibi söz konusu olamazdı. Sovyet halkları genel olarak halkımıza hâlâ acı, tiksinti ve aşağılamayla bakıyorlardı; cumhuriyetimizin halkının büyük çoğunluğu hâlâ anti-sovyetik düşüncelere sahipti.

1918'de Rusya'daki iç savaşa Amerikan müdahalesine müsade ettiğinde Amerikan halkını kiralık cellat olarak niteleyen Lenin, 1941'de halkımızı nasıl adlandırırdı acaba? Kiralık cellatlar birden ilerici insanlara dönüşmezler ve kendilerini kurtaranları kurtarıcı olarak görmezler. Peki, kurtarıcılar günlük hayatta somut olarak karşılarına dikildiklerinde kiralık cellatlar hakkında ne düşünürler? Sovyet insanlarını asanlar tekelciler değildi, onlar sadece emir vermişlerdi. Cellatlar, kurtarıcıların hergün sokaklarımızda, fabrikalarımızda, tarlalarımızda karşılaştıkları sıradan insanlardı.

Buna rağmen Sovyet işgal gücü, çelik iradesiyle hislerine karşı çıktı ve tüm ilerici güçlere halkımızın kurtuluş yolunu açarak, onların çalışmalarını yönetip, destekledi ve bu şekilde kendi idaresi altındaki bölgelerde halkımızı barbarlığa esir düşmekten kurtararak, tarihi görevini yerine getirdi.

Ve tekrar iki yıl sonra, 1949 yılında, Sovyetler Birliği Kültürünü İnceleme Derneği'mizin kongresinde adımızı Alman-Sovyet Dostluk Derneği'ne dönüştürebildik. Sovyet delegasyonu yöneticisiyle derneğimizin başkanı kongrede kucaklaştığında, Alman Demokratik Cumhuriyeti toprakları üzerinde Sovyetler Birliği halkları ve halkımız arasındaki ilişkilerde yeni bir dönem başladı. Duygular ve düşünceler yavaş yavaş değişti ve günümüze değin dostluk daha da genişledi ve derinleşti.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği halkları ülkelerinin bir zamanlar düşman tarafından işgal altında tutulan ve harap olmuş, gaddarca tahrip edilmiş bölümünü tekrar kendi güçleri, kendi imkânlarıyla inşaya başladılar.

Zaferden sonra Ekim 1917'den 1920'ye kadar süren kahramanca inşa döneminin başlaması gibi, Alman faşizmine karşı zaferden sonra da kahramanca bir yeniden inşa dönemi başladı.

Ama Sovyetler Birliği halkları artık yalnız değildi. Doğu ve batıda yeni sosyalist ülkeler ortaya çıktı. Fakat bu ülkeler o zamanlar Sovyetler Birliği'nin çok yönlü yardımlarına muhtaçtı. Yani, Sovyet halkları yeni sosyalist ülkelerin kuruluşlarının yükünü de belirli ölçüde üstlendi; ideolojik ve teknolojik bilgi ve geniş maddi yardımla onların yanında saf tuttu.

Emperyalist ülkeler dünyanın sosyalist bölümünün çevresinde hemen düşman bir çember oluşturdular. Bu düşman çemberin temel itici gücü, kendi egemenlik alanı Amerika kıtasında savaştan hiçbir zarar görmemiş olan Amerikan tekelci sermayesiydi. Savaş nedeniyle dehşetli şekilde güçlenen maddi temel üzerinde (ABD'nin sanayi üretimi savaş sırasında iki katına çıkmıştı) tüm güç, ekonomik ve askeri yayılmacılığa hasredildi.

Sovyetler Birliği'nde yeniden inşa soğuk savaşın ortasında ilerledi. Ve ağır sanayi ile savunma sanayiine yine öncelik verilmek zorunda kalındı. Stalingrad ve diğer yerlerde önce fabrikaların, daha sonra da zar zor onarılan evlerin bacaları tüttü. Yeni evler ise ancak okullardan sonra inşa edildi. Bu, 1930 yılında ziyaret ettiğim Magnitorsk'daki Sovyetler Birliği'nin tamamen yeni yapılan ilk büyük sanayi şehrinde izlenen sıranın aynısıydı.

1930'da Magnitorsk'da bulunmuştum. 1950'de Macaristan'ın demir, çelik ve metal işlemeciliğinin yapıldığı yeni oluşan ilk sanayi şehrini gezdim. Çalışmaları Sovyet mühendisleri yönetiyordu. Yönetici mühendis Magnitorsk'daki kuruluş çalışmalarına daha önceden katılmıştı. Fakat fabrikalar, okullar, evler şeklindeki sıra bu mühendisin yönetiminde değişmişti: Önce evler ve okullar, daha sonra da işletmeler. Henüz tüten hiçbir sanayi bacası görmemiştim. Değişen sırayı açıklamak için Sovyet yoldaş şunları söyledi: "Macar işçiler bizim kadar sıkıntı çekmesinler diye."

Sovyet türü yardım işte böyle!

Biliyoruz ki, Sovyet sanayii belirli bir alanda dünyadaki tüm ülkeleri (Amerika Birleşik Devletleri dışında) büyük ölçüde geride bırakmıştır. Bu da silah sanayii; tabii sosyalizmin savunması için. Üstüne basarak söylüyorum: Sovyetler Birliği'nin değil, sosyalizmin. Çünkü, Sovyetler Birliği'nin kendi üretimi olan en modern silahlarla donatılmış askeri güçleri, tüm sosyalist ülkeleri koruyor. Bizim de Sovyetler Birliği'nden gelen modern silahlarla donatılmış silahlı güçlerimiz var, fakat sosyalist kampın askeri anagücünü Sovyetler Birliği karşılıyor. Sadece fazla nüfusuna uygun düşen ana güç anlamında değil, aynı zamanda Varşova Paktı'nın diğer tüm ordularının ek güç oldukları anlamında.

Sovyetler Birliği'nin büyük ordu komutanlarına saygı duyuyoruz. Onlar binlerce yıldan beri insanlık tarihini yaratan büyük komutanların arasında yeralıyorlar.

Sovyetler Birliği için yeni ve güçlü etkinlikteki silahlar keşfeden ve yapan bilim adamları ve teknikerlere saygı duyuyoruz. Onlar da Arşimed'den bu yana tarihteki diğer büyük silah bilimcileri arasında yeralıyorlar.

Fakat esas hayranlığımız Sovyet halklarının hiçbir şeyle kıyaslanamayacak başarılarınadır. Çünkü emperyalist aşamanın başlangıcındaki muazzam silahlanmalardan beri (İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu daha da geçerli) modern askeri silahlanma, ekonomiye ve genel olarak emekçilere büyük bir yüktür.

Eğer bir ülkenin bilimsel ve teknik potansiyelinin yarıdan fazlası silahlanma için kullanılıyorsa, sivil ekonomi yeteri kadar gelişemez ve hayat standardı da bundan zarar görür. Eğer Sovyetler Birliği, sosyalizmin savunulmasının esas yükünü taşıyorsa, o halde onun sivil ekonomisi ve de emekçilerinin hayat standardı savunmanın getirdiği külfetten güçlü şekilde etkilenecektir.

Sovyetler Birliği'ne gidip orada hayat standardının bizimkine göre daha düşük olduğunu tespit ettiğimizde şunu bilmeliyiz ki, aradaki farkın büyük bölümü Sovyet halkının bizim Alman Demokratik Cumhuriyetimiz de dahil, tüm sosyalist ülkelerin savunması için yaptığı fedakarlıktır. Tekrar tekrar Sovyetler Birliği halkları topluluğunun kahramanca başarılarından sözetmekte ne kadar haklıyız! Tarihinde her zaman olduğu gibi kahraman, ama bu kahramanlığa yeni bir özellik eklenmiş durumda: Diğer tüm halkların tarihinde bilinmeyen ve çıkara dayanmayan bir özellik; Proletarya enternasyonalizmi.

Dünyanın kaderini belirleyen emekçiler, işçi sınıfının ortaya çıkışından beri yaratıcı bir şekilde insanlığın ilerlemesini hızlandırıyorlar. Ve hepimizin önünde Sovyetler Birliği halkları, emekçileri, büyük bir geleceğe doğru yürüyorlar.

Ama hepimizin önünde derken bu fiziksel, bir çeşit optik değerlendirmedir. Çünkü onlar aynı zamanda yanıbaşımızda, dostça bağlılık içinde yürüyorlar. Alman-Sovyet Dostluk Derneği'miz de bunun çok somut bir sembolüdür.

Bizi Sovyetler Birliği halkları ile bağlayan, hayret verici bir diyalektik var.

Ekim devrimini ve onu izleyen dönemi düşündüğümüzde, Sovyet halkları, hemen erişilmez bir örnek teşkil ediyorlar; tıpkı Marx, Engels ve Lenin'in devrimciler veya özel olarak toplumbilimciler için erişilmez bir örnek teşkil etmesi gibi.

Biraz devrimci tecrübelerini ve kahramanca mücadelelerle çelikleşen karakterlerini düşündüğümüzde, hemen daha büyük ve güçlü bir topluluk olarak önümüzde yürüyorlar; tıpkı bir babanın henüz çok genç oğlunun önünde yürümesi gibi.

Bazen de bu kadar yoğun kişisel temaslarımızı düşündüğümüzde (bazılarımız yarım yüzyıldan fazladır böylesine temaslar içindedir), hemen kardeşçesine bir yolarkadaşımız oluyorlar.

Böylesi kişisel temaslar Akademi'mizin yaşamında doğa bilimcileri ve toplum bilimcileri için özel ve gittikçe artan bir rol oynuyorlar. Örneğin bir proje üzerinde ortak çalışmayı sağlayan karşılaşmalar (sadece mücellit sayesinde bir arada tutulan yazıların toplanması değil, gerçek ortak çalışmalar). İnsanın diğer tarafın ilerlemesinden mutluluk duyduğu işbölümüne yolaçan karşılaşmalar. Birbirine tamamen yabancı çalışma alanlarına mensup iki temsilcinin, birbirlerinin bilimsel tutumundan memnun olduğu ve sosyalizmde bilimi ilerletme çabası şeklindeki dünya görüşünün tarafları birleştirdiği karşılaşmalar. Diğer tarafın çalışmalarını takdir etmek, birbirlerini tamamen eşit olarak değerlendirerek yanyana ve ortaklaşa, bilimin sürekli olarak yükseklerine tırmanmak; işte böyle çalışıyoruz.

Sovyetler Birliği'nde bizim ülkemizde olmayan harika araçların bulunduğu enstitüleri, ya da bir yığın bilim adamının bizdeki büyük bir alan için kurulmuş tüm bir enstitünün büyüklüğüne denk düşen alt bölümlerde çok dar spesifik alan için görev yaptığı enstitüleri ziyaret ettiğimizde, nispet başkalaşıyor. O zaman Sovyet biliminin büyüklüğü ve gücüyle karşılaşıyoruz. Burada bir uçurum ortaya çıkıyor, fakat Sovyet bilim kurumlarının misafirleri olarak buralarda çalışabildiğimiz için (Sov-

(Devamı 11. sayfada)

DDR'li yazar Ottomar Lang ile Dayanışma muhabirinin röportajı

«Kapitalist bir ülkede yaşayan yabancılar hakkında bilgi vermek istedim»

— Sayın Ottomar, siz geçen sene F.Almanya'da yayınlanan "Tod im Fundament" (Temeldeki Ölü) adlı romanın yazarısınız. Bize kendiniz ve romanınız hakkında bilgi verir misiniz?

O.Lang: 36 yılından beri mesleğimde, yani dramaturg olarak çalışıyorum. Görevim yazarlara yazı konusunda (esnasında) yardımcı olmak. Tabii ki bu arada insanın kendisinin de yazma hevesine kapılması normaldir. Şimdiye kadar birçok radyo ve tiyatro oyunları yazdım. Bunların arasında Eski Roma'daki esirlerin ayaklanmasını konu alan "Spartaküs" de var. Ayrıca televizyon için de oyunlar yazdım. "Tod im Fundament" ilk romanım.

— Bu aynı zamanda, F.Almanya'da ve B.Berlin'deki yabancılar sorunu üzerine yazdığınız ilk roman. Sizi böyle bir romanı yazmaya iten nedenler hangileri oldu?

O.Lang: İlk neden aslında biraz tesadüfi oldu; radyodan doğu toplumları üzerine ve konusu günümüzde geçen bir kriminal oyun yazmam istenmişti. Bu sırada da F.Almanya'da insan ticareti, yani yabancı ülkelerden illegal olarak getirilip çalıştırılan işçiler üzerine ilk defa bir mahkeme soruşturulması yapılıyordu. Benim, radyoya getirdiğim teklif, ya bu konuyu, ya da Güney İtalya'daki depremden zarar görmüş insanlara yapılan para yardımlarının Mafia'nın eline geçişini incelemekti. Sonuçta Mafia üzerine çok şey yazıldığını ve işgücü ticaretinin daha güncel bir konu olduğu neden gösterilerek birinci teklif kabul edildi.

Bu konudaki verileri araştırmaya başladığım sırada, Ocak 1980'de Türkiyeli öğretmen Celalettin Kesim öldürüldü. Bu olay beni öylesine etkiledi ki, planladığım şekilde bir kriminal roman yazmaktan vazgeçtim. Roman düşüncesi işte bu şekilde oluştu.

— Romanı yazmadan önce yurt dışındaki Türk işçilerin konumu üzerine hangi bilgilere sahiptiniz?

O.Lang: Radyo oyununu yazmaya başlamadan önce Türklerle hiç ilişkim yoktu. Edindiğim bilgiler B.Berlin'de kaldığım sürece gördüklerim ve basın haberlerinden ibaretti. Türklerle ilk defa bu romanın ilk 70-80 sayfasını yazdıktan sonra tanıştım.

— Türkiye'de hiç bulunmadığınız halde oradaki durumu ve yerleri gayet detaylı bir şekilde anlatmanız romanınızda beni çok etkileyen nokta oldu. Bunu nasıl başardınız?

O.Lang: Ne yazık ki şimdiye kadar hiç Türkiye'de bulunmadım ve de şuna inanıyorum ki, gitme imkanına sahip olsam dahi Cunta her halde misafirliğimi pek hoş karşılamaz.

Benim görüşüme göre, bir yazar kendisini ona tamamen yabancı halkla insanlar ve karakterlere uydurabilmeli, kendini onların yerine koyabilmelidir. Bunun için de önkoşul olarak çok büyük bir çalışma gerekiyor. Ben de Türkiye hakkında bulabildiğim herşeyi okudum. Örneğin Türkiye'nin tarihini, Kuran, İslamiyetin sorunları... vb.

Bu ülkenin tarihi aynı zamanda Türkiye'nin içinde büyük ve önemli bir yer tutan Kürt sorununu da içeriyor.

Son 5 yıl içinde Türkler ve Kürtler arasında birçok arkadaş edindim ve de onlar bu romanın yazılmasında bana çok yardımcı oldular. Romanımı okuyan Türkler dahi Türkiye'de önceden hiç bulunmadığıma inanamadılar.

— Batı Alman okuyucuları romanınızı nasıl karşıladılar, DDR'li okuyucuların tepkileri nasıl oldu?

O.Lang: Önce son soruya cevap vererek başlayayım. DDR okuyucularının tepkisi şöyle oldu: Romanın birinci baskısı bir hafta içinde tükendi ve tanıdıklarım kendilerine birer tane daha vermem için rica etmeye başladılar. Şimdiye kadar DDR'de iki kere okuma günü düzenleyerek okuyucularımla konuşma imkanım oldu. Böylece DDR halkının hem 1980 Eylül'ünde Cunta'nın yönetimi ele almasına yol açan sebepler, hem de F.Almanya'da çalışma izinli veya illegal olarak çalışarak ülkelerindeki yoksulluk ve politik takibattan kurtulmaya çalışanların akibetleri hakkındaki ilgisini gördüm. İlgi çok fazla; bunu kitabın baskısının çok kısa bir zamanda tükenmesi de gösteriyor.

F.Almanya'daki okuyucularımla şimdiye kadar doğrudan ilişkim olmadı. Fakat aralarında Günter Wallraff, Marx von der Grün ve Jürgen Roth gibi tanınmış B.Alman yazarların da bulunduğu okuyucu mektuplarından edindiğim izlenimlerden eleştirilerin olumlu olduğunu söyleyebilirim.

En büyük yankı burada, B. Berlin'de oldu. Tabii Türkler ve Kürtler arasında da. Romanımı yazdığım sırada düzenlediğim okuma günleri ve tartışmalar sırasında birçok değerli eleştiri ve öneriler aldım. Aynı zamanda romanı yayınlamadan önce yanlışların düzeltilmesinde de çok yardım gördüm.

— Bahsettiğiniz ilgiyi bizde, Kültür Merkezi'nde düzenlenen okuma günlerinde de tespit ettik. Romanınız kimlere, hangi okuyucu kitlesine yönelik ve bu romanda neye ulaşmak istiyorsunuz?

O.Lang: Çalışmama ilk başladığımda ülkem DDR'deki okuyucularıma böylesine korkutucu olayların geçtiği yabancı bir ülke ve de kapitalist bir ülkede yaşayan yabancılar, misafir işçiler hakkında bilgi vermek istemiştim. Fakat Batı Alman okuyucularla ilk somut karşılaşmamda aynı zamanda F.Almanya ve B.Berlin'deki anlaşmalara karşı da yabancılar için dahi iyi bir anlaşmaya yönelik anlayış uyandırabilmek konusunda sorumluluk taşıdığımızı sezinledim. Aynı zamanda Türklerin de benden kendilerine hitap eden bir roman beklediklerini gördüm.

Böylece birden kendileri için yazmam gereken 3 değişik okuyucu kitlesiyle karşı karşıya kaldım. Zannediyorum ilk kitabımda üç grubu da tatmin edebilmem mümkün olmadı. Ümit ederim dada sonraki kitabımda bunu daha iyi gerçekleştirebileceğim.

— Size sormak istediğimiz bir konudan söz açtınız. Şu anda yeni bir roman üzerinde çalışıyorsunuz. Bunun ismi ne ve içeriği hakkında birşeyler söyleyebilir misiniz?

O.Lang: Kitabın ismi "Kreuzweg unter dem Halbmond". Burada ilk önce Türkiye'yi bir baştan öteki başa dolaşan iki insanın yollarının karşılaşmasını konu alıyorum. Bundan başka "Kreuzweg" sözünün Almancada hıristiyan dininden gelen mecazi bir anlamı daha var. "Kreuzweg" acı dolu bir yol. Esaret altında yaşayan halkların, Türklerin ve Kürtlerin acı yolu. Kitabın başlığı bunları anlatmak istiyor. Bu yeni çalışmamda birinci romanımdan 3 ay sonra ortaya çıkan gelişmeleri işliyorum.

— Yeni romanınızı ne zaman okuma imkanına sahip olabileceğiz?

O.Lang: Şu anda sadece üçte birini bitirdim. Büyük olasılıkla gelecek yıl her halde.

— Bu konuşmamız için size teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Altın Çelenk ödülü Yannis Ritsos'a verildi

Geleneksel Struga şiir akşamlarının 24'üncüsünün bu yıl 25-29 Ağustos tarihleri arasında yapılacağı bildirildi.

Yugoslavya'nın Struga şehrinde yapılacak festivale, dünyanın dört bir yanından ozan, yazar, eleştirmen ve edebiyat tarihçileri katılacak.

Festival Komitesi 25 Mart tarihinde yaptığı son oturumunda, "1985 Altın Çelenk Ödülü"nün Yunanlı ünlü ozan Yannis Ritsos'e verilmesini oybirliği ile kabul etti.

Yunanlı ozan Yannis Ritsos Yugoslavya'da çok seviliyor. Şiirlerinin hemen tamamı Sırp-Hırvat ve Makedonya dillerinde yayın yapan tüm edebiyat antolojilerinde yer alıyor. Yugoslavya'da tüm dillerde çıkan dergilerde onun şiirlerine bolcarastlanıyor. Festival Komitesi'nde Prof.Dr. Gane Todorovski oturum sonrası yaptığı bir konuşmada Yannis Ritsos hakkında şunları söyledi: Yannis Ritsos çağımızın en büyük ozanlarından birisidir. O da öteki büyükler gibi, şiirle insanlığın mutluluğu için mücadele etmektedir."

Öte yandan Altın Çelenk Şiir Ödülü'nü aldığını öğrenen Ritsos Struga Şiir Festivali Komitesi'ne bir mektup göndererek teşekkür etti. Bu mektubu ile şiir ve dünya görüşünü de ortaya koyan Ritsos şöyle dedi: "Şiir benim dilimdir. Şiir benim için yalnız güzelliklere erişeceğim bir yol değildir. Doğrulara, insanların özgürce ve kardeşçe yaşamasına da şiirle ulaştım. Yaşamım boyunca geçmişi şiirle gördüğüm gibi, bugünü ve yarını da şiirde görüyorum. Şiir dünyayı temelden değiştirmese de, değişmesi üzerine etkili olmaktadır. Ben şiir üzerinde konuşmam, şiirle konuşurum".

Antonio Gades'le yapılan söyleşi

«Amacımız geleneğin ve kültürün halkçı değerlerini ortaya çıkarmaktır»

Antonio Gades 49 yaşında ve geçtiğimiz sene kurulan İspanya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi. Kendisini Carlos Saura'nın "Carmen" filminden tanıyoruz. Aşağıda dansçı, koreograf ve politikacı Antonio Gades'le UZ gazetesinin yaptığı bir söyleşiyi sunuyoruz.

— Carmen figürü seni niçin ilgilendirdi?

— Carmen'in beni ilgilendirmesi onun herşeyden önce sürekli hafifmeşrep bir kadın olarak gösterilmesidir. Bu görüş endülüslü kültür anlayışına uygun düşüyor. Prosper Merimee'nin yazılarında gördüğüm kadarıyla Carmen hafifmeşrep bir kadın değil. O, özgürlüğünü seven, özgürlüğü yerine hayatını verebilen birisi. O, kişisel hislere inanmayan, modern bir kadın. Hakları için savaşan, aslını inkar etmeyen güncel bir kadın.

Buna karşılık Don Jose aslının köklerini kaybetmiş bir insan. Kendine ait olmayan bir kültürün içine girmiş, Endülüsten gelmiş bir Basklı. Carmen kendi sosyal tabakasına sıkıca sarılıyor ve bir çingene olarak özgürlük onun için en değerli şey.

— Bazı eleştirmenlere göre senin filminde bu kadın anlaşılmaz, baştan çıkarıcı ve erkeği felâkete sürükleyici...

— Ben böyle görmüyorum. O, erkeği felâkete götürmüyor. Erkek onun bir başkasını sevdiğini kabul etmek istemiyor. O, birini severse sever, sevmezse de sevmez. Bu, başka türlü görülmemeli.

— Nasıl bir kadın tablosu sergilemek istedin?

— Ben belirli bir kadının tablosunu sunmak istemedim. Buna karşılık bir kadın, erkekle aynı değerde, aynı haklara sahip. Erkeklere karşı oluşturulmuş feminist kadın hareketlerini ciddiye almıyorum. Bu toplum sadece kadına değil, erkeğe de baskı yapıyor. Tek bir sınıf diğer bir sınıfa baskı uyguluyor. Düşünceme göre haklar için savaşılmalı, fakat bu sırf erkeklere karşı olmamalı. Erkek de belirli toplumlarda kadın gibi köledir. Sözün kısası sosyal eşitlik için savaşılmalıdır. Kadının eşit hak, özgürlük ve görevleri olmalıdır.

— Carmen'de klasik dans unsurlarının yanısıra Flamenkoyu da kullanıyorsun. Bunların arasındaki fark nedir?

— Flamenkonun popüler bir dans olması yanında, klasik İspanyol dansı akademiktir. Aradaki fark budur.

— Bugün İspanya'da Flamenko neyi ifade ediyor?

— Eskiden, Franko rejiminde Flamenko iğfal edilmiş yanlış bir kültürün sembolüydü. Biz, halkımızın kültür servetini tekrar kazanmasını ve tekrar ortaya çıkarmasını deniyoruz ki bunu da bir yanıyla başardık. Her yeni günle birlikte coşku o kadar artıyor ki stadlar Flamenko dinlemek için gelenlerle doluyor. Bu kültür faşizm zamanında sadece insanları eğlendirmek içindi. Biz bu eski zamandaki soytarılığa son verdik. Biz, gerçek bir kültürün temsilcileriyiz.

— Sanat çalışmalarınla politik çalışmalarını nasıl birbiriyle bağlıyorsun?

— Merkez Komitesinde bana verilen görevleri yapıyorum. Tüm toplantılara katılıp, diğer yoldaşlar gibi çalışıyorum. MK'da olmak sanıldığı gibi büyüleyici bir şey değil, tam tersine çok daha fazla iş demektir. Bizde ne kadar önemli bir makamdaysan senden o denli fazla iş ve özveri bekleniyor. Tabii bu iyidir. Yoldaşlar seni belirli bir sahada temsili bir göreve seçtiğine göre bunu kabullenmelisin. Çünkü yapmamız gereken en önemli şey kendimizi disipline etmemizdir. Bu temel bir kuraldır.

— Partinizin kültür politikası nasıldır?

— Bir kere kültürün her yerde temsil edilmesini zorluyoruz. Bana göre kültür halka bir sadaka gibi verilmemelidir. Buna karşılık halkın onu anlayabilmesinin gereği yapılmalıdır. İşçi mahallesine bir opera konması birşey getirmez. Ama işçilere bilet fiyatlarını düşürerek yardım edilebilir. Bu indirim onların tiyatroya gitmelerini teşvik edecek ve kültür bilinçlerini genişletecektir. Opera, sinema, piyes onların günlük hayatlarına girecektir. Biz sanatçılar üzerimize düşeni yapıyoruz. Örneğin işçilerin temsilleri görebilmesi için ücretsiz sahneye çıkıyoruz. Bunu da sık sık yaptık.

— Bale grubu nasıl çalışıyor? Sen mi yönetiyorsun?

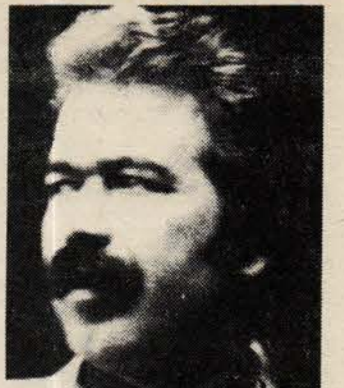
Hayır, hayır. Bizde kollektif bir yönetim var. Herkesin kendi işi var. Ben direktör

(Devamı 11. sayfada)

A.Gades Carmen Filminde

Abdülkadir Bulut öldü

Bir trafik kazası sonucu yitirdiğimiz genç şairlerimizden Abdulkadir Bulut, 1942 yılında Anamur'a bağlı Akine köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Anamur'da bitiren Abdulkadir Bulut daha sonra Akşehir öğretmen okulundan mezun oldu. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Bu arada edebiyatla da ilgilenerek şiir alanında çalışmalarını yoğunlaştırdı. Şiirleri, Somut, Forum, Yeditepe, Varlık ve Yazko Edebiyat dergilerinde yayınlandı.

"Göz Yaşları Çiçek Açar", "Sen Tek Başına Değilsin" şairin yayınlanmış kitaplarının adlarıdır.

Genç şairler arasında önemli bir konuma sahip olan Abdulkadir Bulut, şiirlerinde somut toplumsal sorunlara ağırlık vermiştir. Halkın dertleri ve yaşamı onun şiirinin biçimlenmesinde başlıca etkeni oluşturur.

Okurlarımıza Abdulkadir Bulut'un bir şiirini sunuyor ve saygıyla anıyoruz.

Bir gülün batısı

Ellerimi çekiyorum güllerin altından
Büyüsü bozuluyor birden bire herşeyin
Tozlanmış kitaplardaki parmak izlerinin
Çiçekle meyva arasına giren zamanın

Yarasının kabuğunu koparıyor bir çocuk
Ve ilk kez yurduna benzetiyor yarasını
Bunca yüzler ve bunca ağıtlar varken
Yüreğinden başkasına doldurmuyor acısını

Bir kere daha olmuştum bir gülün batısı
Gene böyle bir gündü bir kuşluk vakti
Ve insanlara dair söylediğim sözler de
Yalınayak birisi gibi çekip gitmişti

Çok kaldım sarı bir gülün batısında
Artık seslerin içine yerleşip çekip gitmeliyim
Alarak yanıma gençliğimin aşk şiirlerini
Süs biberini sulayan bir kadının evine

Ellerimi seriyorum günlerin altına
Eski şeklini alıyor birdenbire herşey
Bir at geçiyor önümden yolu koklayarak
Ve sarı bir leke oluyor ağaçta ayva

ABDÜLKADİR BULUT

Hayatı şiir olan bir yürek daha sustu

Şair Turgut Uyar öldü

Bir süredir siroz hastalığından rahatsız olan Turgut Uyar 27 Ağustos günü sabaha karşı öldü. 58 yaşında ölen şair, yazar Tomris Uyar'la evli idi.

Turgut Uyar 1927 yılında Ankara'da doğdu. Bursa Askeri Lisesi'ni ve Askeri Memurlar Okulu'nu bitirdi. Çeşitli görevlerden sonra 1958 yılında askerlikten ayrılarak Selüloz Sanayi'inde memur olarak çalıştı. 1969 yılında kendi isteği ile memurluk yaşamına son veren sanatçı, bütün enerjisini edebiyat çalışmalarına verdi.

Turgut Uyar'da şiir sevgisi daha ilk gençlik yıllarında başladı. Çeşitli dergilerde şiirleri yayınlandı. Ancak derli toplu ilk ürünleri 1947 yılında Yedigün dergisinde yayınlanmaya başladı. Bu dönemdeki şiirlerinde kişisel duyguların ve içli bir anlatımın izleri gözlenir.

1948 yılında Kaynak Dergisi'nin açtığı bir yarışmada ikincilik ödülünü aldı. Bundan sonra dikkatleri üzerine toplayan şairin Varlık, Yeditepe, Pazar Postası, Değişim, Papirüs, Dönem, Yeni Dergi, Türk Dili, Oluşum gibi dergilerde şiirleri yayınlanmaya başladı.

Turgut Uyar'ın kendini sanat çevrelerine asıl kabul ettiren eseri 1959 yılında yayınladığı "En Güzel Arabistan" adlı eseridir. Bu kitabıyla şairin ustaca bir değişimin içinde olduğu gözlenir. Daha önceleri, aşk, yalnızlık, umutsuzluk, tedirginlik temalarını, bu dönemden sonra öznel bir açıdan işlemeye başladı.

Turgut Uyar şiirlerini düzyazıya yakın bir anlatımla yazdı. Bu, hem onun şiirinin anlaşılır olmasını, hem de kendi deyişiyle "şairanelikten" kurtardı.

Şair Turgut Uyar edebiyatımızda ikinci yeni diye bilinen akımın da öncüleri arasındadır. Bu anlayışın en yetkin örnekleri sayılan "Tütünler Islak" 1962 yılında yayınlandı. "Her Pazartesi" adlı eseri de ikinci yeni öncesi ve ikinci yeni dönemin birleşimi niteliğindedir.

Turgut Uyar, "Divan" adlı 1970'de yayınlanan şiir kitabında Divan şiiri kalıplarına yakın bir deneme yaptı ve başarılı oldu. "Toplantılar" (1970-73) ve "1974" adlı kitabında kalıcı ile günceli birleştirme başarısını gösterdi.

T.Uyar "Tütünler Islak" ile 1963 Yedi Tepe Şiir Ödülü'nü ve Lucretius'tan Tomris Uyar ile birlikte çevirdiği "Evrenin Yapısı" adlı eserle 1975 yılında TDK Çeviri Ödülünü aldı. Ayrıca şair 1984 Sedat Simavi Şiir Ödülünü "Büyük Saat" adlı şiir kitabı ile aldı.

Henüz verimli bir çağında yitirdiğimiz Turgut Uyar'ın ölümü hem edebiyat çevreleri, hem de ilerici demokrat çevrelerce derin bir üzüntü ile karşılandı.

Sonsuz ve öbürü

en değerli vakitlerinizi bana ayırdınız
sağolunuz efendim
gökyüzünün sonsuz olduğunu bana öğrettiniz
öğrendim
yeryüzünün sonsuz olduğunu öğrettiniz
öğrendim
hayatın sonsuz olduğunu öğrettiniz öğrendim
zamanın boyutlarının sonsuzluğunu
ve havanın bazan kuşa döndüğünü öğrettiniz
öğrendim efendim
ama sonsuz olmayan şeyleri öğretmediniz
efendim

baskının zulmun kıyımın açlığın
bir yerlere kıstırılıp kalmanın susturulmanın
aşk mutluluğunun ve eski hesapların
aritmetiğin bile

bunları bulmayı bana bıraktınız
size teşekkür ederim
Turgut UYAR

14. Moskova Film Festivali'nin ardından

Moskova Film Festival'nin 14'üncüsü geçtiğimiz ay yüz ülkenin katılımıyla "İnsancıl Film Sanatı İçin Barış ve Halklararası Dostluk" sloganı altında yapıldı.

Belgesel filmlerin ağırlıkta olduğu festivalde "Elçi Dodd'un Kızı" (Bulgaristan), "Bir Zamanlar Theresien şehrinde (Çekoslovakya), "Savaş: Çocukların Bir Vasiyeti" (Japon'ya), "Barış Savaşçılarına Bol Şanslar" (Nikaragua) gibi filmler ve diğer belgesel yapıtlar insan sevgisini ve özgürlük düşüncesini coşku ile savunuyorlardı.

FİLMLERDEN BAZILARI

Git ve Gör (SSCB)

Yıl 1943; Nazi işgali altındaki Belorusya; savaşta bir çocuk; annesinin ve kızkardeşinin savaşta partizanca ölümleri; bir köyün bütün halkıyla yakılması; askerlerle dolu bir kamyonda genç bir kıza tecavüz edilmesi.

En ince ayrıntısına kadar gerçekçi olan bu filmin rejisörü Elem Kilimov, yazarı Adomoviç. Bu filmde savaşın çocuklar üzerindeki psikolojik etkileri sergileniyor. Halkın ıstırabı, acısı ve öfkesi sarsıcı bir şekilde işleniyor.

Eiskaffe (Hollanda)

Bir Hollanda yapımı olan film de savaşa ve faşizme karşı bir eser. Bir kahvenin sahibi olan Otto, Hollandalı Trudi'i sevmektedir ve Alman subayı Gustavla bir üçgen teşkil ederler. Gustav Otto'nun eski bir arkadaşı olduğu için ona bir süre yardım eder. Otto ise sahip olduğu kahvesi, sevgilisi ve vatanı elinden alındığı için ümitsizdir. Ancak daha sonra dış faktörlerin zorlaması ile Otto bir kahraman olur. Ve sonunda Nazi zindanında ölür.

Ne yazık ki, bu filmin anlatılma tarzı ve konusu, Alman işgalini içerik olarak anlatan filmlere benzemektedir ve bir kopye niteliği taşımaktadır. Buna rağmen, bu ve buna benzer filmler demokrat seyirciler tarafından olumlu karşılandığı için film yapımcıları bu konuyu tekrar tekrar işliyorlar.

Wozzek (F.Almanya)

Genç bir işçinin fabrikadaki monoton işi yüzünden düştüğü bunalımlar sonucu akli dengesini yitirmesi konu edilmiş. Ayrıca şehrin yüzü de alışık olduğumuz güzel evler, ışıklı reklamlar tarzında değil, ikinci yüzüyle yani uzun fabrika bacaları ve yalnızlık dolu geceleri ile seyirciye sunuluyor.

Cehennem Treni (Fransa)

Gerçek bir olaydan esinlenerek hazırlanan film, ırkçılığın halk arasında nasıl yayıldığını göstermekte.

Filmde genç bir Arap öldürülüp trenden aşağı atılır. Bu cinayetin tanıklarından sadece genç Fransız bayan cinayeti polise anlatır ve bir süre sonra o da ırkçılar tarafından öldürülür. Cinayetin işlendiği tren son istasyona vardığında öldürülen Arap hiçbir şey olmamışçasına sevimli bir yüz ifadesiyle trenden iner. Bu sırada yönetmenin sesi duyulur: "Eğer trendeki insanlar daha cesur ve kararlı olsalardı bu genç Arap trenden böyle inecekti".

Filmlerden görüntüler. "Git ve Gör"(SSCB), "Tora San'ın Yasak Aşkı" (Japonya), Sonsuz Ateş (İsp.), Klan (Fin.).

Bu film festivaline katılan filmlerin büyük bir kısmı günlük hayat mücadelesinden politik mücadeleye kadar, insanın mücadele süreci içinde gelişen ve olgunlaşan kişiliğini konu alıyorlar.

Aktüel konuları işleyen filmler ise Latin Amerika'dan, Yakın Doğu'dan ve Asya'dan geliyor. Örneğin "Huangshan'ın Kızı" (Çin), "Tuz" (Kore) ve "Asker Sabur" (Afganistan) gibi.

"İnsanın insana anlayış göstermesi" düşüncesinin yoğun bir şekilde işlendiği 14. Moskova Film Festivali, bu anlamlı mesajı ile tüm insanlığa seslenerek başarılı bir şekilde sona erdi.

Ölüm yıldönümünde

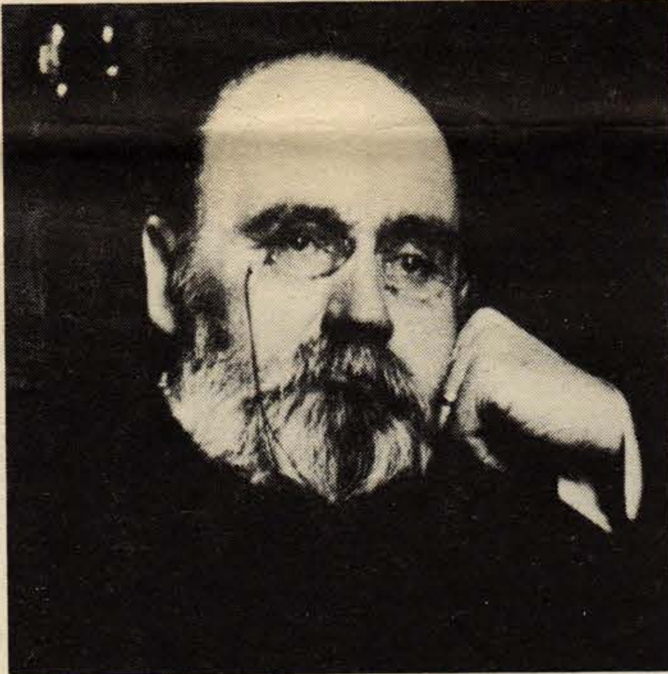
Emil Zola, Natüralizmi ve Germinal

Bu sayımızda sizlere Emile Zola'nın Türkçeye "Tohum Yeşerince" adıyla çevrilen "Germinal" romanından söz edeceğiz. Ancak romanı tanıtmadan önce Emile Zola ve onun temsil ettiği edebi akım, Natüralizm üzerinde biraz durmak istiyoruz.

19. yüzyılın ikinci yarısında çok yaygın bir yöntem olarak kullanılan Natüralizm akımı en tipik özellikleriyle birlikte Emile Zola'nın romanlarında görülür. Nedir Natüralizmin özellikleri ve onu Gerçekçilik ve Sosyalist Gerçekçilikten ayıran yanları? Kitaplara başvuralım: "Natüralizm ilkesi gerçeğe benzeme idi, gerçekliğin canlısına benzer bir resmini yapmaktı amaç. Gerçekliğe bağlı kalma, nesnel olma ve hayatı gerçekten nasılsa öyle gösterme çabası içinde, natüralistler, çözümlemeyi gereğince özümsemediler". "Natüralizm, gerçekliği taklit eder; ne var ki, gerçek toplum çözümlemesi ve tipleştirme yokluğu, gerekse kendi özünde farklı fenomenleri eşitleştirme bakımından, gerçeklikten ayrılır. Gerçekçi yöntem, yazara, karakterin ya da çevrenin en önemli çizgilerini seçip vurgulama, dolayısıyla da bunların gelişmesindeki eğilimleri anlama ve doğru olarak tanıtma olanağını sağlarken, natüralizm, hayatın değişen bir kategori olarak sunulmasını önler." (Gerçekçiliğin Tarihi, Boris Suchkov, Bilim Yayınları, 1976)

Yukarıda aktardığımız metinde de anlaşılacağı gibi aradaki fark "akademik" bir tartışma konusu değil, hayatı yorumlama ve değiştirme olayını dolaysız etkiyen bir faktördür. "Zola, kendi çağının toplumsal hayatından çok şey gözlemlemiş olmasına rağmen, gözlemlediklerini çözümlemekten ve hayattaki çelişmeleri, insan ile çevresi arasındaki çelişik ilişkileri açığa çıkarmaktan çok, bunların salt tasviriyle sınırlandırmıştır kendisini."

"Zola'nın tarihsel bir dönemdeki tüm toplumsal gerçekçiliği kuşatma ve bu gerçekliği belirleyen süreçlerin içeriğini ortaya çıkarıp değerlendirme arzusu, tema bakımından, ufkunu genişletmiş, yapıtlarına daha önce edebiyatta hiç ele alınmamış gerçekçi yanlar getirmiştir."

Son yıllarında Emile Zola.

O burjuvazinin feodaliteyi tasfiyesinden çok kısa bir süre sonra nasıl gericileştiğine, mülk sahibi yeni sınıfın kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda işçi ve emekçi sınıflara nasıl da hayatı zehir ettiğine tanık oldu. Kapitalist düzenin özünü kısa sürede kavradı. Bu düzenin böyle sürgit devam etmeyeceğine, günün birinde tepe takla alaşağı edileceğine yürekten inandı. Bunun için işçi sınıfının bu baskı ve soygun düzenine karşı direnmesinin bir hak olduğunu savundu; eserlerinde bu konuya ağırlık verdi. Ancak Emile Zola ve natüralistler olaylara bu net bakıştaki becerilerini çözümlemede gösteremediler. Bu bakımdan Zola ve natüralistler sosyalist gerçekçi anlayışı yakalayamadılar. Nasıl ki ütopik sosyalistler bir dünya cenneti hayal ediyor ve bunun günün birinde mutlaka olacağına inanıyor, "ama nasıl?" sorusuna yanıt veremiyor idiyseler, natüralistler de kapitalizmin kokuşmuşluğunu görüyor ve buna karşı direnişi hak olarak savunuyor fakat yol-yöntem konusunda açıklık getirmiyorlardı. Natüralistlerin bu anlayışı en güzel ifadesini bizzat Emile Zola'nın sözünü ettiğimiz Germinal adlı romanında görebiliyoruz.

Fakat bu böyledir diye Emile Zola'ya haksızlık etmek istemiyorum. Çünkü o kendi çağının toplumsal olaylarını en ince ayrıntıları ile gözlemlemiş, Fransız burjuvazisinin kâr hırsı için işçilere karşı nasıl da birlik içinde silahlandığını, en küçük bir işçi direnişine amansızca saldırılarına tanık olmuş, bu yüzden burjuvaziye büyük kin duymuş, işçi sınıfına da dost ellerini uzatmış, insan olma görevini çağına uygun olarak yerine getirmiş, edebi alanda dehasını ispat etmiş bir yazardır. Ancak toplumsal olaylara bir tarihsel süreç içinde baktığımızda objektif olarak olayları ve kişileri yerli yerine oturtmak zorundayız.

Emile Zola, kendi zamanında patlak veren, Dreyfus adlı bir subayın haksız yere yargılanması olayına karşı çıkar. Bu konuda elinden gelen çabayı gösterir. Devrin cumhurbaşkanına açık bir mektup yazarak Dreyfus'u savunur. Bu yüzden takibata uğrar, bir süre Ingiltere'de sürgünde yaşar. Bu tavrı ile o, tüm ilerici demokrat insanlar tarafından alkışlanırken, yine o, sınıf mücadeleleri tarihinin en büyük olaylarından olan "Paris Komünü"nün özünü kavrayamaz. Gerçi Komüncüler yoksul insanlar oldukları için gönlü onlardan yana olmuştu. Ama onun için "proletarya da dahil kitleler bilinçli bir tarihsel güç değil, derinden bir yakınlık ve acıma duyulacak bir nesne"dir.

"Zola Germinal'de, işçilerin yaşadıkları korkunç koşulların onları nasıl hayvan derekesine indirgediğini tam bir dakiklik içinde çizmiş; sömürülenlere isyan etme hakkını tanımış ve romanda, 'ihtilalin kızıl tayfının' uzaktan nasıl belirdiğini ve uyanmakta olan emekçi kitlelere nasıl ışık tuttuğunu göstermiştir. Ne var ki, Zola, kendi bakış tarzındaki sınırlamaları aşıp, hareket halindeki bilinçi ögeyi algılayamamıştır. Paris Komünü'nün tarihsel önemini anlıyamadığı halde, ezilen kitlelere içtenlikle yakınlık duymuştur. Burjuva düzenin insani-olmayışı, adaletsizliği, bunların hepsi açık seçik şeylerdi Zola için; ayrıca, kitlelerin baskı altında yönetilmeyi kabul etmeyeceğini de kavramıştı. Dahası kapitalist uygarlığın devam edip etmeyeceğinden de oldukça şüpheliydi."

Yukarıda sanat anlayışı, eserleri ve yaşamı hakkında kısaca bilgiler verdiğimiz Emile Zola'nın Türkçeye de çevrilmiş olan "Germinal" adlı romanından da kısaca bahsetmek istiyoruz.

Emile Zola 1840 yılında Paris'te dünyaya gelmiştir. Yoksul bir ailenin çocuğu olarak yaşamış Saint Louis Lisesine devam etmiş, edebiyat derslerindeki başarısızlığı yüzünden okulu terk etmek zorunda kalmıştı. Bir süre küçük işlerde çalışmış, bu sıralarda yazdığı Therese Raquin adlı romanı ile tüm dikkatleri üzerine toplamış, Dreyfus olayındaki tavrı ile de ünü her tarafta duyulmaya başlamıştı. İlk romanının hemen arkasından toplam 20 cilt tutan Rovgen-Macquart adlı büyük eserini yazmaya başlamıştır. Zola bu eserleri ile kısa sürede ünlü romancılar arasına katılmıştır. Romanları arasında en ünlüleri "L'Assomoir", "Bir Aşk Sayfası", "Nana", "Germinal", "Eser", "Toprak", "Dr. Paskal", "Gerçek"tir. Bu romanların büyük bir bölümü Türkçeye de çevrilmişlerdir.

Emile Zola 1902 yılında Paris'teki evinde ölü olarak bulunmuştur. Ünlü yazarın ölüm nedeni bugüne kadar aydınlığa kavuşmamış ve bir sır olarak kalmıştır.

Bu roman 1885 yılında yazılmış olmasına rağmen, bugün hâlâ güncelliğini koruyor, en çok okunan romanlar arasında bulunuyor. "Germinal"i böyle kalıcılaştıran onu edebiyat klasikleri arasına sokan olgu ne idi acaba? Bu soru bizce açık. "Germinal" yukarıda anlatmaya çalıştığımız yanlış anlayışına rağmen, işçi sınıfının yazılmış ilk romanı olma payesini taşıyor. 19. yüzyıl burjuvazisinin işçi sınıfına ve emekçilere karşı hoyratlığını belgeliyor. Belki hâlâ yer altında çalışan maden işçilerinin korkunç, kahredici yaşantısı E.Zola'nın Germinal'indeki kadar etkili işlenemedi. Ve belki günümüze kadar bu yaşantı E.Zola kadar başka hiçbir yazar tarafından gözlemlenemedi. Sınıf kini yaratmada, burjuvazinin sınıf çıkarları için neleri göze alabileceğini açık seçik gözler önüne sermede belki hiçbir zaman bu kadar etkileyici olamadı. İşçi sınıfının sınıfsal içgüdüsü ve direnme azmi böylesine destansı bir anlatıma ulaşamadı.

Özetle Emile Zola bu romanda maden işçilerinin nasıl insanlık dışı çalışma ve yaşama koşulları içinde bulunduklarını, açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya olan işçilerin adalet ve ekmek için isyan etmelerini destansı bir dille anlatıyor. Ayrıca başkaldıran madencilerin öndersiz eylemlerinin nasıl başladığını ve sonuçlandığını ilginç olay ve insan malzemesiyle okuyucuya sunuyor. Olanağı olan tüm Dayanışma okurlarının bu romanı okumalarını salık veririz.

ŞİLİ'DE DEMOKRASİ

(Baştarafı 1. sayfada)

arttı. Polis şeflerinin (katillerin) yargılanmalarına kitle hareketleri eşliğinde başlandı (mecbur kalındı). Bu üç mezar, hergün kitlesel "çelenk koyma" gösterilerine sahne oluyor. Polis bu törenlere saldırıp yeni cinayetler işliyor.

Böyle cinayetlerden biri 13 yaşında bir çocuğu da buldu. Cenazesi 6 Ağustos günü büyük bir gösteriye dönüştü. Eylemin adı "Yaşamın Savunulması" olarak konmuştu. Demokratik kitle gösterisine katılan kilise her zamanki "Pinochet zülmünün sona erdirilmesi" çağrısını yineledi.

Pinochet'in tedbirleri tekdüze hale geldi. İşkence, öldürme ve sürgün, hepsi bu kadar! Muhalefetin önde gelen isimlerinden 14 kişiyi Ağustos başında Güney Şili'deki ıssız bölgelere sürgüne gönderdi. Son gösteriden sonra 200 kişiyi de tutukladı. "Tutuklamaların devam edeceğini" duyurdu. Diktatörlüğe karşı mücadele ise oldukça ilginç çözümlemelerin eşiğine vardı. Şöyle ki;

Artık halk değil sadece, diktatörlük yanlısı olmuş burjuva kesimlerin bazıları, hatta diktatörlüğün kimi adamları bir "yumuşak çözüm" ihtiyacını gündeme getiriyorlar. Bununla muhalefet güçleri arasındaki yakınlaşmayı bozacaklarını umuyorlar. Muhalefetten kendilerine muhatap olmayı kabul edecek, diyalog kurmaya yanaşacak unsurlar bulup çıkarmayı düşünüyor diktatörlük. Ama komünistlerin altını çizdikleri gibi, diyalog, diktatörlükle değil, diktatörlüğün gitmesinden sonraki zamana ve sorunlara ilişkin olarak muhalefet güçlerinin kendi aralarında gelişiyor. Bu, Pinochet için "sonun başladığı" noktadan oldukça ilerisidir.

GORBAÇOV'UN AÇIŞ KONUŞMASI

(Baştarafı 12. sayfada)

şiddet politikasına, insan haklarının, ve en başta da yaşama ve çalışma gibi kutsal hakların çiğnenmesine karşıyız. Bağımsız ve gelişmekte olan ülkelerin tekeller için birer zenginleşme kaynağına çevrilmesine, onların askeri üsler ve saldırı için köprübaşı olarak kullanılmasına karşıyız.

Biz açık ve somut olarak ifade ediyoruz: Sovyetler Birliği özgürlük, ulusal bağımsızlık ve sosyal adalet için savaşanların yanındadır.

Değerli dostlar, Sovyet insanları barışçı yaratıcı çalışmalarla meşguldür. Kazanımlarımız çoktur. Kurmuş olduklarımız da az değil. Fakat başarmamız gereken daha çok şey var geride. Sovyet halkının bugün yaptıklarına Sovyet gençliğinin katkısını çok değerli buluyoruz. Ve eminiz ki, gençliğimiz soylu görevini, yeni toplumun inşasını sürdürmeyi başaracaktır.

Sizler, festivale katılan genç kızlar ve delikanlılar insanlığın baharını, kendi halklarınızın gelişme ve umutlarını cisimleştiriyorsunuz.

Gelin, insanlığın savaşsız, baskısız ve sömürüsüz bugünü ve geleceği için azimle savaşalım.

12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali dayanışmanın, halklar arasında dostluğa ve barışa bağlılığın inandırıcı bir göstergesi olsun!

HÜSEYİN ERK'İ

(Baştarafı 1. sayfada)

kemece tutuklandı ve cezaevine konuldu. Acil tedavi görmesi gereken durumuyla cezaevinde 10 gün tutulan Hüseyin arkadaşımız, aniden fenalaştığı cezaevinden alınarak kaldırıldığı hastanede 20 Ağustos tarihinde hayatını kaybetti.

Hüseyin Erk, uzun yıllardan beri F.Almanya'da Kimya endüstrisi işkolunda işçi olarak çalışmış, bu arada gerek çalıştığı ülkede, gerekse kendi ülkesindeki sınıf mücadelesinden hiçbir zaman kopmamış, sosyalizm davasına inanmış ve bu mücadelede yerini almış bir arkadaşımızdı. Fedakarlığı, aldığı görevlerin bilinci ve coşkusu içinde sınıfına hizmet etmenin imrenilir bir örneği olan Hüseyin Erk'in ölümü mücadele arkadaşları ve dostları tarafından derin üzüntüyle karşılandı.

Bir süre önce Hüseyin Erk'in kayınbabası ve kayınbiraderi Türkiye'de polis tarafından siyasi nedenlerle gözaltına alınmış ve ağır işkenceler sonucu hayatlarını yitirmişlerdi.

Arkadaşımızın ailesine, yakınlarına ve mücadele arkadaşlarına başsağlığı diliyoruz. Anısını koruyacağız.

DÜNYA GENÇLİĞİNE VE ÖĞRENCİLERİNE ÇAĞRI

(Baştarafı 12. sayfada)

meleri gerektiğine inanıyoruz. Böylelikle varolan gerginliklerin hafifletilmesine ve modern dünyanın, çevreyi korumak, açlığın hastalıkların, cehaletin önüne geçmek gibi acil sosyal, ekonomik, ökolojik ve diğer evrensel sorunlarının mümkün olduğunca süratle çözülmesine katkıda bulunabilecektir.

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 40. yılında onun ilke ve hedeflerine bağlılığımızı belirtiyoruz.

BM tarafından "Katılım, Gelişim ve Barış" şiarıyla ilan edilen Uuluslararası Gençlik Yılı, dünya kamuoyunun dikkatini genç neslin ihtiyaçları, sorunları ve umutları üzerine çekti.

Kesinlikle inanıyoruz ki, gençler daha iyi bir geleceğe sahip olabilir ve olmalıdırlar da. Buna ulaşmak için herkesin geleceğe güvenme hissini, çalışma, insanca yaşama, genel ve mesleki eğitim görme haklarını, devletin ve toplumun yönetimine katılabilme hakkını elde etmesi ve sosyal, ekonomik, siyasal, medeni ve insani temel haklarını hayata geçirmesi için birlikte çaba göstermeliyiz.

8 gün boyunca Sovyet gençliği ve halkının misafiri olduk. Festivalin yapımı için yaratılan mükemmel koşullardan dolayı içten teşekkürlerimizi dile getiriyoruz. 12.Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin başşehrinden, Sovyet insanlarının gönülden sempatilerini, iyiniyetlerini, dayanışma ve dostluklarını anarak ayrılıyoruz.

Bileşimi bakımından benzersiz ve temsil gücü son derece yüksek olan 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali farklı siyasi görüşleri savunan tüm dünyanın genç insanlarının temas kurmak, bilgi alışverişinde bulunmak, halklar arasında yeni dostluk ilişkileri ve işbirliğini gözeten, barış silahsızlanma, özgürlük ve hakkaniyet uğruna ortak eylemler yapmak için genel çabalarını sergiledi.

Yaşasın anti-emperyalist dayanışma, barış ve dostluk!

ANTONİO GADES'LE YAPILAN SÖYLEŞİ

(Baştarafı 9. sayfada)

olarak seçildim. Sorumluluk bana ait. Eğer ben yeterli olamazsam, görevden alınacağım. Çok homojen bir grubuz.Uzun yıllardır birlikte çalışıyoruz, birbirimizi çok iyi tanıyoruz. Bir fikrim olduğu zaman önce arkadaşlara izah ediyorum, sonra tartışıyor ve pratiğe uyguluyoruz. Grubu kalıcı kılmaktaki en büyük sorun, ne devletten ne de başka bir yerden yardım alamayışımızdır.

— Bundan sonraki tasarıların nedir?

— Bugüne kadar yaptıklarımızı devam ettirmek, geleneğin ve kültürün halkçı değerlerini ortaya çıkarmaktır. Bundan başka grubu büyütmeyi ve danstan sadece estetik bir haz alan insanların değil, ayrıca bir yüceltici duygu duyan insanların yetişeceği bir okul kurmayı düşünüyorum.

BİR KAÇ ADIM DAHA

(Baştarafı 1. sayfada)

malarının, siyasi boyut olarak genişlemesi vb. gibi) hiç zorlama yorumlara başvurmaksızın söylenebilir ki, halk kitlelerinin rejime karşı tepkilerinden kaynaklanıyor ve bunun üzerine temelleniyor. Bunun karşı etkileri de oluşuyor; siyasi plandaki gelişmeler halk kitlelerinin 12 Eylül korkusunu yenmelerinde ve demokrasi talebini yükseltmelerinde rol oynuyor. Özetle, demokrasi güçleri açısından 12 Eylül'den 5 yıl sonra çok şey iyiye, rejim açısından, ekonomi dahil herşey kötüye gidiyor.

Ancak bir nokta çok önemli. Bütün bu gelişmelerin emekçi yığınlar yararına sonuç verebilmesi, faşist rejimin "kurumlarıyla" birlikte ortadan kaldırılıp enkazının temizlenebilmesi, işçi sınıfının bu süreçte oynayacağı role bağlı. Bunun pratik sınıf mücadelesinde somutlanması, en genel anlamda İŞÇİ HAREKETİNİN ve SOL SİYASİ güçlerin durumuna, mücadele içindeki ağırlıklarına göre oluşacaktır. İşçi hareketinin ve bu sınıfsal temelden kaynaklanan sol politik güçlerin mücadeledeki ağırlığı yeterince ortaya çıkmadıkça, yukarıda yaptığımız olumlu siyasi tespitler, son tahlilde burjuvazinin niyetleriyle sınırlı kalarak rejimin kendisi tarafından emilebilirler. Çünkü burjuvazi, özellikle onun en etkin zümreleri, bugünkü nesnel çıkarları bakımından rejimden kopmuş değillerdir; dolayısıyla bu sınıf adına politikaların siyasi öngörüleri ile halk kitlelerinin demokrasi talebi arasındaki büyük bir mesafe, henüz bulunmaktadır ve bu mesafeyi, burjuva muhalefet hareketlerini de etkileyecek kadar güçlenmiş bir kitle muhalefeti kapatacaktır. Türkiye'de süreçler şimdi her bakımdan bunu hazırlıyor.

TORUNUMUN ÇOCUĞUNA MEKTUPLAR

(Baştarafı 8. sayfada)

yet biliminin kudretine ve gücüne olan haklı duygumuzu kaybetmeden) aradaki bu uçurum Alman-Sovyet dostluğu sayesinde bir sıçrayışta aşılıyor.

Sadece bir şeyi paylaşmamız mümkün değil: Sovyet halklarının kahramanlığı. Burada uzak geçmişte Sovyetler Birliği'nin içinde ve dışında Sovyet halklarıyla beraber ve sosyalist bir Almanya için çarpışmış ve bugün hâlâ aramızda yaşayan az sayıdaki insandan bahsetmiyorum; onlar gerçek Alman halkı değillerdir.

Fakat bir şeyi yapabiliriz: En azından son 60 yıldaki bu kahramanlığın insanlık tarihi için taşıdığı anlamı ve şu an dahi günlük olarak ne anlama geldiğini kavrayabiliriz. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'yle Sovyetler Birliği halklarının kahramanlığı ilk defa olarak dünyayı aydınlattı. Ve eğer bu fener on yıllar boyunca gereken görevlere, savaş ya da barışın egemen olmasına göre rengini biraz değiştirdiyse aydınlatma gücü daima devam etti, hatta en son Vietnam ve Angola olmak üzere hep yeni yerlerde ateşler yaktığından daha da kuvvetlendi. Halkımızın Sovyetler Birliği halkları ile dostluğu sayesinde bu fener bize de ışık tutuyor. Bu dostluğu korumak ve güçlendirmek Alman-Sovyet dostluk derneğimizin büyük, güzel ve asil bir görevidir."

Şimdi niçin Sovyetler Birliği halkları topluluğu hakkında bu şekilde düşündüğümü, niçin "Stalin zamanı'nın bu düşünceyi etkilemediğini anlıyorsun herhalde. Stalin zamanın, adeta bunlarla hiçbir ilgisi yok, çünkü düşüncem ve hislerim, sade insanlara ve Sovyetler Birliği halklarına olan hayranlığım ondan etkilenmiyor.

SOVYET ASKERİNİN HÜMANİZMİ

(Baştarafı 7. sayfada)

"Şu tarlalardakilere ateş açalım. Korkutmak için. Hemen silahlarını havaya kaldırıp tarlalardan ara yola çıkarlar. Büyük bir grup var onlardan, görmüyor musunuz?"

"Evet, silahsızlar".

"Ama bazılarında silah var."

"Pekâlâ" Makinalı tüfekliler karar verdiler ama aynı anda tereddüt ettiler. "Fakat ya aralarında siviller varsa?"

"Siviller... (........) okul çocuklarını bile makinalı tüfekleriyle nasıl öldürdüklerini unuttun mu? (Ukrayna'da tarlalarda, Don'da.) çocukları arkadan vurdular..."

"Evet. Vurmadan önce onları kılıçtan geçirdiler. Fakat sen ve ben onları rastgele öldüremeyiz. Biz burada kimiz? Bizler insanları özgürlüğe kavuşturmağa geldik!.. Bunu kavraman gerek."

Ben, binlerce kilometre savaş yolu tepen bu iki askerin konuşmasına müdahele etmedim. Konuşmayı genç arkadaşlarının da duymasını isterdim.

Geri çekilen Alman askerlerinden yirmi kadarı İkitar yolunun kavşağında bir araya toplanmıştı. Tankımızın bir grup piyade taşıdığını görünce iki sıra oluşturdular ve yüzleri bize dönük, silahlarını başlarının üzerine kaldırdılar ve yere fırlattılar. Esir piyade grubunun arasında bir subay vardı. Nazi ordusuna Vistula'da savunma hattından sonra ne olduğunu kendisine bile izah edemiyordu. Hitler'in generali niçin Sovyet ordusunun Vistula'daki müstahkem bir hatta, ya da burada Alman topraklarında ilerlemesini önleyememişlerdi. Ordunun ilerleyişini kim durdurabilirdi? Bu piyade takımı ve subayları Varşova'daki müthiş patlamadan kurtulmuş ama morallerini yitirmiş, bozguna uğramışlardı.

"Bize bu kadar karşı olmaları için polonyalılara ne yaptınız?" diye sordu Nazi subayı.

"Onlara yaşama güvencesi verdik" dedim ben.

"Peki bize, Almanya'ya ne olacak?".

"Hitler gelir ve gider. Kalıcı olan Alman halkıdır." diye cevaplandırdı Almanca bilen tank komutanı.

1 Şubatta, alacakaranlıkta Sovyet kuvvetleri Göritz şehrini işgal ettiler. Yüksek çatıları, tuğla çiftli bahçeleriyle taş binalar evler. Bahçe ve sokak kapıları ardına kadar açıktı ve ortalıkta hiçbir canlı alamet yoktu. Hitler'in jandarmaları şehir sakinlerini kadınları, çocukları ve yaşlıları evlerinden sürüp çıkarmış ve onları mülteci olmağa zorlamışlardı. Bavullar, şilteler, çocuk arabaları etrafa, sokaklara saçılmıştı. Boş evlerde radyo sesi yükseliyordu. Çünkü jandarmalar mültecilere radyolarını açık bırakmalarını emretmişti. Berlin radyosu, Doğu'dan gelen korkunç tehlikeyi bildiriyor ve Führer'in sloganını tekrarlıyordu.

"Almanya yenilmez!"

SİLAHLAR VE HÜMANİZM..

Sovyet ordusunun Batı'da hızla ilerlediği günlerde, yollar çizgili giysili insanlarla doluydu. Nazi kamplarından kurtulan aç, bitkin ve savunmasız, yardıma ihtiyacı olan insanlar. Onlar için hemen yiyecek merkezleri açıldı. Bu merkezlerde Sovyet askerlerini yakından tanımış olmalılar." Şeref Madalyası kazanan savaş gazisi Josef Gummer'in memleketlerine iade edilen insanlara yapılan davranışlar için söyledikleri bu.

Kamplardan kurtarılmış bütün uluslardan insanlar Varşova yakınlarındaki Rembertow şehrinde toplandı. Fransızlar, İtalyanlar, Danimarkalılar, Macarlar, Çekoslavaklar, Sırplar, İspanyollar.... Hepsine baktık, onlara sıcak giyecekler hatta bir miktar para bile verdik.

Bir de şu anım var:

Bir akşam üstü geç vakit memleketine iade olunanlardan biri tütününün bittiğini farketti. Bir Sovyet askeri kendi tütün istikkakının yarısını ona verdi. Bu insanlar böylesi cömertlik karşısında başlangıçta çok şaşırıyorlardı, ama sonraları alıştılar ve kabullendiler.

Sovyet askeri Avrupa'ya ruh asaleti getirdi.

Askeri insancıllık... hümanizm... Hümanizm ve silah.... Gerçekten tuhaf oluyor bu iki kelimenin yan yana gelmesi. Ama gerçek hayatta hümanizm ve silah bir araya geldi. Sovyet askerleri insanları Hitlerin askeri diktatörlüğünün boyunduruğundan kurtarmak için verdikleri savaşta sosyalist insancıllık sergilediler.

Varılacak hedefleri bildikleri ve silahlarına hakimiyetleriyle insan sevgisi, ahlak sağlamlığı, sosyal adaletin galibiyetine inanç açısından tükenmez ve yorulmaz savaşçılar oldular.

TÜRKİYE'DE İŞKENCE

(Baştarafı 2. sayfada)

TÖB-DER şubesi başkanı TSİP üyesi olmaktı.

O kadar kan kaybetmişti ki, serum veriyorlardı... Doktorlar bana, 'Fazla uğraşma, yoksa senin de başın belaya girer. Kocam olacak. Onu kurtarmak için hiç birşey yapmamamız emredildi,' dediler.

Haziranda kocamı son defa görüyordum. Gözyaşlarımı tutamadım. 'Niçin ağlıyorsun?' diye sordu. Sonra, 'Biz kimiz?' diye ekledi. Karı koca ve insan olduğumuz söyledim. Etrafa asker var mı diye bakındıktan sonra köşede duran bir yangın kovasını işaret etti. Kovada ne olduğunu görmeye gittim. Kovanın içindeki kumda TSİP harflerinin çizilmiş olduğunu gördüm. Başucuna döndüğümde kocam bana, 'Bir parça et ve kemiğin daha yok olmasından ne çıkar?' dedi. 'İnsanlığı öldüremezler. Cesur ol. Çocuklara iyi bak. Ben öleceğimi biliyorum'..."

AVRUPA ATLETİZM

(Baştarafı 5. sayfada)

G.Afrika asıllı, Los Angeles oyunları için acele acele "transfer" edilen ünlü çıplak ayak Zola Budd!) 5 madalya!

Madalyanın her iki cinsin toplamına dağılımında da ABD dışındaki atletizmin iki devi SSCB ve DAC öteki ülkelere büyük fark yapıyorlar. Toplam 108 madalyanın yarısından fazlası, —58 aded— bu iki ülkeye gitmiş. Sadece SSCB'nin aldığı madalyanın sayısı, tabloda yer alan ülkelerin ilk dördü dışında kalan 5'inin birlikte alabildiklerinden daha fazla. "Doğu-Batı" mukayesesine gelince, sosyalist ülkelerin 80 madalyasına karşılık kapitalist ülkelerin 28 madalyası var. Oran 3'e 1! Üstelik bu sonuncuların toplam madalyalarının yarısı bronz!

Yarışmalar son derece çekişmeli ve kaliteli geçti. Avrupa'nın en seçkin atletlerinin yarışması sonuçta dünya çapında derecelerin elde edilmesine yol açtı. 30 °C'yi bulan nemli sıcak olmasaydı dünya ve Avrupa rekorlarının kırılması pekâlâ mümkündü. Yine de çok sayıda yarışmada "yılın en iyi derecesi" elde edildi. Dikkati çeken performanslar içinde en önemlileri kadınlar yüksek atlamada Bulgar Kostadinora'nın 2.06 m'si (dünya rekoru 2.07 ile yine bulgar Andonova'nın), erkekler gülle atmada Sovyet Smirnov'un 22.05 m'si (dünya rekoru 22.22 m ile DAC'lı Bayer'in), erkekler 400 m engellide F.Alman Schmidt'in 47.92'si (dünya rekoru 47.02 ile ABD'li Moses'in) oldular.

XII. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali

27 Temmuz'da Sovyetler Birliği'nin başşehri Moskova'da muhteşem bir törenle açılan 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali 3 Ağustos'ta yapılan bir o kadar muhteşem kapanış gösterisiyle sona erdi.

157 ülkeden ve B.Berlin'den 20 bin gencin delege olarak katıldığı gençlik festivaline, çeşitli onur konuklarıyla birlikte yine binlerce genç turist de katıldı.

100 bin kişilik Lenin Stadyumu'ndaki açılış töreninde, 157 ülkenin delegeleri geçit törenine katılarak stadyum içindeki yerlerini aldılar. Festivale katılan ülkelerin genç delegeleri ve evsahipliği yapan Lenin'ci Komsomol üyeleri dünya barışının kararlı koruyucusu olduklarını bir ağızdan bağırdıkları "Mir-Durujba-Festival" (Barış-Dostluk-Festival) sloganıyla bir kere daha gösterdiler. Coşkunun, kardeşliğin, dayanışmanın doruk noktasına çıktığı Lenin Stadyumu'nda açış konuşmasını gençlik festivalinin çalışmalarını yürütmek üzere oluşturulan Uluslararası Hazırlık Komitesi Sekreteri yaptı. Daha sonra, barışın kararlı savunucusu Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mihail S.Gorbaçov konuşmasını yapmak üzere kürsüye geldi. Festivale katılan tüm gençlerin coşkun sevgi gösterisi arasında konuşmasını başlayan Gorbaçov; "Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin başşehri Moskova'da Sovyet halkı adına sizi selamlar, 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin açılması dolayısıyla hepinizi kutlarım" dedi. SBKP Genel Sekreteri Mihail S.Gorbaçov'in 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin açılışında yaptığı konuşmanın tam metnini yine bu sayfamızda ayrıca bulacaksınız.

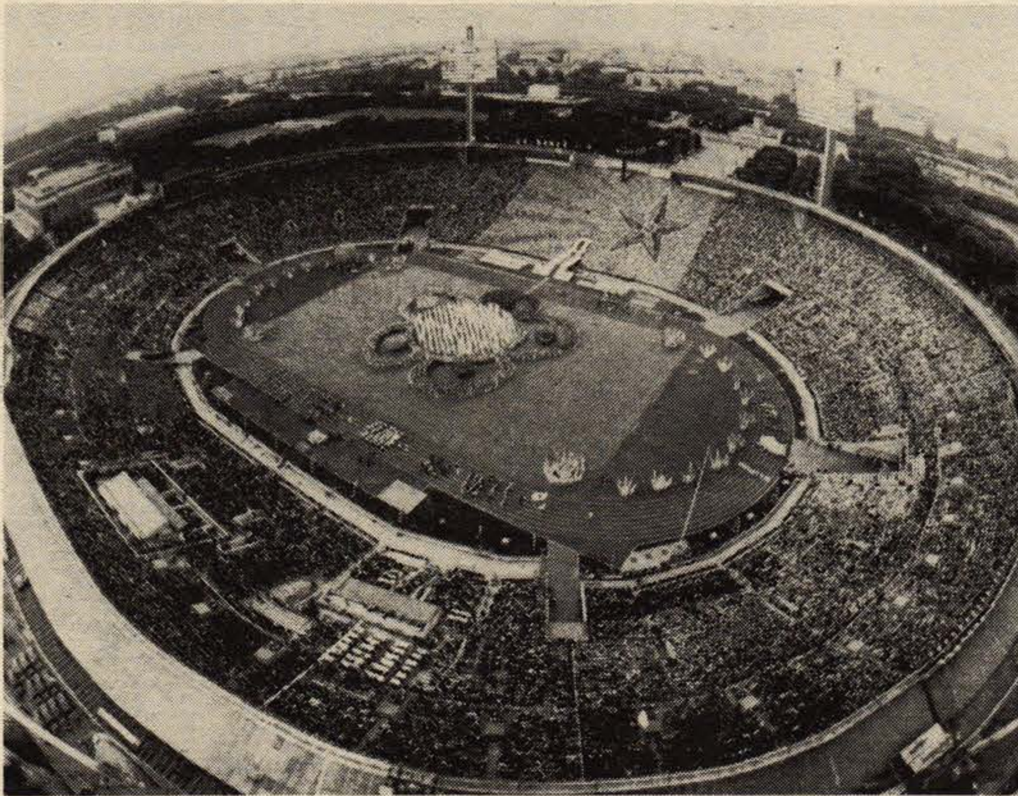
8 gün süren festival boyunca dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen, değişik renkte, değişik dilleri konuşan gençler, bugün gençliği yakıcı olarak ilgilendiren 15 ana konu etrafında oluşturulan tartışma merkezlerinde görüşlerini ileri sürdüler, görüş alış-verişinde bulundular ve dünya barışını tehdit eden gerici güçleri bir kere daha mahkum ettiler.

Çeşitli ülkelerin halklarıyla dayanışmayı yükseltmek üzere düzenlenen mitinglere dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen genç insanlarla birlikte Moskovalılar da yoğun bir şekilde katılarak dayanışmalarını gösterdiler.

Dinamo Moskova Stadyumu'nda yapılan ve faşizmin yenilgisini canlandıran gösteri, festivale katılan genç insanlara savaşın ve faşizm belasının insanlık için nasıl birer yıkım ve yüzkarası olduğunu gösterdi. Yine bu gösteride Nazizmin Sovyet halkına ne tür acılara malolduğu ve yine bu halk tarafından Nazizmin nasıl Avrupa halklarının da baş belası olmaktan menedildiği genç kuşaklar için görkemli bir şekilde canlandırıldı.

Moskova'nın çeşitli yerlerinde düzenlenen uluslararası konserlere katılan onbinlerce genç insan, barış türkülerini en içten duygularla hep birlikte söylediler. Dünyamızın barış içinde yaşanılan bir dünya olması mücadelesinde azimlerini ve coşkularını daha da arttırdılar.

3 Ağustos akşamı yine 100 bin kişinin doldurduğu Lenin Stadyum'unda yapılan kapanış gösterisiyle son bulan 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'ne katılan 20 bin genç delege, festival boyunca elde ettiği yeni bilgi ve deneylerle, kazandığı yeni azim ve coşkuyla dünya barışının korunması mücadelesinde daha aktif görevler yüklenmek üzere kendi ülkelerine döndüler.

Lenin Stadyumu'nda yapılan görkemli açılış törenini izleyen 157 ülkeden 20 bin misafir genç, stadı dolduran Sovyet yurttaşlarıyla birlikte "Barış-Dostluk—Festival" sloganlarını haykırdılar.

Dünya gençliğine ve öğrencilerine çağrı

Değerli arkadaşlar,

27 Temmuz-3 Ağustos tarihleri arasında, Sovyetler Birliği'nin başşehri Moskova'da, "Anti-emperyalist Dayanışma, Barış ve Dostluk" şiarı ile yapılan 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'ne katılan delegeler sizlere sesleniyor.

Birbirini yakından tanımak ve anlamak, çeşitli halklardan gençliğin günümüzün en acil sorunlarını çözebilmek için beraberce ne yapabileceğini düşünmek! İşte, dünyanın 157 ülkesinden ve Batı Berlin'den değişik siyasi, felsefi ve dinsel görüşlere sahip 20 bin genç insanı böylesi bir gençlik formuna sürükleyen ana düşünceler bunlardı.

Temsil gücü böylesine yaygın bir forumda tek tek sorunlar hakkında farklı görüş ve düşüncelerin olması anlaşılabilir bir olgu. Ne var ki, bu bizim, festival boyunca, bugün genç neslin geniş demokratik, ilerici ve barışsever güçlerinin ortak çalışma ve eylemlerine temel olan ana sorunu üzerinde dikkatlerimizi toplamamızı engellemedi. Çalışmalarımızın odak noktası tek tek her insanın yadsınmaz hakkı olan, barış ve özgürlük içinde yaşama hakkını, en genel bir biçimde hayata geçirme uğrundaki mücadele oldu.

40 yıl önce özgürlükleri için savaşan halklar ortak çabaları sonucu Hitler faşizmine karşı bir zafer kazandılar. Özgürlüğün köleliğe, demokrasinin tiranlığa, hümanizmin barbarlığa karşı kazandığı bu büyük zaferin bedeli korkunç oldu. Festival boyunca halkları kölelikten kurtaran tüm güçlerin parlak anılarını ve ölümsüz kahramanlıklarını andık. Hitler faşizminin ezilmesinde muazzam katkıda bulunan Sovyet halkının, Anti-Hitler ittifak ülkelerinin halklarının, partizanların, direniş hareketlerinin savaşçılarının, anti-faşist ve demokratların, savaş meydanlarında düşen milyonlarca özgürlük savaşçısının, işkence odalarında, toplama kamplarında can veren, şehirlerde, köylerde yıkıntıların altında kalan tüm insanların anıları önünde saygıyla eğildik.

İkinci Dünya Savaşı'nın acı dersleri, bugünkü ve yarınki dünyanın kaderinde küçümsenmeyecek bir rol oynayarak günümüzün genç neslini henüz vakit varken savaşa karşı kararlı bir mücadele yürütmekle yükümlü kılıyor.

O nedenle biz, siyasi, felsefi ve dini bir fark gözetmeksizin tüm ülkelerin gençliğini, militarist ve saldırgan güçleri durdurma, ortak çabalarla bir felâketi önleme, dünyadaki nükleer ve konvansiyonel silah yarışına bir son verme, bu yarışın uzaya da sıçramasını engelleme ve her türlü kitle imha silahını yasaklama uğrunda her çabayı sarfetmeye çağırıyoruz.

40. yıldönümlerini bu yıl andığımız Hiroşima ve Nagazaki trajedileri bir daha tekrarlanmamalıdır!

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın 10. yılında, festival sıralarından onun Sonuç Belgesi'nin ruhuna ve metnine, burada saptanan devletlerarası ilişki ilkelerine sadakatımızı bir kez daha belirtiyoruz. Sonuç belgesindeki tüm hükümlerin gerçekleşmesi, yumuşama politikasının yeniden hayatiyet kazanması ve farklı toplumsal düzene sahip devletler arasında karşılıklı çıkara dayanan işbirliğinin güçlendirilmesi için çaba göstereceğimizi, katkıda bulunacağımızı yineliyoruz.

Tüm tartışmalı sorunların görüşme masasında çözümünden yanayız. İster istemez gerilimlere yolaçan haksızlıklardan ve zor kullanımından arınmış, hakça ve insanca bir uluslararası ilişkiler sistemini savunuyoruz. Bu anlamda bağlantısızlar hareketi de olumlu bir rol oynamaktadır.

12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali, Orta ve Latin Amerika, Karaib, Asya, Afrika ve özellikle de Güney Afrika, Akdeniz ve Ortadoğu halkları, gençliği ve öğrencileri ile güçlenen anti-emperyalist dayanışmanın etkin bir bildirisi oldu. Yine halkların özgürlüğüne, bağımsızlığına, dokunulmazlığına saldıranlara karşı, halkların kendi kaderini tayin hakkı için, sömürgeciliğin ve yayılmacılığın artıklarına karşı Apartheid'a ve ırkçılığın, ırk ayrımının her türüne, faşist rejimlere ve diktatörlüklere karşı savaşan herkesle dayanışma da ilan edildi.

Biz, ekonomik geri kalmışlığın aşılmasından, gerçek ekonomik bağımsızlıktan yanayız. Yeni sömürgeci tahakküm ve baskının sona ermesini, geri kalmış ülkelerin bundan kaynaklanan; ödeyemeyecekleri borçları ile ilgili sorunlarının çözülmesini savunuyoruz. Uluslararası yeni bir ekonomik düzenin kurulmasını savunuyoruz.

Sanayileşmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkelerin karşılıklı işbirliğini eşitlik esasına dayalı olarak önemli ölçüde düzelt-

(Devamı 11. sayfada)

Gorbaçov'un Festival'de yaptığı açış konuşması

«Savaşsız ve silahsız bir dünya sosyalizmin ideali ve politikamızın hedefidir!»

Değerli dostlar, sayın konuklar,

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin başkenti Moskova'da Sovyet halkı adına sizi selamlar, 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin açılması dolayısıyla hepinizi kutlarım.

Böylesi festivaller her zaman büyük bir bayram, önemli bir uluslararası olaydır. Çünkü dünyanın tüm kıtalarından gençlerin temsilcileri, görüşleri ve gelenekleri değişik olan kişilerin biraraya gelmelerine vesiledir. Her halkın manevi hazinesinde en iyi olan her şeyi paylaşmak için buluşuyorlar ve böylelikle anlayışa ve dostluğa giden en kısa yolu açıyorlar. Sovyet halkı bu buluşmaya evsahibi olduğu için çok mutludur, kalpleri size açıktır.

Kendiliğinden anlaşılacağı gibi festivaller yalnızca bayram değildir. Yaşam sorunları yaşlı kuşağı olduğu kadar gençleri de yakından etkiliyor, endişelendiriyor. Gençliğin sosyal adalet ve gerçek özgürlük için, dünyanın nimetlerinden, uygarlığın değerlerinden herkesin yararlanabilmesi için, şiddetin ve ırkçılığın, eşitsizliğin ve baskının, militarizm ve saldırganlığın insanın ve insanlığın yaşantısından silinip atılması için kendine özgü tüm şevkiyle mücadeleye kalkıyor.

Yarının dünyası, gelecek yüzyılın dünyası, sizlerin dünyasıdır, değerli dostlar. Bu dünyanın nasıl bir dünya olacağını büyük ölçüde sizin bugünkü istek ve eylemleriniz belirliyor.

Burada, büyük Lenin'in anavatanında gençliğimizin soylu insanlık, barış ve sosyalizm ideallerine bağlılığının ne denli derin olduğunu siz kendiniz de göreceksiniz.

Hepimizin bu fikir üzerinde birleşeceğine inanıyorum: Bugün insanlık karşısında barışı koruyup güçlendirmeden daha önemli ve güncel başka bir sorun yoktur. Gelecek için endişemiz de, geçmişin hatırası da bizi bunu yapmaya zorluyor.

Forumumuz Hitler faşizmi ve Japon militarizminin yenilgiye uğratılmasının, en kanlı ve en korkunç savaş olan İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin 40. yıldönümünde toplanıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan pekçok kuşağın yaşamına o kadar çok ıstırap ve acı kaldı ki, bunlar böyle bir felaketin bir daha olmasına meydan vermememizi icap ettiriyor.

Halklar, dünyanın kırk yıl önce atom patlamasıyla sarsılmış olduğunu da unutmayacaklar. Bu patlamanın yankısı her dürüst insanın aklına ve sağduyusuna sesleniyor.

Herkes, nükleer silahların ne dünyada, ne de uzayda asla kullanıma sokulmaması, tümüyle ortadan kaldırılması için ne yaptım diye kendine sormalıdır. Sormalı ve ortak evimiz olan dünya gezegeni için elinden geleni yapmalıdır.

Ne yazık ki, sizin de bildiğiniz gibi savaşlardan ve silahlanma yarışından bol kâr sızdıran gerici güçler hâlâ aktif olarak işbaşındalar. Bu güçler tarihin akışını geriye döndürmek, kendi iktidar ve imtiyazlarını korumak, isteklerini halklara empoze etmek istiyorlar.

Sovyetler Birliği'ne gelince, bir kez daha oldukça somut bir şekilde söylemek isterim ki, savaşsız ve silahsız dünya, iyi komşuluk ve işbirliği dünyası, halklar arasında dostluk dünyası sosyalizmin ideali ve politikamızın hedefidir.

Biz silahlanma yarışına son verdirmeyi görev edinmiş bulunuyoruz. Lafta değil, somutta nükleer silahlar sorununun en radikal şekilde çözümünü, nükleer silahın tamamiyle yokedilip kaldırılmasını istiyoruz.

Biz, insan gücünün ve enerjisinin, dehasının yeni yeni yıkıcı araçlar yapımına değil, açlığın, yoksulluğun, hastalıkların kaldırılmasına, refah ve barışçı gelişme amaçlarına yöneltilmesinden yanayız. Biz tehdit ve

(Devamı 11. sayfada)

"Hiroşimalar Olmasın!": Milyonlarca insanın ortak isteği.